КОНСОЛИДИРАН ОТЧЕТ ЗА ВСЕОБХВАТНИЯ ДОХОД 1
КОНСОЛИДИРАН ОТЧЕТ ЗА ФИНАНСОВОТО СЪСТОЯНИЕ 2
КОНСОЛИДИРАН ОТЧЕТ ЗА ПАРИЧНИТЕ ПОТОЦИ 3
КОНСОЛИДИРАН ОТЧЕТ ЗА ПРОМЕНИТЕ В СОБСТВЕНИЯ КАПИТАЛ 4

ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ МЕЖДИНЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
1. ИНФОРМАЦИЯ ЗА ГРУПАТА 5
1.1. Собственост и управление 6
1.2 Структура на Групата и предмет на дейност 9
1.3 Преглед на предмета на дейност на дружеството-майка 9
1.4 Пандемия КОВИД 19 – влияние, ефекти, предприети действия и мерки 12
1.5 Основни показатели на икономическата среда 15
2. ОСНОВНИ ПОЛОЖЕНИЯ ОТ СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА НА ГРУПАТА 15
2.1 База за изготвяне на консолидирания финансов отчет 15
2.2 Дефиниции 22
2.3 Принципи на консолидация 24
2.4 Сравнителни данни 27
2.5 База за оценяване 27
2.6 Функционална валута и валута на представяне. Признаване на курсови разлики. 27
2.7.Приходи 27
2.8. Разходи 34
2.9 Финансови приходи и разходи 34
2.10.Имоти, машини и оборудване 35
2.11. Нематериални активи 36
2.12.Инвестиции в асоциирани и съвместни дружества 37
2.13.Финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход 38
2.14.Финансови активи по амортизирана стойност 39
2.15.Търговски и други вземания 40
2.16.Парични средства и парични еквиваленти 40
2.17.Търговски и други задължения 41
2.18.Лизинг 41
2.18.1.Групата като лизингополучател 42
2.18.2.Групата като лизингодател 45
2.19. Правителствени финансирания 45
2.20.Пенсионни и други задължения към персонала по социалното и трудово законодателство 46
2.21.Акционерен капитал и резерви 48
2.22. Данъци върху печалбата 48
2.23.Финансови инструменти 49
2.23.1Финансови активи 49
2.23.2. Финансови пасиви 54
2.23.3. Компенсиране (нетиране) на финансови инструменти 55
24. Нетна печалба или загуба на акция 56
2.25. Сегментно отчитане 56
2.26.Оценяване по справедлива стойност 57
2.27. Преценки от определящо значение при прилагане на счетоводната политика на дружеството. Ключови приблизителни оценки и предположения с висока несигурност. 59
2.27.1. Признаване на приходи 59
2.27.2.Очаквани кредитни загуби 60
2.27.3.Оценка на справедливата стойност на капиталови инвестиции 63
2.27.4.Договори за лизинг 63
2.27.5.Актюерски изчисления 64
2.27.6. 65*Признаване на активи по отсрочени данъци* 65

2.27.7. Придобиване на дъщерно дружество 65
3. ПРИХОДИ ОТ ДОГОВОРИ С КЛИЕНТИ 66
3.1 ИНФОРМАЦИЯ ЗА ВИДОВЕТЕ ПРИХОДИ 66
3.2 ЗАДЪЛЖЕНИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ ПО ДОГОВОРИ С КЛИЕНТИ 67
3.3 САЛДА ПО ДОГОВОРИ С КЛИЕНТИ 67
4. ДРУГИ ДОХОДИ ОТ ДЕЙНОСТТА 67
5. РАЗХОДИ ЗА МАТЕРИАЛИ И КОНСУМАТИВИ 67
6. РАЗХОДИ ЗА ВЪНШНИ УСЛУГИ 68
7. РАЗХОДИ ЗА ПЕРСОНАЛА 68
8. ДРУГИ РАЗХОДИ ЗА ДЕЙНОСТТА 69
9. ФИНАНСОВИ ПРИХОДИ 69
10. ФИНАНСОВИ РАЗХОДИ 69
11. РАЗХОД ЗА ДАНЪК ВЪРХУ ПЕЧАЛБАТА 70
12. ДРУГ ВСЕОБХВАТЕН ДОХОД 71
13. ИМОТИ, МАШИНИ И ОБОРУДВАНЕ 72
14. НЕМАТЕРИАЛНИ АКТИВИ 73
15. ИНВЕСТИЦИИ В СЪВМЕСТНИ ДРУЖЕСТВА И АСОЦИИРАНИ ДРУЖЕСТВА 74
15.1 ИНВЕСТИЦИИ В СЪВМЕСТНИ ДРУЖЕСТВА 74
15.2 ИНВЕСТИЦИИ В АСОЦИИРАНИ ДРУЖЕСТВА 75
16. ФИНАНСОВИ АКТИВИ ПО СПРАВЕДЛИВА СТОЙНОСТ ПРЕЗ ДРУГ ВСЕОБХВАТЕН ДОХОД 78
17. АКТИВИ И ПАСИВИ ПО ОТСРОЧЕНИ ДАНЪЦИ 82
18. ДЪЛГОСРОЧНО ПРЕДПЛАТЕНИ РАЗХОДИ 84
19. ТЪРГОВСКИ ВЗЕМАНИЯ 84
19.1 ВЗЕМАНИЯ ОТ КЛИЕНТИ 84
19.2 ВЗЕМАНИЯ ОТ КОНТРАГЕНТИ ЗА ЕЛЕКТРИЧЕСКА ЕНЕРГИЯ 85
20. ДРУГИ ВЗЕМАНИЯ И ПРЕДПЛАТЕНИ РАЗХОДИ 86
21. ПАРИЧНИ СРЕДСТВА И ПАРИЧНИ ЕКВИВАЛЕНТИ 88
22. КАПИТАЛ И РЕЗЕРВИ 89
23. ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ ПЕРСОНАЛА ПРИ ПЕНСИОНИРАНЕ 92
24. ТЪРГОВСКИ И ДРУГИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ 95
24.1 ПОЛУЧЕНИ ГАРАНЦИОННИ ДЕПОЗИТИ ОТ КОНТРАГЕНТИ 95
24.2 ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ ДОСТАВЧИЦИ 95
24.3 ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ КОНТРАГЕНТИ ЗА ЕЛЕКТРИЧЕСКА ЕНЕРГИЯ 95
25. ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ ПЕРСОНАЛА И СОЦИАЛНОТО ОСИГУРЯВАНЕ 95
26. ЗАДЪЛЖЕНИЯ ЗА ДАНЪЦИ 96
27. ДРУГИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ 97
28. ПРАВИТЕЛСТВЕНИ ФИНАНСИРАНИЯ 98
29. ЛИЗИНГ 99
30. ПРИДОБИВАНЕ НА ДЪЩЕРНО ДРУЖЕСТВО 100
31. СЕГМЕНТНО ОТЧИТАНЕ 101
32. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК 104
32.1. Пазарен риск 105
32.2.Кредитен риск 106
32.3.Ликвиден риск 107
32.4.Риск на лихвоносните парични потоци 108
32.5.Управление на капиталовия риск 109
33. СВЪРЗАНИ ЛИЦА И СДЕЛКИ СЪС СВЪРЗАНИ ЛИЦА 110
34. УСЛОВНИ АКТИВИ И ПАСИВИ 112
35. СЪБИТИЯ СЛЕД КРАЯ НА ОТЧЕТНИЯ ПЕРИОД 112

1. ИНФОРМАЦИЯ ЗА ГРУПАТА

Група Българска Фондова Борса (Групата) включва Българска Фондова Борса АД (Дружество-майка/Борсата/БФБ), две дъщерни дружества (Сервиз финансови пазари ЕООД и Българска независима енергийна борса ЕАД), едно съвместно дружество (СЕЕ Линк ДОО, Скопие) и асоциираните дружества Клиър Екс АД и БД Консулти ООД.

Дружество – майка

Българска фондова борса АД (Дружество-майка, Борсата) е търговско дружество, създадено през месец ноември 1991 г. Дружеството е със седалище и адрес на управление гр. София, ул. Три уши № 6. Съдебната регистрация на дружеството е от 1991 г. с Решение № 25156/08.11.1991 г. на Софийски градски съд.

На 09.12.2010 г. в Търговския регистър е вписано увеличение на основния капитал на Борсата със 715,000 лева от 5,867,860 лева до 6,582,860 лева чрез издаване на нови 715,000 броя обикновени поименни безналични акции с право на глас срещу парична вноска от акционера на дружеството Министерство на финансите на Република България.

Българска фондова борса АД е публично акционерно дружество. Към 31.12.2020 г. капиталът на дружеството е разпределен в 6,582,860 броя безналични поименни акции с номинална стойност на една акция - един лев (31.12.2019 г. 6,582,860 броя безналични поименни акции с номинална стойност на една акция - един лев).

Дъщерни дружества

Дъщерното дружество **Сервиз финансови пазари ЕООД** е регистрирано съгласно решение № 2 на СГС от 6 март 2007 г. Дружеството е със седалище и адрес на управление гр. София, ул. "Три уши" № 6.

Първоначално същото е регистрирано като търговско дружество - съвместно контролирано предприятие със съдружници - Българска Фондова Борса АД и Централен депозитар АД и капитал от 80 х. лв. На 12 октомври 2006 г. по решение на Общото събрание на съдружниците на съвместното дружество (ДВ бр.191 от 2006 г.), Централен депозитар прекратява участието си. Взето е решение за намаляване на капитала на дружеството от 80 х. лв. на 40 х. лв., при което напусналият съдружник е получил изцяло обратно средствата от своя дял в съвместното предприятие.

С решение от 26.08.2019 г. капиталът на дъщерното дружество е увеличен с 80 х. лв., от 40 х. лв. на 120 х. лв. Промяната е вписана в Търговския регистър на 12.09.2019 г.

Дъщерното дружество **Българска независима енергийна борса ЕАД (БНЕБ ЕАД)** е учредено през 2014 г. Същото е регистрирано като еднолично акционерно дружество в град София, вписано в Търговския регистър с ЕИК 202880940.

Седалището и адресът на управление на БНЕБ ЕАД е град София - 1000, район Оборище, бул. „Васил Левски“ № 138.

Българска фондова борса АД придобива контрол над дружеството през 2018 г. съгласно договор от 03.01.2018 г., сключен между БФБ АД и Български енергиен холдинг ЕАД, за покупка и придобиване

на 100 % от акционерния капитал на БНЕБ ЕАД или 217,664 броя обикновени поименни акции с право на глас, с номинална стойност 10 лв. и представляващи 100 % от капитала Българска независима енергийна борса ЕАД на покупна стойност 5,200,000 лв. Промяната в собствеността е вписана в Търговския регистър на 15.02.2018 г.

Съвместно дружество

Съвместното дружество **СЕЕ Линк ДОО, Скопие** е учредено на 15.04.2014 г. по силата на сключено съвместно споразумение между Българска фондова борса АД, Македонска борса за ценни книжа АД, Скопие и Загребска борса АД. Съгласно условията на споразумението всяка една от страните притежава 33,33 % от капитала на учреденото дружество. Дружеството е със седалище ул. „Орце Николов“ 75, Скопие, Македония.

Асоциирани дружества

Асоциирано дружество **Клиър Екс АД (Clear EX)** е учредено на 21.04.2020 г. от Българска фондова борса АД и Централен депозитар АД (Clear EX) с капитал 100 х. лв. Предметът на дейност на „Клиър Екс” АД е извършване на услуги като клирингова къща, във връзка със сделки с електрическа енергия, природен газ и стоки, сключени на организиран пазар, както и други дейности разрешени от закона. Капиталът на дружеството е 100 х.лв., разпределен в 100 000 броя безналични поименни акции с право на глас и с номинална стойност 1 (един) лев. Участията в капитала на дружеството от страна на ЦД АД и БФБ АД са съответно 60% и 40%. Дружеството се управлява от изпълнителен директор - Георги Иванов Караджов. През м.декември 2020 г. по решение на акционрите на Извънредното Общо събрание на акционерите на Клиър Екс АД от 16.12.2020 г. основният капитал на Клиър Екс АД е увеличен, чрез издаване на нови 400 000 броя обикновенни, поименни, безналични акции, с което капиталът на дружеството става 500 хил.лева.

Асоциирано дружество **БД Консулти** е учредено на 21.04.2020 г. Българска фондова борса АД и Централен депозитар АД. Предметът на дейност на БД Консулти ООД включва административно, финансово и деловодно обслужване, както и други дейности разрешени от закона. Капиталът на дружеството е 5 х.лв., разпределен в 5 000 дяла с номинална стойност 1 (един) лев. Участията в капитала на дружеството от страна на ЦД АД и БФБ АД са съответно 50.02% и 49.98%. Дружеството се управлява от Управител – Искрен Иванов Николов.

1.1. Собственост и управление

Дружество-майка

На 21.12.2010 г. в Търговския регистър е вписан и обявен статутът на Борсата като публично дружество, както и новият устав на дружеството.

Към 31.12.2020 г. регистрираният акционерен капитал на Българска фондова борса АД възлиза на 6,583 х. лв., разпределен в 6,582,860 обикновени поименни акции с право на глас с номинална стойност на акция - 1 лев.

Разпределението на основния акционерен капитал е:

	31.12.2020	**31.12.2019**
Държавата, чрез Министерство на финансите	50.05%	50,05%
Други юридически лица	19.34%	19.76%
Инвестиционни посредници и търговски банки	16.64%	16.24%
Физически лица	13.96%	13.95%

Българска фондова борса АД е публично дружество, по смисъла на чл. 110, ал.1 от ЗППЦК.

Дружеството има едностепенна система на управление със *Съвет на директорите* от петима членове.

Ръководството на дружеството в лицето на Съветът на директорите има следния състав към 31.12.2020 г.:

- Асен Василев Ягодин (Председател),
- Васил Димитров Големански (Заместник-председател),
- Маню Тодоров Моравенов
- Любомир Николаев Бояджиев
- Христина Стефанова Пендичева.

На основание чл.40, във връзка с чл. 39, ал.1 от Устава на „Българска фондова борса" АД, дружеството се представлява от Изпълнителния директор - Маню Тодоров Моравенов. През периода от 26.05.2018 г. до 25.10.2019 г. изпълнителен директор на дружеството е Иван Ангелов Такев, а до 26.05.2018 г. - Васил Димитров Големански.

С решение на Общо събрание на акционерите, проведено на 17.09.2019 г., Иван Ангелов Такев е освободен като член на Съвета на директорите и длъжността Изпълнителен директор на Българска Фондова Борса АД. На негово място за член на Съвета на директорите и Изпълнителен директор на Българска Фондова Борса АД е избран Маню Тодоров Моравенов. Промяната е вписана в Търговския регистър на 25.10.2019 г, след одобрение на кандидатурата от КФН.

С прието проекторешение на Общо годишно събрание на акционерите на „Българска Фондова Борса" АД , проведено на 30.07.2020 г. , се отлага избора на членове на съвета на директорите до провеждане на конкурсна процедура по правила, приети от Министъра на финансите, в рамките на срока по пар.3 , ал.4 от преходните и заключителни разпоредби на Закона за публичните предприятия.

Съгласно чл.31, ал.1 във връзка с чл.32, ал.1 от Устава на дружеството, Съветът на директорите на Борсата се състои от 5 физически лица, които се избират за срок от пет години. Мандатът на настоящият състав на СД на БФБ е изтекъл на 30.06.2020 г. След изтичане на мандата им членовете на СД продължават да изпълняват своите функции до избиране на нов съвет. В резултат на проведената процедура за избор на нов съвет в предложения състав на СД на БФБ на мястото на г-н Любомир Николаев Бояджиев е номиниран нов представител на БАЛИП, а именно г-жа Радослава Георгиева Масларска.

По решение на извънредно Общо събрание на акционерите проведено на 10.12.2020 г., са избрани за членове на Съвета на Директорите на Българска Фондова Борса АД, с пет годишен мандат – Асен Василев Ягодин, Маню Тодоров Моравенов, Васил Димитров Големански, Радослава Георгиева Масларска и Христина Стефанова Пендичева. Получено е одобрение от КФН и промяната е вписана в Търговският регистър на 29.01.2021 г.

Одитният комитет подпомага работата на Съвета на директорите, има роля на лица натоварени с общо управление, които извършват мониторинг и надзор над вътрешната контролна система, управлението на риска и системата на финансово отчитане на дружеството.

Членовете на одитния комитет са:

- Сирма Атанасова – председател
- Мариана Симова – член
- Радослав Желязов – член.

Дъщерни дружества

Управлението на дъщерните дружества е както следва:

Българска независима енергийна борса ЕАД

Дъщерното дружеството има едностепенна система на управление със *Съвет на директорите* от трима членове. На 26.06.2020 г. в Търговския регистър по партидата на БНЕБ АД е вписана промяна в състава на СД на БНЕБ, както следва – вписан е като член на СД на БНЕБ Любомир Николаев Бояджиев, а е заличено обстоятелство - Никола Веселинов Габровски – член на СД.

Промените в състава на СД на БНЕБ са вписани в ТРРЮЛНЦ и включват:

- заличаване на Васил Димитров Големански като член на СД
- вписване на двама нови членове на СД : Северин Стефанов Вътригов и Тодор Радославов Ханджиев

Към 31.12.2020 г. ръководството на дружеството в лицето на Съветът на директорите има следния състав:

Северин Стефанов Вътригов – председател на СД
Константин Валериев Константинов – изпълнителен член
Любомир Николаев Бояджиев - член
Тодор Радославов Ханджиев - член

Сервиз финансови пазари ЕООД

Дружеството се управлява от Управител – Гергана Василис Пападопулу.

Съгласно решение оформено в протокол от 24.07.2020 г., на Изпълнителният директор на Българска Фондова Борса АД , в качеството на едноличен собственик в капитала на Сервиз Финансови Пазари ЕООД , освобождава от длъжността управител Иван Росенов Райков и назначава за управител Гергана Василис Пападопулу. Промяната е вписана в Търговския регистър на 03.08.2020 г.

Към 31.12.2020 г. общият брой на персонала в Групата е 51 служители (31.12.2019 г.: 55 служители).

1.2 Структура на Групата и предмет на дейност

Структурата на Групата включва Българска Фондова Борса АД като дружество – майка и посочените по-долу дъщерни дружества:

Дъщерни дружества	**31.12.2020**	**31.12.2019**	**Дата на**
	Участие %	**Участие %**	**придобиване на контрол**
Сервиз финансови пазари ЕООД	100	100	12.10.2006
Българска независима енергийна борса ЕАД	100	100	15.02.2018

В допълнение на това Групата притежава и едно съвместно дружество Сии Линк, Македония с 33.33 % участие в капитала и дата на придобиване 15.04.2014 г., както и две асоциирани дружества – Клиър Екс АД с 40 % участие и дата на придобиване 21.04.2020 г. и БД Консулти ООД с 49.98 % участие и дата на придобиване 21.04.2020 г.

1.3.Предметът на дейност на дружествата от Групата е както следва:

Дружество-майка

Дружеството-майка е лицензирано с разрешение издадено от Държавната комисия по ценните книжа да извършва дейност като фондова борса.

Предметът на дейност на дружеството-майка включва следните видове операции и сделки:

- организиране на търговия с ценни книжа и други финансови инструменти;
- организиране и поддържане на информационна система за търговия с ценни книжа;
- оповестяване на доклади за търговия в качеството на БФБ на Одобрен механизъм за публикуване (ОМП), от страна на инвестиционните посредници.

Преглед на предмета на дейност на дружеството-майка

С решение на Общо събрание на акционерите на Българска фондова борса АД, проведено на 13.09.2010 г., предметът на дейност е променен както следва: организиране на регулиран пазар на финансови инструменти като система за търговия, която среща или съдейства за срещането на интересите за покупка и продажба на финансови инструменти, допуснати до търговия на регулирания пазар, на множество трети страни, в рамките на системата и въз основа на правила, като резултатът е сключване на сделки с тези инструменти. Системата функционира редовно и в съответствие с изискванията на ЗПФИ и актовете по прилагането му.

След получаване на лиценз за МСТ от Комисията за финансов надзор, бе създаден сегмент на МСТ за растеж на малки и средни предприятия. Той позволява на малките предприятия, като използват съществуващата възможност в MiFID II да наберат капитал и да привлекат инвеститори, без да издават Проспект, одобрен от регулатора, при условие че размерът на емисията е под 3 милиона евро.

В края на 2017 г. бе стартиран проект за финансиране на разходите на фирмите, свързани с придобиването на публичен статут, в т.ч. разходи за подготовка на проспект, одобрение от регулаторните органи и регистрация на регулирания пазар. Той е финансиран от Оперативна

програма "Иновации и конкурентоспособност". Очакваме да се постигне синергия между стартирането на пазара за растеж на МСП и споменатия проект, което може да доведе до по-малки или нулеви разходи за допускане до търговия на пазара за растеж на МСП на компании, които отговарят на условията.

С влизането в сила от началото на януари 2018 г. на MiFID II и MiFIR нараснаха изискванията за прозрачност по отношение на извънборсовата търговия с финансови инструменти. Търгуващите извън регулираните пазари, бяха задължени да публикуват определена информация за извънборсовите транзакции. Предвидените за това механизми са доставчиците на услуги за докладване на данни, които обхващат три различни вида субекти: Одобрени механизми за докладване (ОМД), одобрени механизми за публикуване (ОМП) и доставчици на консолидирани данни.

За да предостави пълен спектър от услуги, БФБ стартира процедура по получаване на лиценз за ОМП и през ноември 2018 година бе успешно лицензирана. След лицензирането си Борсата може да предлага услуги по публикуване на данни за сделки с финансови инструменти, определени в чл. 20 и 21 Регламент (ЕС) № 600/2014 и сключени извън място за търговия (ОТС сделки).

Българска фондова борса АД е оператор на регулиран пазар и е лицензирана от Комисията за финансов надзор с решение № 1001 от дата: 25.10.2018 г. като Одобрен механизъм за публикуване (ОМП) по смисъла на Директива 2014/65/ЕС на Европейския Парламент и на Съвета от 15 май 2014 година относно пазарите на финансови инструменти и за изменение на Директива 2002/92/ЕО и на Директива 2011/61/ЕС, както и на ЗПФИ

В края на 2018 година договорът между BSE и Deutsche Boerse за експлоатация на електронната платформа за търговия XETRA изтече. Освен това Deutsche Boerse мигрира всички пазари, които преди използваха системата XETRA, към своята нова търговска инфраструктура T7. През второто тримесечие на 2018 г. започна вътрешна подготовка за избор на нова търговска система, за да може в срок да бъде избрана следващата търговска инфраструктура която да обслужва търговията на регулирания пазар и МТС, организирани от БФБ. Въз основа извършен анализ на алтернативите, бе избрана платформата на Deutsche Boerse Xetra T7 поради най-ниските си експлоатационни разходи и малките разлики във функционално отношение спрямо използваната в момента Xetra Classic, което би позволило по-плавен процес на миграция. Договорът с DB AG за опериране на Xetra T7 е с първоначален срок от 7 години, считано от момента на миграция през втората половина на м. юни 2019 г.

Българската фондова борса успешно внедри и от 24 юни оперира най-новото поколение технологична архитектура на Deutsche Borse – T7. Авангардната платформа дава възможност на пазарните участници на българския капиталов пазар първи в Източна Европа да се възползват от най-съвременните технологии за борсови оператори

С миграцията от сегашната система Xetra към T7, забавянето в търговията е намалено още повече. В допълнение, международните участници в търговията, които вече са свързани с T7, могат да се възползват от потенциалните синергии чрез по-ниски разходи за развитие и поддръжка, ако желаят да имат експозиция на българския капиталов пазар.

Регулираният пазар на БФБ се състои от два пазара - Основен пазар BSE и Алтернативен пазар BaSE. Тези пазари са сегментирани на база качествени и количествени критерии по отношение на емитентите и техните емисии финансови инструменти, в т.ч. вида на финансовите инструменти,

специфични изисквания относно акционерната структура на емитентите, финансовите им показатели, ликвидност и разкриване на информация

В допълнение към регулирания пазар, БФБ организира като многостранна система за търговия и пазара за растеж на МСП BEAM (*Bulgarian Enterprise Accelerator Market)*, който дава възможност за финансиране на дейността на малките и средни компании в България. Борсата получи одобрение за организирането на пазара за растеж на МСП BEAM от Комисията за финансов надзор в края на 2018 г.

Дъщерни дружества

Основната дейност на **Сервиз финансови пазари ЕООД (СФП)** е поддържане на информационна платформа X3. X3 News дава възможност на публичните дружества и другите емитенти на ценни книжа да изпълняват законовите си задължения по оповестяване на обществеността на регулираната по смисъла на Закона за публичното предлагане на ценни книжа информация. Платформата X3 News осигурява оповестяването на информацията по недискриминационен начин, който осигурява достигането й едновременно до възможно най-широк кръг лица.

X3 News отговаря на изискванията на ЗППЦК. Системата осигурява оповестяването на информация по начин, гарантиращ сигурност на връзката, елиминиране на риска от изкривяване на данните, недопускане на неоторизиран достъп и сигурност на източника на регулираната информация.

X3 News дава възможност и за публикуване на друга, нерегулирана информация, рекламни, PR съобщения и други.

Предметът на дейност на дъщерното дружество **Българска независима енергийна борса ЕАД (БНЕБ)** е: Организиране на борсов пазар за търговия в областта на енергетиката и свързаните с енергопотреблението продукти като електричество, природен газ, въглища, емисии и зелени сертификати, като система за търговия, която среща или съдейства за срещането на интересите за покупка и продажба на допуснати до търговия на регулирания пазар на множество трети страни, в рамките на системата и въз основа на правила, като резултатът е сключване на сделки с тези инструменти.

БНЕБ ЕАД притежава Лицензия №Л-422 от 31 март 2014 г., издадена от Комисията за енергийно и водно регулиране, за организиране на борсов пазар на електрическа енергия за срок от 10 (десет) години.

Процесите по либерализация на електроенергийните пазари предполагат създаването на вътрешен - за общността пазар, който предоставя възможност на потребителите за свободен избор на доставчик на електрическа енергия с цел повишаване на ефективността, конкурентни цени, по-високи стандарти на услугите, сигурност на доставките и устойчиво развитие. Борсовият пазар на електрическа енергия играе съществена роля в процесите на либерализация на електроенергийните пазари като отразява равновесната цена, определена като пресечна точка между търсенето и предлагането.

Лицензионната дейност, която развива Българска независима енергийна борса ЕАД, включва борсов пазар със следните сегменти с физическа доставка разделени по период на търгуваната и доставяна електрическа енергия:

- „Ден напред“ (Day Ahead market - DAM);

- „В рамките на деня“ (Intraday market - IDM);
- „Централизиран пазар за покупко-продажба на електрическа енергия посредством двустранни договори“ (Centralized market for bilateral contracts - CMBC).

Акциите на Дружеството не са регистрирани за търговия на Българската фондова борса.

Съвместно дружество

Съвместното дружество **СЕЕ Линк ДОО (СЕЕЛ), Скопие** е с основен предмет на дейност: извършване на услуги във връзка с компютри и информационни технологии.

Асоциирани дружества

Асоциирано дружество **Клиър Екс АД** (Clear EX) е с предметът на дейност извършване на услуги като клирингова къща, във връзка със сделки с електрическа енергия, природен газ и стоки, сключени на организиран пазар, както и други дейности, разрешени от закона. Участията в капитала на дружеството от страна на ЦД АД и БФБ АД са съответно 60% и 40%.

Асоциирано дружество **БД Консулти ООД** е с предмет на дейност: административно, финансово и деловодно обслужване, както и други дейности разрешени от закона. Участията в капитала на дружеството от страна на ЦД АД и БФБ АД са съответно 50.02% и 49.98%.

1.4 Пандемия КОВИД 19 – влияние, ефекти, предприети действия и мерки

На 11 март 2020 г. Световната здравна организация обяви пандемия относно разпространението на COVID-19, а на 13 март 2020 г. Народното събрание гласува извънредно положение в Р България, в резултат на което се предприеха редица ограничителни мерки.

На 24 март 2020 г. беше обнародван Законът за извънредното положение, с който се приеха мерки за времето на извънредното пандемично положение в различни области – трудови правоотношения и социално осигуряване, данъчно облагане и годишно финансово приключване, неизпълнение и принудително изпълнение, срокове и други. Бяха приети решения и заповеди на Министерски съвет и Министерството на здравеопазването за въвеждане на противоепидемични мерки на територията на страната с цел защита и опазване живота и здравето на населението, свързани със: забрана за влизане на територията на страната и предприемане на мерки (карантина или предоставяне на отрицателен лабораторен резултат от проведено PCR изследване преди влизане на територията на страната) към държави с установена повишена заболяемост от COVID-19 и значително епидемично разпространение; спазване на изисквания за физическа дистанция, хигиена на ръцете, дезинфекция и носене на защитни маски за лице на закрити обществени места; временно спиране или ограничаване на експлоатацията или режима на работа на обекти с обществено предназначение и/или други обекти или услуги, предоставяни на гражданите и др.под.

В резултат на наложените ограничения у нас и в повечето държави по света, беше нарушено нормалното функциониране на бизнесите от редица сектори на икономиката. Затруднени бяха доставките на суровини и материали от доставчици, експедициите към клиенти и осигуреността от работна ръка. Почти всички предприятия, макар и в различна степен, се наложи да предприемат определени действия и мерки за пренастройване на организацията на стопанската им дейност, трудовия режим на работа, бизнес комуникацията и други аспекти на взаимоотношенията с контрагенти, партньори и държавни институции.

Влияние върху дейността и финансовото състояние на групата

Дружеството майка администрира пазара на финансови инструменти съвместно с Deutsche Börse Group, със седалище във гр. Франкфурт, Германия. Нормално функциониране на този бизнес не беше съществено засегнато от наложените ограничителни мерки.

Обемите на дейността на групата през 2020 година не са засегнати съществено от пандемичното положение в страната, даже отбелязват ръст спрямо равнището на 2019 г. Приходите от договори с клиенти бележат ръст с 2,084 х.лв., или увеличение от 20 % спрямо 2019 г. Не се наблюдават промени в структурата на предоставяните услуги. Основните клиенти на Борсата в лицето на емитенти, борсови членове и потребители на информационни услуги не са индикирали на този етап за възникнали проблеми. Основните клиенти на БНЕБ ЕАД в лицето на борсовите членове и производители и търговци на електро енергия, също. Няма забелязана тенденция свързана с отказ от услугите на Борсата и дъщерните дружества, в следствие от COVID-19. Ръководството на групата не очаква съществено намаление в: а) размера на приходите в сегмент "Регистрация и поддържане на емисии финансови инструменти за търговия и на приходите в сегмент Сегмент „Информационно обслужване", доколкото те се формират от фиксирани съгласно Тарифата такси, които се заплащат от борсовите членове и б) размера на приходите в сегменти "Ден напред", В рамките на деня" и „Двустранни договори „доколкото те се формират от фиксирани съгласно Тарифата такси, които се заплащат от търговските участници.

Ръководството не е освобождавало персонал и не се е възползвало от приетите мерки със Закона за извънредното положение („60:40" и други).

Групата продължава да осъществява стопанската си дейност без да среща значими затруднения, за да обезпечи доставките на активи и извършването на борсовите сделки. Групата разполага с достатъчно по обем парични средства, за да посреща ликвидните си нужди.

Постигнатите резултати от групата за годината са, както следва:

- Приходи от договори с клиенти за 2020 г.: 12,513 х.лв., а за 2019 г.: 10,429 х.лв.;
- Събираемост на вземанията за 2020 г.: до 30 дни, за 2019 г.: до 30 дни;
- Персонал към 31.12.2020 г.: 51 служители, а към 31.12.2019 г.: 55 служители
- Нетна печалба за 2020 г. в размер на 4,336 х. лв. , а за 2019 г.: 2,769 х.лв.

Към 31 декември 2020 г. групата разполага: с парични средства и еквиваленти в размер на 176,054 х.лв. (31 декември 2019 г.: 109,371 х.лв.) и други високо ликвидни активи, в размер на 6,485 х. лв. (31 декември 2019 г.: 11,593 х. лв.)

Същите тенденции се запазват и за началото на 2021 г.

Предприети мерки и действия

За минимизиране на възможните негативни ефекти върху дейността на групата, ръководството е сформирало кризисен щаб, чиято цел е осигуряване на дейността при настоящата извънредна ситуация, както и предприемане на мерки за краткосрочна реакция. Предприетите до момента мерки и действия за ограничаване негативните последици върху дейността на групата и предпазване на служителите са насочени към:

- вземане на решение за капитализиране на част от печалбата за 2019 г., възлизаща на 202 х.лв.
- идентифициране на критичните процеси и определяне на определени стъпки за преодоляването на критични ситуации;
- предприемане на дистанционна форма на работа на служителите си по график и ротация, което води до намаление на рисковете до минимално допустими в такава среда процеси (провеждане на търговски сесии, допускане на финансови инструменти до търговия, обслужване на емитенти и борсови членове, обработка на корпоративни събития, осигуряване на цялостното функциониране на информационните системи на борсата) и отговорните структурни звена за осигуряването им.
- създаване на организация за извършване на работните процеси чрез дистанционни методи;
- осигуряване възможност от страна на Номинираните оператори на пазарите на електроенергия за дистанционно провеждане на търговските сесии на пазарите „Ден напред“ и „В рамките на деня“. Няколко членове на SDAC и SIDC спряха временно извършването на промени в платформите на търговските системи.
- създаване на организация за приоритетно обслужване на борсовите членове при необходимост и при проблеми, свързани с достъп до търговската система. Към момента няма предприети мерки по спешност, свързани със създадената организация.
- провеждане на множество информационни и разяснителни кампании относно начините на предпазване от заразяване с COVID-19;
- предоставяне на лични защитни средства на своите служители;

Ръководството на групата продължава текущо да следи всички канали за комуникация, ежедневно наблюдава изменението на ключовите показатели по дейността (най-вече обемите сделки), актуална информация за основни участници на капиталовия пазар и борсовия пазар на електрическа енергия, и има готовност при необходимост да предприема допълнителни мерки с цел минимизиране на евентуалните негативни ефекти от пандемията. За целта има формиран кризисен щаб, който изпълнява текущи анализи и оценки, както и разработва възможни сценарии за реакция и овладяване на потенциални рискове.

Ефекти върху елементите на консолидирания финансов отчет

Ръководството на групата не е идентифицирало области в консолидирания финансов отчет, върху които пандемията да има пряко и съществено отражение и ефекти, включително по отношение на оценката на отделните активи и пасиви.

1.5 Основни показатели на икономическата среда

Основните показатели на икономическата среда, които оказват влияние върху дейността на групата, за периода 2018 – 2020 г. са представени в таблицата по-долу:

Показател	2018	2019	2020
БВП в млн. лева	109,743	119,772	118,605*
Реален растеж на БВП	3.1%	3.7%	-4.2%
Инфлация в края на годината (ХИПЦ)	2.3%	3.1%	0.0%
Среден валутен курс на щатския долар за годината	1.66	1.75	1.72
Валутен курс на щатския долар в края на годината	1.71	1.74	1.59
Основен лихвен процент в края на годината	0.00	0.00	0.00
Безработица (в края на годината)	6.1%	5.9%	6.7%

** Прогноза на БНБ за.2020 г., източник: БНБ*

2. ОСНОВНИ ПОЛОЖЕНИЯ ОТ СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА НА ГРУПАТА

2.1 База за изготвяне на консолидирания финансов отчет

Консолидираният финансов отчет на Българска Фондова Борса АД е изготвен в съответствие с всички Международни стандарти за финансови отчети (МСФО), които се състоят от: стандарти за финансови отчети и от тълкувания на Комитета за разяснения на МСФО (КРМСФО), одобрени от Съвета по Международни счетоводни стандарти (СМСС), и Международните счетоводни стандарти и тълкуванията на Постоянния комитет за разясняване (ПКР), одобрени от Комитета по Международни счетоводни стандарти (КМСС), които ефективно са в сила на 1 януари 2020 г., и които са приети от Комисията на Европейския съюз. МСФО, приети от ЕС, е общоприетото наименование на рамката с общо предназначение-счетоводна база, еквивалентна на рамката, въведена с дефиницията съгласно § 1, т.8 от Допълнителните разпоредби на Закона за счетоводството под наименованието „Международни счетоводни стандарти" (МСС).

За текущата финансова година Групата е приела всички нови и/или ревизирани стандарти и тълкувания, издадени от Съвета по Международни счетоводни стандарти (СМСС) и респ. от Комитета за разяснения на МСФО, които са били уместни за нейната дейност.

От възприемането на посочените по-долу стандарти и/или тълкувания, практически приложими за годишни отчетни периоди, започващи най-рано на 1 януари 2020 г. за предприятията в Република България, не са настъпили промени в счетоводната политика на групата, респ. активите, пасивите, операциите и нейните резултати, освен някои нови и разширяването на вече установени оповестявания, без това да доведе до други промени в класификацията или оценката на отделни отчетни обекти и операции.

Новите и/или променените стандарти и тълкувания включват:

- *Промени в Концептуалната рамка за финансово отчитане (Рамката) и съответни промени в референциите към нея в различни МСФО (в сила за годишни периоди от 01.01.2020 г., приети от ЕК).* Тези промени в Рамката включват преработени изцяло дефиниции за „актив" и „пасив", както и нови насоки и концепции за тяхното измерване, отписване, представяне и оповестяване. Промените в Концептуалната рамка са съпроводени с изменения в някои препратки към нея в Международните стандарти за финансово отчитане, в т.ч. МСФО 2, МСФО 3, МСФО 6, МСФО 14, МСС 1, МСС 8, МСС 34, МСС

37, МСС 38, КРМСФО 12, КРМСФО 19, КРМСФО 20, КРМСФО 22 и ПКР 32. Част от препратките насочват към коя версия на Концептуалната рамка следва се отнасят изявленията в посочените стандарти (рамката на КМСС, приета от СМСС през 2001 г., рамката на СМСС от 2010 г. или новата ревизирана рамка от 2018 г.), други изрично посочват, че дефинициите в стандарта не са актуализирани в съответствие с новите изменения в рамката;

- *Промени в МСС 1 Представяне на финансови отчети и МСС 8 Счетоводна политика, промени в приблизителните оценки и грешки (в сила за годишни периоди от 01.01.2020 г – приети от ЕК).* Тези промени касаят прецизиране определението за „същественост", посочено в двата стандарта. Според тях новото определение за същественост е: „информацията е съществена, ако пропусната, представена неточно или прикрита, би могло в разумна степен да се очаква да повлияе на решенията на основните потребители на финансовите отчети с обща цел, които предоставят финансова информация за дадено отчетно предприятие". Налице са три нови аспекта от определението, които следва да бъдат отбелязани: а) "прикриване" – настоящото определение се фокусира само върху пропускане и неточно представяне. Заключението на СМСС е, че прикриването на съществена информация може да има същия ефект като пропускане на съществена информация; б) „очакване в разумна степен да се повлияе на решенията на основните потребители" – настоящото определение се отнася до „би могло да повлияе", което според СМСС може да се приеме, че се изисква твърде много информация, тъй като почти всичко „би могло да повлияе" върху решенията на някои потребители, дори вероятността да е минимална; и в) "основни потребители" (съществуващи или потенциални инвеститори, заемодатели и други кредитори) – настоящото определение се отнася до „потребители", което според СМСС може да бъде прието твърде широко, т.е. да се вземат предвид всички възможни ползватели на финансовите отчети, когато се решава каква информация да се оповести. Също така, посочват се изрично пет начина за прикриване на съществена информация: а) използване на език за съществен елемент, който е уклончив или неясен; б) информация за съществен елемент, сделка или събитие, която е разпръсната на различни места във финансовите отчети; в) несходни елементи, сделки и събития, по същество, които неподходящо са представени съвкупно; г) сходни елементи, сделки и събития, които неподходящо са представени самостоятелно; и д) съществена информация е скрита чрез несъществена информация до такава степен, че става неясно коя информация е съществена. Също така промените поясняват, че адресирането към неясна информация има същия ефект както при пропусната или липсваща информация, както и че предприятието оценява съществеността в контекста на финансовия отчет в неговата цялост;
- *Промени в МСФО 9 Финансови инструменти, МСС 39 Финансови инструменти: признаване и оценяване и МСФО 7 Финансови инструменти: оповестяване (в сила за годишни периоди от 01.01.2020 г – приети от ЕК)*. Тези промени са свързани с произтичащата несигурност от реформата на базовите лихвени проценти, предприета от Съвета за финансова стабилност към Г20. Тази реформа е насочена към замяна на съществуващите и използвани като базови, в сделките с финансови инструменти, междубанкови лихвени проценти (Например: Libor, Euribor, Tibor), с алтернативни базови лихвени проценти, основаващи се на междубанкови пазари, както и за разработване на алтернативни базови лихвени проценти, които са почти безрискови. Целта е да се преодолеят последиците върху финансовото отчитане от реформата на базовите лихвени

проценти, през периода преди замяната на съществуващ базов лихвен процент с алтернативен базов лихвен процент. Измененията предвиждат временни и ограничени изключения от изискванията за отчитане на хеджирането по МСС 39 и МСФО 9, които осигуряват условия дружествата да продължат да са в съответствие с изискванията на двата стандарта, при игнориране ефекта на реформата.

За стандарта, посочен по-долу, ръководството е проучило възможният му ефект и е определило, че той не би имал ефект върху счетоводната политика, респ. активите, пасивите, операциите и резултатите на групата поради това, че тя не разполага/оперира с такива обекти и/или не реализира подобни сделки и транзакции:

- *МСФО 3 (променен) – Бизнес комбинации (в сила за годишни периоди от 01.01.2020 г., приет от ЕК).* Тази промяна касае даденото в приложенията към стандарта определение за „бизнес" и е свързана с трудностите, които придобиващи предприятия срещат в преценката дали се придобива бизнес или съвкупност от активи. Изменението цели: а) да изясни, че за да бъде определен като бизнес, придобитият набор от дейности и активи трябва да включва като минимум вложените ресурси и основните оперативни процеси, които заедно водят до и определят по същество създаването на продукт; б) да се стеснят дефинициите за „бизнес" и за „продукт", като се съсредоточат до стоките и услугите, предоставяни на клиент и като се снеме фокусът върху способността за намаляване на разходите; в) да добави насоки и илюстративни примери, които да помогнат на предприятията в преценката дали е придобит оперативен процес; г) да премахне изискването за оценка за това дали пазарните участници са в състояние да заменят липсващите ресурси и оперативни процеси в придобиваното предприятие, за да продължат да създават продукт, и д) да се добави опцията за т.нар. тест за концентрация, който позволява опростена оценка за това, дали дадена съвкупност от дейности и активи е бизнес, или не;

Към датата на издаване за одобряване на този консолидиран финансов отчет са издадени, но не са все още в сила за годишни периоди, започващи на 1 януари 2020 г., няколко нови стандарти и разяснения, както и променени стандарти и разяснения, които не са били приети за по-ранно приложение от Групата.

От тях ръководството е преценило, че следните биха имали потенциален ефект в бъдеще за промени в счетоводната политика и класификацията и стойностите на отчетни обекти във финансовите отчети на дружествата в Групата за следващи периоди, а именно:

- *Промени в МСС 1 Представяне на финансови отчети (в сила за годишни периоди от 01.01.2023 г., не приети от ЕК)*. Тези промени са насочени към критериите на класифицирането на задълженията като текущи и нетекущи. Според тях предприятието класифицира задълженията си като текущи или нетекущи в зависимост от правата, които съществуват в края на отчетния период и не се влияе от вероятността дали то ще упражни правото си да отложи уреждането на задълженията. Промените уточняват, че под „уреждане" на задължения се има предвид прехвърлянето на трета страна на парични средства, инструменти на собствения капитал, други активи или услуги. Класификацията не се отнася за деривативите в конвертируеми пасиви, които сами по себе си са инструменти на собствения капитал. Промените се прилагат ретроспективно;
- *Промени в МСФО 9 Финансови инструменти, МСС 39 Финансови инструменти: признаване и оповестяване, МСФО 7 Финансови инструменти: оповестяване, МСФО 4 Застрахователни договори и МСФО 16 Лизинг вързани с Фаза 2 от реформата на*

базовите лихвени проценти (в сила за годишни периоди от 01.01.2021 г., приети от ЕК). Промените в стандартите, свързани с Фаза 2 от реформата на базовите лихвени проценти предоставят основно две практически облекчения: а) при определяне и оценка на промени в договорени парични потоци от финансови активи и пасиви и лизингови задължения – като промените в базовите лихвени проценти се отчетат чрез актуализиране на ефективния лихвен процент; и б) при отчитането на хеджиращи отношения – като се позволи промяна (преразглеждане) в определянето на хеджиращото отношение и на оценката на хеджирания обект на база парични потоци, поради и в резултат на заместването на прилаганите базови лихвени проценти с други алтернативи. Измененията се прилагат ретроспективно. По-ранно прилагане е разрешено.

- *Промени в МСФО 16 Лизинг (в сила за годишни периоди от 01.06.2020 г., приети от ЕК)*. С тези промени се въвежда практическа целесъобразна мярка, на база, на която всеки лизингополучател може да избере да не преценява дали дадена отстъпка (облекчение) по лизинг, възникнала само като пряка последица от пандемията COVID-19, е изменение на лизинговия договор. Тази мярка се допуска за прилагане и когато са изпълнени едновременно следните условия: а) с промяната в лизинговите плащания се променя възнаграждението за лизинга, като промененото възнаграждение по същество не надхвърля възнаграждението за лизинга, непосредствено предхождащо промяната; б) всяко намаление на лизинговите плащания засяга само плащанията, първоначално дължими на или преди 30 юни 2021 г.; както и в) останалите условия на лизинга не се променят съществено. Лизингополучателят, който прилага практическата целесъобразна мярка, отчита всяка промяна в плащанията по лизинга по същия начин, по който тя би се отчела при прилагането на МСФО 16, ако не представлява изменение на лизинговия договор. Тя не е валидна за лизингодателите.По-ранно прилагане е разрешено;
- *Годишни подобрения в МСФО 2018-2020 в МСФО 1 Прилагане за първи път на Международните стандарти за финансово отчитане, МСФО 9 Финансови инструменти, Илюстративен пример 13 към МСФО 16 Лизинг и МСС 41 Земеделие (в сила за годишни периоди от 01.01.2022 г., не са приети от ЕК)*. Тези подобрения внасят частични промени в следните стандарти: а) в МСФО 1 е предоставено облекчение по отношение на дъщерно предприятие, прилагащо за първи път МСФО на по-късна дата от предприятието майка. То оценява в своите индивидуални финансови отчети активите и пасивите по балансовите стойности, които биха били включени в консолидираните финансови отчети на предприятието-майка, по които предприятието майка е придобило дъщерното предприятие. То може в своите финансови отчети да оцени кумулативната разлика от превалутиране за всички дейности в чужбина по балансовата стойност, която би била включена в консолидирания финансов отчет на компанията-майка, на базата на датата на преминаването към МСФО на предприятието-майка, ако не са извършени никакви корекции за целите на процедурите на консолидация и заради ефектите на бизнес комбинацията. Това изменение ще се прилага и за асоциирани и съвместни предприятия, които са предприели същото освобождаване по МСФО 1. Предприятието прилага това изменение за годишните отчетни периоди, започващи на или след 1 януари 2022. По-ранното прилагане е разрешено.; б) в МСФО 9 е направено уточнение във връзка с таксите, които се включват в “10 процентния тест” за определяне дали при изменение на даден финансов пасив условията на новия или изменения финансов пасив се различават значително от тези на първоначално признатия. Според промените при определянето на тези такси, предприятието включва само тези,

платени или получени между заемополучател и заемодател, включително такси, платени или получени от заемополучателя и заемодателя от името на другия. Предприятието прилага промените към финансовите пасиви, които се изменят в началото или след началото на годишния отчетен период, в който предприятието първоначално ги прилага; в) в илюстративен пример 13 към МСФО 16 е премахнато илюстративното отчитане на възстановени от лизингодателя разходи за подобрение на лизингов имот с цел елиминиране на всякакво обърквене относно третиране на стимулите по лизинг. Тъй като изменението се отнася за илюстративен пример, който придружава стандарта, а не е част от него, не е посочена дата на влизане в сила; г) в МСС 41 е премахнато изискването предприятията да изключват паричните потоци за плащане на данъци при определянето на справедливата стойност на биологичните активи и земеделската продукция;

- *МСФО 10 (променен) – Консолидирани финансови отчети и МСС 28 (променен) – Инвестиции в асоциирани и съвместни предприятия – относно продажби или апорт на активи между инвеститор и негови асоциирани или съвместни предприятия (с отложена ефективна дата на влизане в сила, подлежаща на определяне от СМСС)*. Тези промени са насочени към решаването на счетоводното третиране на продажбите или апортите на активи между инвеститор и негови асоциирани или съвместни предприятия. Те потвърждават, че счетоводното третиране зависи дали продаваните активи или апортираните немонетарни активи, конституират или не по същество „бизнес" по смисъла на МСФО 3. Ако тези активи като съвкупност не отговарят на определението за „бизнес" инвеститорът признава печалба или загуба до процента, съответстващ на дела на другите несвързани инвеститори в асоциираното или съвместното предприятие. В случаите когато се продават активи или се апортират немонетарни активи, които като съвкупност са „бизнес", инвеститорът признава изцяло печалбата или загубата от транзакцията. Тези промени ще се прилагат перспективно. СММС отложи началната дата на приложение на тези промени за неопределено време;
- *Промени в МСС 16 Имоти, машини и съоръжения (в сила за годишни периоди от 01.01.2022 г., не приети от ЕК)*. Тези промени забраняват на предприятията да приспадат от разходите си за „тестване дали активът функционира правилно", които са част от преките разходи, отнасящи се до довеждането на актива до местоположението и състоянието, необходимо за неговата експлоатация по начина, предвиден от ръководството, нетни приходи от продажби на произведените артикули по време на самото довеждане на актива до това местоположение и състояние. Вместо това предприятието признава тези приходи от продажба за такива артикули и съответните разходи, свързани с тях, в печалбата и загубата за периода съгласно правилата на другите приложими стандарти. Промените уточняват, че тестването дали активът функционира правилно, всъщност представлява оценка дали техническия и физическия статус и демонстрирани възможности за работа на актива са такива, че той да е в състояние да се използва по предназначение при производство, доставка на стоки или услуги, отдаване под наем или за административни цели. Допълнително, предприятията трябва да оповестяват отделно сумите на приходите и разходите, свързани с произведените артикули, които не са резултат от обичайните дейности на предприятието. Промените се прилагат ретроспективно, но само за имоти, машини и съоръжения, които са доведени до местоположението и състоянието, необходими за тяхната експлоатация на или след началото на най-ранния период, представен във финансовия отчет, когато предприятието за първи път прилага изменението;

- *Промени в МСС 37 Провизии, условни пасиви и условни активи (в сила за годишни периоди от 01.01.2022 г., не приети от ЕК)*. Промените специално изясняват, че разходите за изпълнението на задълженията по обременяващ договор са разходите, които са пряко свързани с него, включващи: а) пряк разход на труд и пряк разход на материали; и б) допълнителни разходи, които са пряко свързани с изпълнението на договора по пътя на разпределението - например разпределение на разходи за амортизация на имоти, машини и съоръжения, използвани за изпълнение на този договор. Не се включват административни и други общи разходи, освен ако те не се изрично фактурируеми към контрагента по договор. Промените нанасят и дребна корекция в уточненията за признаването на разходите за обезценка на активи, преди да се създаде отделна провизия за обременяващ договор, като подчертават, че това са активи, използвани в изпълнение на договора, а не активи предназначени за договора, каквото е изискването до влизане в сила на промяната. Промените се прилагат за изменения по договори, за които предприятието все още не е изпълнило всички свои задължения към началото на годишния период, през който за първи път ги прилага.
- *Промени в МСС 1 Представяне на финансови отчети и Изложение за практика 2 (в сила за годишни периоди от 01.01.2023 г., не са приети от ЕК).* Промените: а) налагат оповестяване на съществена информация за счетоводните политики вместо на значимите счетоводни политики. б) обясняват как предприятията могат да идентифицират съществена информацията относно счетоводните политики и да дават примери кога информация за счетоводните политики е вероятно да бъде съществена; в) поясняват, че информацията за счетоводните политики може да бъде съществена, поради своята същност, дори и когато съответните суми са несъществени; г) поясняват, че информацията за счетоводните политики е съществена, ако е необходима на потребителите на финансовите отчети на предприятието за разбирането на друга съществена информация във финансовите отчети; и д) поясняват, че ако предприятието оповестява несъществена информация за счетоводните политики, това не следва да води до прикриване на съществена информация за счетоводните политики. По-ранно прилагане е разрешено.
- *Промени в МСС 8 Счетоводна политика, промени в счетоводните приблизителни оценки и грешки (в сила за годишни периоди от 01.01.2023 г., не са приети от ЕК)*. Промените са насочени основно към приблизителните оценки и са свързани с: а) „дефиницията за промени в приблизителните оценки“ е заменена с „дефиниция за приблизителните оценки“. Според новата дефиниция приблизителните оценки са стойности във финансовите отчети, които са обект на несигурност по отношение на оценяването им; б) предприятието разработва приблизителни оценки, ако счетоводните политики изискват позиции във финансовите отчети да бъдат оценени по начин, който включва несигурност по отношение на оценяването им; в) пояснение, че промяна в приблизителна оценка, която е резултат от нова информация или ново развитие, не представлява корекция на грешка; и г) промяна в приблизителна оценка може да има отражение върху печалбата или загубата за текущия период или върху печалбата и загубата за текущия периоди и бъдещи периоди. По-ранно прилагане е разрешено.
- *Промени в МСФО 16 Лизинг (в сила за годишни периоди от 01.04.2021 г., не са приети от ЕК)*. С тези промени се: а) позволява практическата целесъобразна мярка за COVID-19, свързана с отстъпки в наема, да се приложи от лизингополучателя за отстъпки в наема, за които всяко намаление на лизинговите плащания засяга само плащанията, първоначално

дължими на или преди 30 юни 2022 г. (вместо само плащания дължими на или преди 30 юни 2021); б) изисква прилагането на промяната да се отрази от лизингополучателя ретроспективно, като ефектите се признаят кумулативно като корекция на началните салда на натрупаната печалба (или друг елемент на капитала, ако е подходящо) в началото на годишния отчетен период, през който лизингополучателят прилага за първи път промяната; и в) уточнява, че лизингополучателят не е задължен да оповестява информацията, която се изисква от МСС 8, параграф 28 (е), за отчетния период, през който лизингополучателят е приложил промяната за първи път. По-ранно прилагане е разрешено (включително за финансови отчети, които все още не са одобрени за издаване към датата на публикуване на промяната).

Ръководството е в процес на проучване, анализ и оценка на ефектите от направените промени в горепосочените стандарти, които биха оказвали влияние върху счетоводната политика и върху класификацията и представянето на активите и пасивите на групата.

Допълнително, за посочените по-долу нови стандарти, променени стандарти и приети тълкувания, които са издадени, но все още не са в сила за годишни периоди започващи на 1 януари 2020 г., ръководството е преценило, че следните не биха имали потенциален ефект за промени в счетоводната политика и финансовите отчети на групата:

- *МСФО 17 Застрахователни договори (в сила за годишни периоди от 01.01.2023 г., не е приет от ЕК)*. Този стандарт е изцяло нов счетоводен стандарт за всички видове застрахователни договори, вкл. за някои гаранции и финансови инструменти, като обхваща принципи за тяхното признаване, оценяване, представяне и оповестяване. Стандартът ще замени действащия до този момент стандарт за застрахователните договори – МСФО 4. Той установява нов цялостен модел за отчитането та застрахователните договори, покриващ всички релевантни счетоводни и отчетни аспекти. Той не е приложим за дейността на дружеството, поради което ръководството не е оценявало неговото приложение;
- *Промени в МСФО 3 Бизнес комбинации (в сила за годишни периоди от 01.01.2022 г., не приети от ЕК)*. Тези промени актуализират МСФО 3, като заменят препратка към стара версия на Концептуалната рамка за финансово отчитане с последната й актуална версия от 2018 г. Те добавят и изключение от принципа на признаване за пасиви и условни задължения, които попадат в обхвата на МСС 37 Провизии, условни пасиви и условни активи и КРМСФО 21 Задължения за данъци и такси, както и се прави изрично уточнение, че условните активи не се признават към датата на придобиването. Промените се прилагат перспективно;
- *Промени в МСФО 4 Застрахователни договори (в сила за годишни периоди от 01.01.2021 г., приети от ЕК)*. Промените дават право на предприятия, извършващи предимно застрахователна дейност да отложат датата на влизане в сила на МСФО 9 Финансови инструменти от 1 януари 2021 г. на 1 януари 2023 г., вместо това тези предприятия могат да продължат да прилагат МСС 39 Финансови инструменти: признаване и оценяване. Целта на изменението е да се хармонизира датата на влизане в сила на МСФО 9 с новия МСФО 17 с цел преодоляване на временните счетоводни последици от различните дати на влизане в сила на двата стандарта. С изменението се въвежда и временно освобождаване от специфични изисквания на МСС 28 Инвестиции в асоциирани и съвместни предприятия по отношение на прилагане на единна политика за предприятия, използващи метода на собствения капитал по МСС 28. Такива предприятия за годишни периоди, започващи преди

1 януари 2023 г. имат право, но не и задължение да запазят съответната счетоводна политика, прилагана от асоциираното или от съвместното предприятие, когато използват метода на собствения капитал.

Групата води своите счетоводни регистри в български лев (BGN), който приема като негова отчетна валута за представяне. Данните в консолидирания финансов отчет и приложенията към него са представени в хиляди лева, освен ако не е оповестено изрично нещо друго, като българският лев е приет за отчетна валута на представяне на Групата.

Борсата, нейните дъщерни и асоциирани дружества водят своите счетоводни регистри в български лев (BGN), който приемат като тяхна функционална и отчетна валута на представяне. Съвместното дружество организира своето счетоводство и отчетност съгласно изискванията и законодателството на Република Македония и поддържа своите счетоводни регистри в съответната местна валута – македонски денар.

Данните в консолидирания финансов отчет и приложенията към него са представени в хиляди лева освен ако не е оповестено изрично нещо друго, като българският лев е приет за отчетна валута на представяне на Групата. Индивидуалните финансови отчети на чуждестранните дружества се преизчисляват от местна валута в български лев за целите на всеки консолидиран финансов отчет съгласно политиката на Групата (*Приложение 2.6*).

Представянето на консолидирания финансов отчет съгласно Международните стандарти за финансови отчети изисква ръководството да направи най-добри приблизителни оценки, начисления и разумно обосновани предположения, които оказват ефект върху отчетените

стойности на активите и пасивите, на приходите и разходите, и на оповестяването на условни вземания и задължения към датата на отчета.

Тези приблизителни оценки, начисления и предположения са основани на информацията, която е налична към датата на консолидирания финансов отчет, поради което бъдещите фактически резултати биха могли да бъдат различни от тях. Обектите, които предполагат по-висока степен на субективна преценка или сложност, или където предположенията и приблизителните счетоводни оценки са съществени за консолидирания финансов отчет, са оповестени в Приложение 2.27.

2.2 Дефиниции

Дружество-майка

Това е дружеството, което контролира едно или повече други дружества (предприятия), в които е инвестирало. Притежаването на контрол означава, че инвеститорът е изложен на, или има права върху променливата възвръщаемост от неговото участие в дружеството, в което е инвестирано, както и има възможност да окаже въздействие върху размера на тази възвръщаемост посредством своите правомощия върху предприятието, в което е инвестирано.

Дружеството-майка е Българска Фондова борса АД, България (Приложение 1).

Дъщерно дружество

Дъщерно дружество е такова дружество, или друга форма на предприятие, което се контролира директно или индиректно от дружеството – майка.

Дъщерните дружества се консолидират от датата, на която ефективният контрол е придобит от Групата, и спират да се консолидират от датата, на която се приема, че контролът е прекратен и е прехвърлен извън Групата. За тяхната консолидация се прилага методът на пълната консолидация. Дъщерните дружества са посочени в Приложение 1.2.

Неконтролиращо участие

Това са дяловете на акционери (съдружници) – трети лица, извън тези на акционерите на дружеството-майка. Те се посочват самостоятелно в консолидирания отчет за финансово състояние, консолидирания отчет за всеобхватния доход и консолидирания отчет за промените в собствения капитал.

В Групата няма неконтролиращо участие, доколкото тя притежава 100% от капитала на дъщерните си дружества. Поради това тя не оповестява обобщена финансова информация за дъщерните дружества с неконтролиращи дялови участия.

Съвместно дружество

Съвместно дружество е такова дружество или друга форма на предприятие, създадено по силата на договорно споразумение между дружеството – майка като инвеститор и една или повече други страни (дружества), които се заемат с обща стопанска дейност и върху която контролиращите съдружници (вкл. и дружеството – майка има такъв статут) упражняват съвместен контрол. Съвместен контрол е налице, когато вземането на стратегическите финансови и оперативни решения, свързани със съвместното дружество, е договорно установено да се приемат със задължително единодушно съгласие (консенсус) между контролиращите съдружници. Последните имат права върху нетните активи на съвместното дружество.

Съвместното дружество се включва в консолидирания финансов отчет на Групата, като се прилага методът на собствения капитал - от датата, на която ефективният съвместен контрол е придобит от контролиращия съдружник (конкретно - дружеството-майка), и спира да се консолидира чрез този метод от датата, когато съвместното дружество се трансформира в дъщерно, или от датата, на която се приема, че съвместният контрол е прехвърлен от контролиращия съдружник на трети лица.

Съвместно дружество е СЕЕ Линк ДОО, Скопие (Приложение 1.2).

Асоциирано дружество

Това е дружество, в което инвеститорът (конкретно - дружеството-майка) упражнява значително влияние, но което не представлява нито дъщерно дружество, нито съвместно дружество на инвеститора.

Значително влияние е правото на участие при вземането на решения, свързани с финансовата и оперативната политика на предприятието, в което е инвестирано, но не е контрол или съвместен контрол върху тази политика.

Обичайно то е налице при: а) притежаване, пряко или косвено, от страна на инвеститора на дялове (акции) от 20% до 50 % от капитала на дружеството, в което е инвестирано (вкл. по силата на споразумение между акционери) и, б) в допълнение, инвеститорът има представителство в

управляващия орган на дружеството, в което е инвестирано и/или участва в процеса на вземане на решенията по отношение на политиката и стратегията на дружеството, в което е инвестирано, и/или са налице съществени операции между инвеститора и дружеството, в което е инвестирано.

Асоциираното дружество се включва в консолидирания финансов отчет на Групата, като се прилага методът на собствения капитал - от датата, на която е придобито значително влияние от инвеститора (конкретно - дружеството-майка) и спира да се включва чрез този метод или от датата, когато дружеството се трансформира в дъщерно, или от датата, на която се приема, че значителното влияние е прехвърлено от инвеститора на трети лица.

Асоциирани дружества са Клиър екс АД и БД Консулти ООД (Приложение 1.2).

2.3 Принципи на консолидация

Консолидираният финансов отчет включва финансовите отчети на дружеството-майка, дъщерните дружества, съвместните и асоциирани дружества, изготвени към 31 декември, която дата е датата на финансовата година на Групата. При консолидацията е прилаган подходът на "икономическо предприятие", като за оценката на неконтролиращото участие (ако има такова) при бизнес-комбинации и други форми на придобивания на дъщерни дружества е избран методът на "пропорционален дял в нетните активи".

Финансовите отчети на дъщерните дружества, съвместното и асоциирани дружества за целите на консолидацията са изготвени за същия отчетен период, както този на дружеството-майка и при прилагане на единна счетоводна политика.

Консолидация на дъщерни дружества

В консолидирания финансов отчет отчетите на включените дъщерни дружества са консолидирани на база на метода "пълна консолидация", ред по ред, като е прилагана унифицирана за съществените обекти счетоводна политика. Инвестициите на дружеството-майка са елиминирани срещу дела в собствения капитал на дъщерните дружества към датата на придобиване. Вътрешно-груповите операции и разчети са напълно елиминирани, вкл. нереализираната вътрешно-групова печалба или загуба. Отчетен е и ефектът на отсрочените данъци при тези елиминиращи консолидационни записвания.

Придобиване на дъщерно дружество

При придобиване на дъщерно дружество (предприятие) от Групата при бизнес-комбинации се използва методът на придобиване (покупко-продажба). Прехвърленото възнаграждение включва справедливата стойност към датата на размяната на предоставените активи, възникналите или поети задължения и на издадените инструменти на собствен капитал от придобиващото дружество, в замяна на получаването на контрола над придобиваното дружество. Тя включва и справедливата стойност на всеки актив или пасив, който се явява резултат от споразумение за възнаграждение под условие. Преките разходи, свързани с придобиването, се признават като текущи за периода, в който те са извършени, с изключение на разходите за емисия на дългови или инструменти на собствения капитал, които се признават като компонент на собствения капитал.

Всички придобити разграничими активи, поети пасиви и условните (изкристализирали) задължения в бизнес-комбинацията, се оценяват първоначално по тяхната справедлива стойност към датата на размяната. Всяко превишение на сбора от прехвърленото възнаграждение (оценено по справедлива стойност), сумата на неконтролиращото участие в придобивано предприятие и, при

придобиване на етапи, справедливата стойност на по-рано притежаваното капиталово участие в придобиваното предприятие, над придобитите разграничими активи (в т.ч. признатите при бизнес комбинацията нематериални активи), пасиви и условни (изкристализирали) задължения, се третира и признава като репутация. Ако делът на придобиващото дружество в справедливата стойност на нетните придобити разграничими активи надвишава цената на придобиване на бизнес-комбинацията, това превишение се признава незабавно в консолидирания отчет за доходите на Групата към печалби/(загуби) от придобиване на/(освобождаване от) дъщерни дружества. Всяко неконтролиращо участие при бизнес комбинация се оценява на база метода "пропорционален дял в нетните активи" на придобиваното дружество. До момента при придобиване на дъщерни дружества в Групата не е признавано неконтролиращо участие, доколкото от всички дружества са придобивани 100% от дяловете.

Когато бизнес комбинацията по придобиването на дъщерно дружество се осъществява на етапи, на датата на придобиване всички предишни инвестиции, държани от придобиващия, се преоценяват до справедлива стойност, като получените ефекти от тази преоценка се признават в текущата печалба или загуба на Групата, съответно към финансови приходи и финансови разходи, вкл. всички предишно отчетени ефекти в другите компоненти на всеобхватния доход се рециклират.

Период на оценяване

Ако първоначалното счетоводно отчитане на бизнес-комбинацията не е приключено до края на отчетния период, в който се осъществява комбинацията, Групата преценява приложението на провизорна сума за отчетните обекти, за които оценяването и отчитането на комбинацията не е приключило. През периода на оценяване, който не може да надвишава една година от датата на придобиване, Групата коригира ретроспективно (със задна дата) тези провизорни суми или признава допълнителни активи или пасиви, за да отрази новата получена информация за фактите и обстоятелствата, които са съществували към датата на придобиване, и, ако са били известни, щяха да повлияят на оценката на сумите, признати към тази дата.

Възнаграждение под условие

Всяко възнаграждение под условие, дължимо от придобиващия, се признава по справедлива стойност към датата на придобиване и се включва като част от прехвърленото възнаграждение в замяна на придобиваното предприятие. Последващи промени в справедливата стойност на възнаграждението под условие, което е класифицирано като пасив, се признават в съответствие с изискванията на МСФО 9, в печалбата или загубата в периода на промяната. Промени във възнаграждението под условие, класифицирано като собствен капитал не подлежи на преоценяване и последващото му уреждане се отчита в рамките на собствения капитал. Промени в справедливата стойност на възнаграждението под условие, които са резултат от допълнителна информация, получена от придобиващия след датата на придобиване, относно факти и обстоятелства, съществували към тази дата, се отчитат като корекции за периода на оценяване и се отразяват ретроспективно за сметка на репутацията.

Освобождаване от дъщерно дружество

При продажба или друга форма на загуба (трансфер) на контрол върху дъщерно дружество:

- Отписват се активите и пасивите (вкл. ако има принадлежаща репутация) на дъщерното дружество по балансова стойност към датата на загубата на контрол;

- Отписва се неконтролиращото участие в това дъщерно дружество (ако има такова) по балансова стойност в консолидирания отчет за финансовото състояние към датата на загубата на контрола, вкл. всички компоненти на друг всеобхватен доход, свързани с тях;
- Признава се полученото възнаграждение по справедлива стойност от сделката, събитието или операцията, довела до загубата на контрол;
- Рекласифицират се към "печалби или загуби за годината" или се трансферират директно към натрупани печалби всички компоненти на собствения капитал, представляващи нереализирани доходи или загуби – съгласно изискванията на съответните МСФО, под чиито правила попадат тези компоненти на собствения капитал;
- Признава се всяка резултатна разлика като "печалба или загуба от освобождаване (продажба) на дъщерно дружество" в консолидирания отчет за всеобхватния доход, принадлежаща на дружеството-майка.
- Останалите за държане дялове, формиращи инвестиции в асоциирани, съвместни дружества или инвестиции на разположение и за продажба, се оценяват първоначално по справедлива стойност към датата на продажбата и впоследствие се оценяват по реда на приетата от Групата счетоводна политика.

Консолидация на асоциирани и съвместни дружества

За включването на асоциираните и съвместни дружества в консолидирания финансов отчет е приложен методът на собствения капитал, според който инвестицията на дружеството-майка в него първоначално се отчита по цена на придобиване (себестойност), а впоследствие се преизчислява, за да отрази промените на дела на инвеститора (конкретно – дружеството-майка) в нетните активи на асоциираните и съвместни дружества след придобиването. Инвестицията на Групата в асоциираните и съвместни дружества включва и репутациите, идентифицирани при придобиването им, нетно от всяка призната обезценка.

Печалбата или загубата след придобиването за Групата (чрез дружеството-майка) от асоциираните и съвместните дружества, за съответния отчетен период, представлява нейния дял в нетните им финансови резултати (след данъци) от тяхната стопанска дейност за този период, който дял се признава и представя на отделен ред в консолидирания отчет за всеобхватния доход. Аналогично, делът на Групата в измененията след придобиването на другите компоненти на всеобхватния доход на асоциираните и съвместни дружества (предприятия), също се признава и представя като движение в другите компоненти на всеобхватния доход в консолидирания отчет за всеобхватния доход, съответно консолидираните резерви на Групата в отчета за измененията в собствения капитал. Групата признава своя дял в загуби на асоциирани и съвместни дружества до размера на нейната инвестиция, в т.ч. и предоставените им вътрешни заеми, освен ако тя не е поела определени задължения или плащания от името на асоциираното или съвместното дружество.

Вътрешните разчети между Групата и асоциираните и съвместните дружества не се елиминират. Нереализираната печалба или загуба от сделки между тях се елиминира до процента на груповото участие в асоциираните и съвместни дружества, като включително се проверява за обезценка в

случаите на загуба. Отчита се и ефектът на отсрочените данъци при тези консолидационни процедури.

2.4 Сравнителни данни

Групата представя сравнителна информация в този консолидиран годишен финансов отчет за една предходна година. Когато е необходимо, сравнителните данни се рекласифицират, за да се постигне съпоставимост спрямо промени в представянето в текущата година.

2.5 База за оценяване

Консолидираният финансов отчет на групата е изготвен на база историческата цена, с изключение на финансовите активи, оценени по справедлива стойност през друг всеобхватен доход.

2.6 Функционална валута и валута на представяне. Признаване на курсови разлики.

Функционалната валута на дружествата от Групата в България и отчетната валута на представяне на Групата е българският лев. Левът е фиксиран по Закона за БНБ към еврото в съотношение BGN 1.95583:EUR 1.

При първоначално признаване, сделка в чуждестранна валута се записва във функционалната валута, като към сумата в чуждестранна валута се прилага обменният курс към момента на сделката или операцията. Паричните средства, вземанията и задълженията, като монетарни отчетни обекти, деноминирани в чуждестранна валута се отчитат във функционалната валута като се прилага обменният курс, публикуван от БНБ за последния работен ден на съответния месец. Към 31 декември те се оценяват в български лева като се използва заключителният обменен курс на БНБ.

Немонетарните отчетни обекти в консолидирания отчет за финансовото състояние, първоначално деноминирани в чуждестранна валута, се отчитат във функционалната валута като се прилага историческият обменен курс към датата на операцията и последващо не се преоценяват по заключителен курс.

Ефектите от курсовите разлики, свързани с уреждането на търговски сделки в чуждестранна валута, или отчитането на търговски сделки в чуждестранна валута по курсове, които са различни, от тези, по които първоначално са били признати, се включват в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) в момента на възникването им, като се представят към “други доходи/загуби от дейността”.

2.7.Приходи

Обичайните приходи на Групата са от дейностите оповестени в *Приложение 1.2*

Признаване на приходи по договори с клиенти

Приходите в Групата се признават, когато контролът върху обещаните в договора с клиента услуги се прехвърли на клиента. Контролът се прехвърля на клиента при удовлетворяване на задълженията за изпълнение по договора чрез предоставяне на обещаните услуги.

Оценка на договор с клиент

Договор с клиент е налице само когато при влизането му в сила той:

а. има търговска същност и мотив;

б. страните са го одобрили (устно, писмено или на база „установена и общопризната стопанска практика“) и са се ангажирали да го изпълнят;

в. правата на всяка страна и

г. условията за плащане могат да бъдат идентифицирани; и

д. съществува вероятност възнаграждението, на което Групата очаква да има право при изпълнение задълженията си за изпълнение, да бъде получено. При оценка на събираемостта се вземат предвид всички релевантни факти и обстоятелства по сделката, вкл. минал опит, обичайни бизнес практики, публикувани правила и направени изявления от страна на дружеството.

Договор, за който някой от горепосочените критерии все още не е изпълнен, подлежи на нова оценка през всеки отчетен период. Получените възнаграждения по такъв договор се признават като задължение (пасив по договор) в консолидирания отчет за финансовото състояние, докато:

а. всички критерии за признаване на договор с клиент не бъдат изпълнени;

б. Групата изпълни задълженията си за изпълнение и е получила цялото или почти цялото възнаграждение (което не подлежи на възстановяване); и/или

в. когато договорът е прекратен и полученото възнаграждение не подлежи на възстановяване.

За договорите с клиенти, при които има висока несигурност за входящите парични потоци поради сериозни затруднения на клиента (обичайно за клиенти в ликвидация и/или процедура по несъстоятелност), признаването на прихода се отлага, докато всички критерии за признаване на договор с клиент не бъдат изпълнени. Критериите обичайно се изпълняват при плащане от страна на клиента (Приложение 2.28).

При първоначалната оценка на договорите си с клиенти Групата прави допълнителен анализ и преценка дали два или повече договора трябва да бъдат разглеждани в тяхната комбинация и да бъдат отчетени като един, и респ. дали обещаните услуги във всеки отделен и/или комбиниран договор трябва да бъдат отчетени като едно и/или повече задължения за изпълнение.

Всяко обещание за прехвърляне услуги, които са разгранчими (сами по себе си и в контекста на договора), и/или на поредица (серия) от разграничими услуги, които по същество са еднакви и имат същия модел на прехвърляне на клиента, се отчита като едно задължение за изпълнение.

Групата признава приход за всяко отделно задължение за изпълнение на ниво индивидуален договор с клиент като се анализират вида, срока и условията за всеки конкретен договор. При договори със сходни характеристики приходите се признават на портфейлна база само ако групирането им в портфейл не би имало съществено различно въздействие върху консолидираните финансови отчети.

Измерване/(оценяване) на приходите по договори с клиенти

Приходите се измерват въз основа на определената за всеки договор цена на сделката.

Цената на сделката е размерът на възнаграждението, на което Групата очаква да има право, с изключение на сумите, събрани от името на трети страни. При определянето на цената на сделката,

Групата взема предвид условията на договора и обичайните си търговски практики, вкл. влиянието на променливи възнаграждения, наличието на съществен финансов компонент, непарични възнаграждения и възнаграждения, дължими на клиента (ако има такива). При договори с повече от едно задължения за изпълнение цената на сделката се разпределя към всяко задължение за изпълнение на база индивидуалните продажни цени на всяка услуга, определени по един от допустимите в МСФО 15 методи, като приоритет се дава на метода на „наблюдаемите продажни цени".

Промяната в обхвата или цената (или и в двете) на договора се отчита като отделен договор и/или като част от съществуващия договор в зависимост от това дали промяната е свързана с добавяне на услуги, които са разграничими, и от определената за тях цена. В зависимост от това:

а. модификацията се отчита като отделен договор, ако обхвата на договора се разширява поради добавянето на услуги, които са разграничими, и промяната в договорната цена отразява индивидуалните продажни цени на добавените услуги;

б. модификацията се отчита като прекратяване на съществуващия договор и сключване на нов договор (прилагане в бъдещето), ако оставащите услуги са разграничими от прехвърлените преди модификацията, но промяната в договорната цена не отразява индивидуалните продажни цени на добавените услуги;

в. модификацията се отчита като част от съществуващия договор (кумулативно коригиране), ако оставащите услуги не са разграничими от прехвърлените преди модификацията и следователно са част от едно задължение за изпълнение, което е уредено частично.

Задължения за изпълнение по договори с клиенти

Приходите, генерирани в Групата, са основно от такси за участие (регистриране) на борсов пазар (борсов пазар на електрическа енергия и борсов пазар на финансови инструменти), в т.ч. *такси допускане до търговия на емисии финансови инструменти, такса за регистриране емисии на финансови инструменти и такси за регистриране на участник на борсовия пазар на електрическа енергия,* такси за членство, такси за търговия с финансови инструменти и електрическа енергия, такси за информационно обслужване, *в т.ч. такси за докладване на данни, такси за разпространяване на борсова информация и такси за публикуване на доклади за търговия от името на инвестиционни посредници, в качеството й на одобрен механизъм за публикуване (ОМП),* такса за ползване на търговски марки (лицензионни такси), и други.

Като цяло Групата е достигнала до заключение, че действа като принципал при договореностите си с клиентите, освен ако изрично не е оповестено друго за определени транзакции, тъй като обичайно Групата контролира услугите преди да ги прехвърли към клиента.

Приходи от такси за участие на борсов пазар, такси за членство и за информационно обслужване:

При продажба на услугите, свързани с отчитане на приходи от такса за участие на борсов пазар, приходи от годишни такси за членство, такси за неприсъствена работна станция и такси за информационно обслужване , контролът върху услугите се прехвърля в периода от времето при тяхното предоставяне, тъй като този начин отразява начина на предоставяне и консумиране на услугата Приходите се признават *в течение на времето,* а напредъкът (етапа на завършеност) по договора се измерва на база изминало време (действително вложено и/или отчетено време). Този

метод е определен като най-подходящ за измерване на напредъка, доколкото услугите се предоставят за определен период (обичано месечно и/или година) и са част от серия, и следователно, най-добре описва схемата на прехвърляне на контрола и удовлетворяване на задълженията, респ. нивото на завършеност.

Оценките за приходите, разходите и/или степента на напредък към завършване се преразглеждат, ако обстоятелствата се променят и/или настъпят нови такива. Всяко последващо увеличение или намаление на очакваните приходи и/или разходи се отразява в печалбата или загубата в периода, в който обстоятелствата, довели до преразглеждането, станат известни на ръководството.

Лицензионни такси:

Лицензионните такси се събират във връзка с неизключителни лицензии за използване на търговски марки, собственост на компанията-майка (SOFIX). Техния размер се определя като процент от договорена с клиента величина (обичайно средна аритметична стойност на управляваните от клиента активите), като е определен минимален и максимален размер.

Ръководството е определило, че предоставянето на лицензия представлява право на достъп до интелектуалната собственост на дружеството-майка във вида, в който тя съществува към всеки един момент в течение на целия срок на лицензията. В резултат на това Групата отчита предоставянето на лицензии като задължение за изпълнение, удовлетворявано в течение на времето. Контролът върху услугите се прехвърля в периода от времето при тяхното предоставяне, тъй като този начин отразява начина на предоставяне и консумиране на услугата. Приходите от продажби се признават чрез измерване на степента на изпълнение на задълженията на Групата (етап на завършеност) чрез метод, основаващ се изминалото време (действително вложено и/или отчетено време)..

Приходи от такси за търговия с електрическа енергия и финансови инструменти:

При продажба на услуги, свързани с допускане до търговия на емисии финансови инструменти и за търговия на Фондовата борса, и др., както и за търговия с електрическа енергия на Българската независима енергийна борса, контролът върху услугите се прехвърля в точно определен момент, при тяхното приемане от клиента.

Принципал срещу агент. Продажба на електрическа енергия

Като титуляр на лицензията за организиране на борсов пазар на електрическа енергия, БНЕБ ЕАД е оператор на борсов пазар и извършва администрирането на всички сделки на борсовия пазар на електрическа енергия. За целта дъщерното дружество сключва договори със своите контрагенти (клиенти) (в качеството им на продавачи и купувачи на ел.енергия) за покупко-продажба на електрическа енергия. В зависимост от периода на търгуване и доставка на електрическа енергия тези сделки са организирани в два пазарни сегмента: „Ден напред“ и „В рамките на деня“. За тях ръководството е определило, че дъщерното дружество не контролира стоките (ел.енергията), преди те да бъдат прехвърлени на клиентите-купувачи, и не е в състояние да насочи използването или да получи ползи от самите стоки, тъй като:

- то не носи основна (първостепенна) отговорност за изпълнение на задълженията за изпълнение по доставката на ел.енергия. Неговото задължение се изразява в това да осъществи и опосредства връзката и договарянето с друга страна, която да осигури съответното количество електрическа енергия,;

- то не носи риска за количеството електрическа енергия преди или след като то е било прехвърлено на клиента-купувач от клиента-продавач, доколкото доставката на ел. енергия се извършва само след заявка и по нареждане на клиента - купувач на ел. енергия;
- то не разполага със свобода на действие при договаряне на цените на ел. енергията. Цената на ел.енергията се определя съгласно публични и приети от страните правила в зависимост от пазарния сегмент, както следва:
- за сегмента „Ден напред“: механизмът за функциониране на този пазарен сегмент е възприет на общоевропейско ниво, а резултат от функционирането му е формирането на единни равновесни (клирингови) цени, определени на базата на общоевропейския алгоритъм за изчисляване на цените и потоците Euphemia (PCR (Price Couping of Region) алгоритъм) и като се отчита съвкупното търсене и предлагане на електрическа енергия;
- за сегмент „В рамките на деня“: сделките се сключват автоматично, по метода „auto-matching”, и на цената на инициращата оферта.

Поради описаното по-горе, ръководството е определило, че при изпълнение на тези договори, дъщерното дружество действа в качеството си на агент.

Приходите от продажби по тези договори се признават в размера на комисионната, която дъщерното дружеството събира под формата на такси за търговия.

Съгласно Правилата за търговия с електрическа енергия, издадени от Държавната комисия да енергийно и водно регулиране, вземанията и задълженията, възникнали от сделки за покупко-продажба на електрическа енергия, сключени на борсовия пазар, се уреждат брутно, а финансовият риск се управлява от оператора на борсовия пазар и/или клирингова къща. Поради това вземанията и задълженията, възникнали в резултат на сделките за покупко-продажба на електрическа енергия чрез БНЕБ от контрагентите в качеството им на клиенти-продавачи и клиенти-купувачи, се представят отделно, съответно към статията „Вземания от контрагенти за електрическа енергия“ и към статията „Задължения към контрагенти за електрическа енергия“ във отчета за финансовото състояние на дружеството и респ. на Групата.

Цена на сделката и условия за плащане

Цената на сделката обичайно включва фиксирана продажна цена (такса), определена съгласно “Тарифа за таксите“ на БЪЛГАРСКА ФОНДОВА БОРСА АД и „Тарифа за таксите“ на БНЕБ ЕАД и променливо възнаграждение. Тарифите за таксите са приети от ръководството на съответното дружество, актуализират се периодично, оповестена е публично оповестени и е достъпни на интернет страниците на дружествата.

Променливо възнаграждение

Променливото възнаграждение се включва в цената на сделката само доколкото е много вероятно, че няма да настъпи съществена корекция в размера на признатите кумулативно приходи. Формите на променливо възнаграждение включват:

- *Неустойки за неизпълнение* на задълженията на някоя от страните, включително за качествено изпълнение от страна на дружествата в Групата: променливите възнаграждения под формата на неустойки се включват в намаление на цената на сделката, само ако плащането им е твърде вероятно. Опитът на дружествата в Групата показва, че исторически тя спазва изискванията по договорите с клиенти и не е начисляло задължения за неустойки. Получаването на променливите възнаграждения под формата на неустойки,

дължими от клиента, зависи от действията на клиента. Поради това те се включва като част от цената на сделката, само когато несигурността за получаването им е разрешена.

- *Ценови отстъпка:* съгласно приетата Тарифа за таксите на дружеството – майка за определени такси клиента получава отстъпка от фиксираното възнаграждение при кумулативно изпълнение на определени в Тарифата за таксите условия. Отстъпката се определя предварително и се приспада от дължимата от клиента такса. В случай, че клиентът не изпълни определените условия, предоставената отстъпка подлежи на възстановяване.
- *Възнаграждение, зависещо от обема на предоставените услуги:* някои такси, събирани от дружеството-майка зависят от обема на предоставените на клиента услуги за определен период от време (обичайно календарна година). Първоначално таксата се определя на база заявения от клиента обем на услугите, които ще ползва, и се предплаща в началото на отчетния период. В случай, че заявеният от клиента обем бъде превишен, клиента се таксува с по-висока такса, определена съгласно Тарифата, от началото на договора или датата на подновяването ми (което е по-късно).

Всички последващи промени в размера на променливото възнаграждение се признават като корекция на приходите (като увеличение или намаление) към датата на промяната и/или разрешаване на несигурността. В края на всеки отчетен период Групата преразглежда направените преценки и актуализира цена на сделките, така че да представи вярно съществуващите и настъпилите през отчетния период обстоятелства.

Съществен финансов компонент

Групата е направила анализ и е определила, че продължителността на срока между момента, в който клиента плаща за обещаните и/или получени услуги и момента на прехвърляне на контрола върху тези услуги е в рамките на дванадесет месеца и договореното възнаграждение няма съществен компонент на финансиране.

Съгласно Тарифите таксите, събирани от Групата, се предплащат за период от 6 до 12 месеца. Групата ползва допустимото облекчение и за договори с клиенти, при които очакването е периодът между плащането от клиента и прехвърлянето на контрола върху обещаните услуги да е до 12 месеца, не коригира цената на сделката за въздействието на компонента на финансиране. Събраните авансово плащания от клиента се представят в консолидирания отчет за финансовото състояние като пасиви по договори с клиенти.

Такса „Задължения към обществото“

Съгласно Законът за енергетиката, Правилата за търговия с електрическа енергия и свързаните с тях решения на КЕВР, дъщерното дружеството като оператор на организиран борсов пазар е задължено да събира от крайните клиенти, присъединени към електропреносната система на България такса „Задължение към обществото“. Размерът на таксата се определя от КЕВР и се събира в полза на Фонд „Сигурност на енергийната система” (ФСЕС) за периода след 01.07.2018 г. и в полза на НЕК за периода до 30.06.2018 г. Допълнително с чл. 36з от Закона за енергетиката, таксата е определена за публично държавно вземане.

Дъщерното дружество не получава възнаграждение за събраните такси, тъй като заплаща на ФСЕС събраните от него от клиентите суми в пълен размер. За тези такси ръководството е определило, че

неговото задължение е да събере дължимите от клиентите суми от името на трето лице, което задължение е законово регламентирано. Поради това то е определило, че събраните такси „Задължения към обществото“ не са част от цената на сделката (Приложение 3), а са събрани суми от името на трети лица.

Разходи по договори с клиенти

Като разходи по договори с клиенти Групата третира:

- допълнителните и пряко обвързани разходи, които то поема при сключване на договор с клиент и които очаква да бъдат възстановени за период по-дълъг от дванадесет месеца (разходи за получаване на договор с клиент) и
- разходите, които то поема при изпълнение на договор с клиент и които са пряко свързани с конкретния договор, спомагат за генерирането на ресурси за използване при самото изпълнение на договора и се очаква да бъдат възстановени за период по-дълъг от дванадесет месеца (разходи за изпълнението на такива договори).

В обичайната си дейност дружествата в Групата не поемат директни и специфично направени разходи за получаване на договори с клиенти и разходи за изпълнение на такива договори, които не биха възникнали, ако съответните договори не бяха сключени и които да подлежат на капитализация.

Салда по договори с клиенти

Търговски вземания и активи по договори

Търговските вземания представляват безусловно право на Групата да получи възнаграждение по договори с клиенти и други контрагенти (т.е. то е обвързано само с изтичане на време преди изплащането на възнаграждението).

Първоначалното оценяване, последващата оценка и обезценката на търговските вземания са оповестени в Приложение 2.15, Приложение 2.23 и Приложение 2.27.

Активът по договор е правото на Групата да получи възнаграждение в замяна на услугите, които е прехвърлило на клиента, но което не е безусловно (начисление за вземане). Ако чрез прехвърляне на предоставянето на услугите Групата изпълни задължението си преди клиента да заплати съответното възнаграждение и/или преди плащането да стане дължимо, актив по договор се признава за заработеното възнаграждение (което е под условие). Признатите активи по договор се рекласифицират като търговско вземане, когато правото на възнаграждение стане безусловно. Правото на възнаграждение се счита за безусловно, ако единственото условие за това, плащането на възнаграждението да стане дължимо, е изтичането на определен период от време.

Пасиви по договори

Като пасив по договор Групата представя получените от клиента плащания и/или безусловно право да получи плащане, преди да е изпълнило задълженията си за изпълнение по договора. Пасивите по договор се признават като приход, когато (или като) удовлетвори задълженията за изпълнение.

Активите и пасивите по договор се представят към текущите и нетекущите активи и пасиви в консолидирания отчет за финансовото състояния и се оповестяват отделно. Те се включват в групата на текущите активи, когато матуритетът им е в рамките на 12 месеца или в обичаен оперативен

цикъл на дружеството, а останалите – като нетекущи. Активите и пасивите, произтичащи от един договор се представят нетно в консолидирания отчет за финансовото състояние, дори ако те са резултат от различни задължения за изпълнение по един и същ договор с клиент.

След първоначалното признаване, търговските вземания и активите по договора се подлагат на преглед за обезценка в съответствие с правилата на МСФО 9. Загубите от обезценка в резултат от договори с клиенти се представят отделно от други загуби от обезценка към "други разходи за дейността".

2.8. Разходи

Разходите в Групата се признават в момента на тяхното възникване и на база принципите на начисляване и съпоставимост.

Разходите за бъдещи периоди се отлагат за признаване като текущ разход за периода, през който договорите, за които се отнасят, се изпълняват.

2.9 Финансови приходи и разходи

Финансовите приходи се включват в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината), когато възникнат, и се състоят от: реализирани лихвени доходи по дългови ценни книжа по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, реализирани лихвени доходи по дългови ценни книжа по амортизирана стойност и приходи от дивиденти.

Финансовите разходи се включват в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината), когато възникнат, и се състоят от: лихвени разходи, вкл. банкови такси и други преки разходи по банкови заеми и репо-сделки, отрицателните курсови разлики от валутни операции и за заемни средства, нетно, загуби от обезценка на и сделки с финансови активи, както и лихви по лизингов пасив.

Финансовите приходи се представят отделно от финансовите разходи на лицевата страна на консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

Метод на ефективния лихвен процент

В съответствие с МСФО 9 при признаването на приходите и разходите за лихви се използва методът на ефективния доход за всички финансови инструменти по амортизирана стойност и по справедлива стойност през друг всеобхватен доход.

Ефективният лихвен процент се определя като този процент, който точно дисконтира бъдещите входящи и изходящи потоци, които се очаква да се генерират през целия живот на даден финансов инструмент или за по-кратък период, ако това е уместно, до неговата нетна цена на придобиване. При изчислението на ефективния лихвен процент се вземат предвид всички договорни условия на съответния финансов инструмент, включително такси и други вътрешноприсъщи разходи, които се отнасят пряко до инструмента и по същество са част от ефективния лихвен процент, но без бъдещи кредитни загуби. Приходите от лихви и разходите за лихви включват амортизация на всеки отбив или премия или други разлики между първоначалната стойност на лихвоносни инструменти и тяхната стойност на падеж, изчислявана на база ефективния лихвен процент.

Признаване на приход от лихви

За финансови активи, класифицирани във Фаза 1 и Фаза 2 приходите от лихви се признават на база на ефективния лихвен процент върху брутната балансова стойност на инструмента.

За финансови активи, класифицирани във Фаза 3 приходите от лихви се признават на база на ефективния лихвен процент върху амортизираната стойност на инструмента. Когато финансовият актив се възстанови (настъпят подобрения) и вече не се оценява като кредитно-обезценен и е налице наблюдаем наличен паричен поток, тогава признаването на лихвения приход отново се прави на брутна база.

2.10.Имоти, машини и оборудване

Имотите, машините и оборудването (дълготрайни материални активи) на Групата са представени в консолидирания финансов отчет по историческа цена на придобиване (себестойност), намалена с натрупаната амортизация и загубите от обезценка.

Първоначално оценяване

При първоначалното си придобиване имотите, машините и оборудването се оценяват по себестойност, която включва покупната цена, вкл. митническите такси и всички преки разходи, необходими за привеждане на актива в работно състояние. Преките разходи са: разходи за подготовка на обекта, разходи за първоначална доставка и обработка, разходите за монтаж, разходи за хонорари на лица, свързани с проекта, невъзстановяемите данъци и др.

Групата е определило стойностен праг от 500 лв., под който придобитите активи независимо, че притежават характеристиката на дълготраен актив, се третират като текущ разход в момента на придобиването им.

Последващо оценяване

Избраният от Групата подход за последваща балансова оценка на имотите, машините и оборудването е моделът на себестойността по МСС 16 – историческа цена на придобиване, намалена с начислените амортизации и натрупаните загуби от обезценка.

Последващи разходи

Разходите за ремонти и поддръжка се признават за текущи в периода, през който са направени. Извършени последващи разходи, свързани с имоти, машини и оборудване, които имат характер на подмяна на определени възлови части и агрегати, или на преустройство и реконструкция, се капитализират към балансовата стойност на съответния актив и се преразглежда остатъчния му полезен живот към датата на капитализация. Същевременно, неамортизираната част на заменените компоненти се изписва от балансовата стойност на активите и се признава в текущите разходи за периода на преустройството.

Методи на амортизация

Групата използва линеен метод на амортизация на дълготрайните материални активи. Амортизирането на активите започва, когато те са на разположение за употреба. Земята не се амортизира. Полезният живот по групи активи е определен в съответствие с: физическото износване, спецификата на оборудването, бъдещите намерения за употреба и с предполагаемото морално остаряване и е както следва:

- сгради – 50 г.
- съоръжения – 7 г.
- машини оборудване – от 3 до 6 г.
- транспортни средства – 4 г.
- компютри – 2 г.
- офис обзавеждане – 6.7 г.

Определеният срок на годност на дълготрайните активи се преглежда в края на всяка година и при установяване на значителни отклонения спрямо бъдещите очаквания за срока на използването на активите, същият се коригира перспективно.

Обезценка на активи

Балансовите стойности на имотите, машините и оборудването подлежат на преглед за обезценка, когато са налице събития или промени в обстоятелствата, които показват, че те биха могли да се отличават трайно от възстановимата им стойност. Ако са налице такива индикатори, че приблизително определената възстановима стойност е по-ниска от тяхната балансова стойност, то последната се изписва до възстановимата стойност на активите. Възстановимата стойност на дълготрайните материални активи е по-високата от двете: справедлива стойност без разходи за продажба или стойност при употреба. За определянето на стойността при употреба на активите бъдещите парични потоци се дисконтират до тяхната настояща стойност като се прилага дисконтова норма преди данъци, която отразява текущите пазарни условия и оценки на времевата стойност на парите и рисковете, специфични за съответния актив. Загубите от обезценка се отчитат в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

Печалби и загуби от продажба

Дълготрайни материалните активи се отписват от консолидирания отчет за финансовото състояние, когато се извадят трайно от употреба и не се очакват от тях бъдещи стопански изгоди или се продадат. Печалбите или загубите от продажби на отделни активи от групата на “имоти, машини и оборудване” се определят чрез сравняването на приходите от продажбата и балансовата стойност на актива към датата на продажбата. Те се посочват нетно, към “други доходи/(загуби) от дейността” на лицевата страна на консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

2.11. Нематериални активи

Нематериалните активи са представени в консолидирания финансов отчет по цена на придобиване, намалена с натрупаната амортизация и загубите от обезценка. Нематериалните активи на Групата включват индивидуално придобити нематериални активи и такива, придобити при бизнес комбинация за покупка на дъщерни дружества.

Индивидуално придобитите нематериални активи първоначално се оценяват по цена на придобиване. В техния състав са включени основно лицензии за програмни продукти и лиценз за търговска система, използвани в дружеството.

Нематериалните активи на придобити дъщерни дружества и тези, идентифицирани при придобиване (бизнес комбинация) се оценяват по справедлива стойност към датата на сделката

(бизнес комбинацията), която се приема за цена на придобиване за целите на консолидацията и включват лицензия за организиране на борсов пазар на електрическа енергия.

В Групата се прилага линеен метод на амортизация на нематериалните активи при определен полезен живот от 2 години до 20 години.

Балансовата стойност на нематериалните активи подлежи на преглед за обезценка, когато са налице събития, или промени в обстоятелствата, които посочват, че балансовата стойност би могла да надвишава възстановимата им стойност. Тогава обезценката се включва в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

Нематериалните активи се отписват от консолидирания отчет за финансовото състояние, когато се извадят трайно от употреба и не се очакват от тях бъдещи стопански изгоди или се продадат. Печалбите или загубите от продажби на отделни активи от групата на "нематериалните активи" се определят чрез сравняването на приходите от продажбата и балансовата стойност на актива към датата на продажбата. Те се посочват нетно, към "други доходи/(загуби) от дейността" на лицевата страна на консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

2.12.Инвестиции в асоциирани и съвместни дружества

Дългосрочните инвестиции, представляващи участия в асоциирани и съвместни дружества, са представени в консолидирания финансов отчет по метода на собствения капитал – стойност, която включва цената на придобиване, представляваща справедливата стойност на възнаграждението, което е платено, вкл. преките разходи по придобиване на инвестицията, коригирана с дела на дружеството-инвеститор в печалбите или загубите, и респективно другите резерви на съвместните и асоциираните дружества след датата на придобиването им.

Делът в печалбите и загубите след датата на придобиване на асоциираните и съвместните дружества се представят на отделен ред в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината), а делът в другите компоненти на всеобхватния доход на съответния ред в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в другите компоненти на всеобхватния доход) и като самостоятелно движение на отделните компоненти на резервите в консолидирания отчет за промените в собствения капитал.

Притежаваните от Групата инвестиции в асоциирани и съвместни дружества, в т.ч. включената репутация, подлежат на преглед за обезценка към датата на всеки отчет. При установяване на условия за обезценка и като се определи нейният размер, същата се отразява в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) в статията "печалби/(загуби) от асоциирани и съвместни дружества".

При покупка и продажба на инвестиции в асоциирани и съвместни дружества се прилага "датата на сключване" на сделката.

Инвестициите в асоциирани и съвместни дружества се отписват, когато се прехвърлят правата, които произтичат от тях на други лица при настъпването на правните основания за това и по този начин се загубва значителното или съвместното влияние върху стопанските изгоди от инвестициите. Доходът от продажбата им се представя към статия "печалби/(загуби) от асоциирани и съвместни дружества" на консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

2.13.Финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход

Финансовите активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход са недеривативни финансови активи, представляващи:

а) дългови ценни книжа, при които договорните парични потоци пораждат плащания единствено на главница и лихва и които Групата държи в рамките на бизнес модел с цел както събирането на договорените парични потоци, така и продажба на активи. Групата обичайно разполага с портфейл от държавни ценни книжа (дългосрочни български държавни ценни книжа - облигации) и;

б) капиталови инструменти - акции и дялове от капитала на други дружества (малцинствено участие), държани с дългосрочна перспектива.

Първоначално оценяване

Първоначално инвестициите (финансовите активи), оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, се признават по цена на придобиване, която е справедливата стойност на възнаграждението, което е било платено, включително преките разходи по придобиване на инвестицията (финансовия актив).

Всички покупки и продажби на финансовите активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, се признават на "датата на търгуване" на сделката, т.е. датата, на която Групата се ангажира да закупи или продаде актива.

Последващо оценяване

Притежаваните от Групата инвестиции (финансови активи) по справедлива стойност през друг всеобхватен доход се оценяват последващо по справедлива стойност (Приложение 2.26).

Дългосрочните инвестиции, представляващи дългови ценни книжа с фиксирани или определяеми плащания и фиксирани матуритетни дати, последващо се оценяват и се представят в консолидирания отчет за финансовото състояние по справедлива стойност при спазването на следната политика: „определяне на справедливата стойност директно на база пазарни цени (цени на дилъри) – „последна цена купува" към последния работен ден на съответния отчетен период (година), т.е. директни (некоригирани) цени (Ниво 1).

Ефектите от последващата преоценка на дълговите инструменти до тяхната справедлива стойност се представят в отделен компонент на консолидирания отчет за всеобхватния доход (в други компоненти на всеобхватния доход) и респ. в резерв от финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход.

Дълговите ценни книжа се признават в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) при освобождаване (продажба) от съответната инвестиция, като се посочват към статията "финансови приходи" или „финансови разходи".

Дългосрочните инвестиции, представляващи дългови инструменти по справедлива стойност през друг всеобхватен доход подлежат на преглед за обезценка за кредитни загуби. Очакваната кредитна загуба е част от негативната промяна в справедливата стойност, дължаща се на увеличен кредитен риск. Тези активи продължават да се представляват по справедлива стойност в консолидирания отчет за финансовото състояние, а сумата на натрупания коректив за кредитни загуби се признава в другия всеобхватен доход като част от резерва от преоценка. Разходите за обезценка се признават в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) и представят към статията „финансови разходи". При

последващо отписване на инструмента натрупаният коректив за кредитни загуби се признава в печалбата или загубата за периода.

Приходите от лихви и ефектите от валутна преоценка, свързани с дългосрочни инвестиции (финансови активи) по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, представляващи: дългови ценни книжа с фиксирани или определяеми плащания и фиксирани матуритетни дати (дългови инструменти) се признават и представят в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) към статията „финансови приходи", съотв. „финансови разходи". Приходите от лихви се определят на база метода на ефективния лихвен процент.

Останалите промени в справедливата стойност на дългосрочните инвестиции, представляващи дългови инструменти, се признават в другия всеобхватен доход. При отписване кумулативната промяна в справедливата стойност, призната в друг всеобхватен доход, се отнася в печалбата или загубата.

Дългосрочните инвестиции (финансови активи), представляващи капиталови инструменти (акции в други дружества (малцинствено участие)), не се търгуват на активен пазар и за тях няма котировки на пазарни цени. Последващо те се оценяват и представят в консолидирания отчет за финансовото състояние по справедлива стойност, определяна чрез прилагането на приходния подход, респ. метода на дисконтираните парични потоци като основна оценъчна техника (Ниво 3). Справедливата стойност на капиталовите инструменти се определя с помощта на лицензиран оценител.

Ефектите от последващата преоценка на капиталовите инструменти до тяхната справедлива стойност се представят в отделен компонент на консолидирания отчет за всеобхватния доход (в други компоненти на всеобхватния доход) и респ. в резерв от финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход. Резервът от финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход не се рекласифицира през печалба и загуба при освобождаване от съответната инвестиция. Кумулативните ефекти от промяна в справедливата стойност, отчитани в този резерв се прехвърлят в неразпределената печалба при освобождаване (продажба) на съответната инвестиция.

Дългосрочните инвестиции в капиталовите инструменти не подлежат на обезценка.

Приходите от дивиденти, свързани с дългосрочни инвестиции (финансови активи), представляващи акции в други дружества (малцинствено участие) се признават като текущи приходи при възникване на правото на вземане на дивидент и се представят в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) към статията „финансови приходи".

2.14.Финансови активи по амортизирана стойност

Инвестиции във финансови активи по амортизирана стойност са такива активи, които представляват дългови ценни книжа, с фиксирани или определяеми плащания и фиксирани матуритетни дати. Групата отчита дълговите ценни книжа по амортизирана стойност, когато те се държат в рамките на бизнес модел, чиято основната цел е да се събират договорните парични потоци, които включват плащания единствено на главница и лихва. Също така в тази група се включват вземания под различни форми от различни контрагенти и паричните средства и еквиваленти.

Тези активи се оценяват първоначално по тяхната цена на придобиване, а последващо – по амортизируема стойност при използването на метода на ефективната лихва, намалена със сумите на очаквани кредитни загуби, ако има такава.

Приходите от тях се признават на база метода на ефективния лихвен процент и се представят в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) към статията „финансови приходи".

2.15.Търговски и други вземания

Търговските вземания представляват безусловно право на Групата да получи възнаграждение по договори с клиенти и други контрагенти (т.е. то е обвързано само с изтичане на време преди изплащането на възнаграждението).

Първоначално оценяване

Търговските вземания се представят и отчитат първоначално по справедлива стойност на база цената на сделката, която стойност е обичайно равна на фактурната им стойност, освен ако те съдържат съществен финансиращ компонент, който не се начислява допълнително. В този случай те се признават по сегашната им стойност, определена при дисконтова норма в размер на лихвен процент, преценен за присъщ на клиента - длъжник.

Последващо оценяване

Групата държи търговските вземания единствено с цел събиране на договорни парични потоци и ги оценява последващо по амортизирана стойност (която обичайно е фактурната стойност), намалена с размера на натрупаната обезценка за очаквани кредитни загуби (Приложение 2.23).

Обезценка

Групата прилага модела на очакваните кредитни загуби за целия срок на всички търговски вземания, използвайки опростения подход, допускан от МСФО 9, и на база матричен модел за процента на загубата.

Обезценката на вземанията се признава и представя към статията "Други разходи за дейността" на лицевата страна на консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

2.16.Парични средства и парични еквиваленти

Паричните средства включват касовите наличности и наличностите по разплащателни сметки, а паричните еквиваленти - депозити в банки с оригинален матуритет до три месеца и средствата на депозитите с по-дълъг матуритет, които са свободно разполагаеми за групата съгласно условията на договореностите с банките по време на депозита (Приложение № 2.23 Финансови инструменти).

Последващо оценяване

Паричните средства и еквиваленти се представят последващо в консолидирания финансов отчет на групата по амортизирана стойност, намалена с натрупаната обезценка за очаквани кредитни загуби (Приложение № 2.27).

За целите на изготвянето на консолидирания отчет за паричните потоци:

- паричните постъпления от клиенти и паричните плащания към доставчици са представени брутно, с включен ДДС (20%);
- паричните постъпления и плащанията от контрагенти (клиенти-продавачи и клиенти-купувачи) във връзка с договори за покупко-продажба на електрическа енергия са представени отделно съответно към „Постъпления от контрагенти по сделки за покупко-продажба на електрическа енергия“ и „Плащания от контрагенти по сделки за покупко-продажба на електрическа енергия“, доколкото вземанията и задълженията се уреждат брутно и Групата носи финансовия риск.
- паричните постъпления и плащанията във връзка с такси “Задължения към обществото” са представени нетно доколкото паричните потоци отразяват по-скоро дейностите на трети лица (Фонд „Сигурност на енергийната система” (ФСЕС) за периода след 01.07.2018 г. и НЕК за периода до 30.06.2018 г.), отколкото на тези на Групата.
- Паричните постъпления и плащания във връзка с получени и възстановени депозити за участие на борсов пазар се представят нетно към статията „Платени/(Възстановени) депозити, нетно“
- платените суми за ДДС по доставка на имоти, машини, оборудване и нематериални активи, с право на възстановяване, са представени като плащания към доставчици в оперативна дейност;
- получените лихви по разплащателни сметки са представени в оперативната дейност;
- получените лихви от предоставени срочни депозити в банки и ипотечни облигации са представени в инвестиционна дейност, доколкото по съдържание тези операции представляват инвестиране на свободни ресурси на Групата.
- постъпленията от получените финансирания са представени отделно, към финансовата дейност.
- плащанията, свързани с лизингови договори (лихви и главници), свързани с признати в консолидирания отчет за финансовото състояние активи „право на ползване“ и задължения по лизингови договори се посочват към финансова дейност, а плащанията, свързани с краткосрочни лизингови договори и договори за лизинг на активи на ниска стойност се посочват като плащания за оперативна дейност.

2.17.Търговски и други задължения

Търговските и другите текущи задължения се отчитат и представят в консолидирания финансов отчет по стойността на оригиналните фактури (фактурна стойност), която се приема за справедливата стойност на сделката и ще бъде изплатена в бъдеще срещу получените стоки и услуги. В случаите на разсрочени плащания над обичайния кредитен срок, при които не е предвидено допълнително плащане на лихва или лихвата значително се различава от обичайния пазарен лихвен процент, задълженията се оценяват първоначално по тяхната справедлива стойност, а последващо – по амортизируема стойност, след приспадане на инкорпорираната в тяхната номинална стойност лихва, определена по метода на ефективната лихва (Приложение 2.23).

2.18.Лизинг

На началната дата на лизинга, която е по-ранната от двете дати - датата на лизинговото споразумение или датата на ангажирането на страните с основните условия на лизинговия договор,

дружеството прави анализ и оценка дали даден договор представлява или съдържа елементи на лизинг. Даден договор представлява или съдържа лизинг, ако по силата на него се прехвърлят срещу възнаграждение правото на контрол над използването на даден актив за определен период от време.

Прехвърляне на контрол върху използването на актива е налице, когато групата в качеството й на клиент едновременно получава:

- правото да ръководи използването на определения актив – да определя по какъв начин и с каква цел да използва актива през срока на ползването му
- правото да получи по същество пряко или не пряко всички икономически ползи от употребата на актива през срока на ползването му – чрез използване, държане или преотдаване на лизинг на актива.

2.18.1.Групата като лизингополучател

Групата прилага изискванията на МСФО 16 за всички лизингови договори в качеството й на лизингодател и за всички лизингови договори в качеството й на лизингополучател, с изключение на лизингови договори със срок под 12 месеца и лизингови договори с ниска стойност на ползвания актив, които се признават директно като текущи разходи в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) на база линеен метод за периода на лизинга.

Групата не се е възползвала от практическата целесъобразна мярка на МСФО 16, която позволява на лизингополучателя за всеки клас идентифициран актив да не отделя нелизинговите от лизинговите компоненти, а вместо това да отчита всеки лизингов компонент и свързаните с него нелизингови компоненти като отделен лизингов компонент. За договори, които съдържат лизинг на един или повече лизингови и нелизингови компоненти, Групата прилага политика да разпределя възнаграждението по договори, които съдържат лизингови и нелизингови компоненти, на база относителните единични цени на лизинговите компоненти и съвкупната единична цена на нелизинговите компоненти.

Групата признава актив „право на ползване” и „задължение по лизинг” в консолидирания отчет за финансовото състояние на датата на стартиране на лизинговите договори (датата, на която основният актив е на разположение за ползване от страна на дружеството-лизингополучател).

а) Активи „право на ползване“

Активът „право на ползване“ се отчита първоначално по цена на придобиване, която включва сумата на първоначалната оценка на пасива по лизинга, първоначалните преки разходи, разходите за демонтаж, преместване и възстановяване, както и извършени предишни плащания минус суми за предоставени стимули.

При последващо оценяване на актива „право на ползване“ се прилагат изискванията на МСС 16 като се използва модела по цена на придобиване, намалена с натрупаната амортизация и начислените обезценки. Групата амортизира актива „право на ползване” за по-краткият период от полезния живот и срока на лизинговия договор. Ако собствеността върху актива се прехвърля по силата на лизинговия договор до края на срока на договора, то го амортизира за полезния му живот.

Всички корекции на задължението за лизинг коригират и актива „право на ползване“, а ако той е напълно амортизиран – се отчитат като текущ разход в текущата печалба или загуба.

Активите „право на ползване“ се тестват за обезценка в съответствие с МСС 36 Обезценка на активи, като се прилага политика за определяне и отчитане на обезценката, аналогична на тази при имотите и оборудването (дълготрайните материални активи). Възстановимата стойност на активите „право на ползване“ е по-високата от двете: справедлива стойност без разходи за продажба или стойност при употреба. За определянето на стойността при употреба на активите бъдещите парични потоци се дисконтират до тяхната настояща стойност като се прилага дисконтова норма преди данъци, която отразява текущите пазарни условия и оценки на времевата стойност на парите и рисковете специфични за съответния актив. Загубите от обезценка се определят като разлика между възстановимата и балансовата стойност (когато възстановимата стойност е по-ниска от балансовата), и се представят в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) като други разходи.

Активите „право на ползване” са представят към “имоти, машини, оборудване и активи „право на ползване” в консолидирания отчет за финансовото състояние, а тяхната амортизация – към разходи за амортизация в консолидирания отчет за всеобхватния доход.

б) Задължение по лизинг

Задължение по лизинг се признава първоначално по настоящата стойност на лизинговите плащания, които не са изплатени към тази дата. Те включват:

- фиксирани плащания (включително фиксирани по същество лизингови плащания), намалени с подлежащите на получаване лизингови стимули;
- променливи лизингови плащания, зависещи от индекси или проценти първоначално оценени, използвайки индексите или процентите на датата на стартиране на лизинга;
- цената за упражняване на опцията за покупка, ако е достатъчно сигурно, че съответното дружеството от Групата, в качеството му на лизингополучател ще ползва тази опция;
- плащания на санкции за прекратяване на лизинговите договори, ако в срока на лизинговия договор е отразено упражняването на опция за прекратяването на договора от страна на дружеството-лизингополучател;
- сумите, които Групата очаква да плати на лизингодателите като гаранции за остатъчна стойност.

Променливите лизингови плащания, които не зависят от индекси или преценки, а са свързани с изпълнение или с използването на основния актив, не се включват в оценката на задължението по лизинг и в актива „право на ползване“. Те се признават като текущ разход в периода, в който настъпи събитието или обстоятелството, довело до тези плащания и се включват в печалбата и загубата за годината.

Лизинговите плащания се дисконтират с лихвения процент, заложен в договора, ако той може да бъде непосредствено определен или с диференциален лихвен процент на съответното дружество от Групата, което то би плащало в случай, че заеме финансови средства, необходими за получаването на актив със сходна стойност на актива „право на ползване“, за сходен период от време, при сходно обезпечение и в сходна икономическа среда. Групата прилага като диференциален лихвен процент лихвените проценти по лихвена статистика на БНБ, коригирани така че да съответстват на срока и на контрагентите по лизинговите договори.

Лизинговите плащания (вноски) съдържат в определено съотношение финансовия разход (лихва) и припадащата се част от лизинговото задължение (главница). Финансовите разходи се начисляват в консолидирания отчет за всеобхватния доход през периода на лизинга на периодична база, така че да се постигне постоянен лихвен процент за оставащата неизплатена част от главницата по лизинговото задължение, като се представят като „финансов разход - разход за лихва".

Задълженията по лизинг се представя на отделен ред на лицевата страна на консолидирания отчет за финансово състояние

Групата оценява последващо задължението по лизинг като:

- увеличава балансовата стойност, за да отрази лихвата по задълженията по лизинг;
- намалява балансовата стойност, за да отрази извършените лизингови плащания;
- преоценява балансовата стойност на задълженията по лизинг, за да отрази преоценките или измененията на лизинговия договор;
- гаранциите за остатъчна стойност се преразглеждат и коригират, ако е необходимо към края на всеки отчетен период.

Групата преоценява задълженията си по лизинг (при което извършва и кореспондиращи записвания към съответните активи „право на ползване"), когато:

- има промяна в срока на лизинга или е възникнало събитие или обстоятелство, което е довело до промяна в оценката на опцията за закупуване, при което коригираните задължения по лизинг се преизчисляват с коригиран дисконтов процент;
- има промяна в плащанията за лизинг, произтичаща от промяна в индекс или процент или има промяна в сумите, които се очаква да бъдат дължими по гаранции за остатъчна стойност, при което коригираните задължения по лизинг се преизчисляват с непроменения (оригиналния) дисконтов процент (освен когато промяната в лизинговите плащания, произтича от промяна в плаващите лихвени проценти, в този случай се използва коригиран дисконтов процент, който отразява промените в лихвения процент);
- лизинговият договор е изменен и това изменение не е отразено като отделен лизинг, в този случай задължението по лизинг се преизчислява като се базира на срока на променения лизингов договор, дисконтирайки променените лизингови плащания с коригиран дисконтов процент към датата на влизане в сила на изменението.

в) Краткосрочни лизингови договори и лизингови договори основният актив, по които е с ниска стойност

Групата прилага освобождаването по реда на МСФО 16 от изискването за признаване на актив „право на ползване" и задължение по лизинг за лизинговите си договори на активи на ниска стойност, които Групата счита, че са на ниска стойност като нови и се използват самостоятелно в Групата, без да са зависими и тясно свързани с други активи.

Плащанията във връзка с краткосрочни лизингови договори и лизингови договори, по които основният актив е с ниска стойност се признават директно като текущ разход в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) на база линеен метод за периода на лизинга.

2.18.2.Групата като лизингодател

Групата класифицира всеки от своите лизингови договори като договор за оперативен или договор за финансов лизинг. Когато с договора за лизинг се прехвърлят по същество всички съществени рискове и стопански изгоди от собствеността върху основния актив, той се класифицира като договор за финансов лизинг, всички останали договори се класифицират като договори за оперативен лизинг.

Когато Групата е междинен лизингодател, тя отчита основния лизинг и договорът за преотдаване като два отделни договора. Договорът за преотдаване се класифицира като финансов или оперативен в зависимост от актива „право на ползване“, възникнал по основния договор.

Оперативен лизинг

Приходите от наем от оперативните лизинги се признават от Групата на линейна база за периода на лизинговия договор. Първоначалните преки разходи, извършени във връзка с постигането на оперативния лизинг, се прибавят към балансовата стойност на основния актив и се признават като разход през срока на лизинговия договор на линейна база.

Основният актив, предмет на лизинговия договор, остава и се представя в консолидирания отчет за финансовото състояние.

2.19. Правителствени финансирания

Правителственото финансиране представлява различни форми на предоставяне на безвъзмездни средства от държавата (местни и централни органи и институции) и/или междуправителствени споразумения и организации.

Правителствените финансирания (общински, държавни и международни, вкл. по реда на използване на Европейските фондове и програми) се признават първоначално като отсрочен доход (финансиране), когато е налице разумна сигурност, че те ще бъде получени от Групата, и че последната е спазила и спазва условията и изискванията по дарението.

Правителствено финансиране, свързано с компенсиране на направени разходи, се признава в текущите печалби и загуби на систематична база за същия период, през който са признати и разходите.

Правителствено финансиране, свързано с компенсиране на инвестиционни разходи за придобиване на актив, се признава в текущите печалби и загуби на систематична база за целия период на полезен живот на актива, пропорционално на размера на признатата в разходите амортизация.

Получените финансирания, свързани с амортизируеми дълготрайни материални активи се представят в консолидирания отчет за финансовото състояние като дългосрочни финансирания. Частта, която ще бъде призната като текущ приход през следващите 12 месеца се включва в текущите пасиви.

Признатата като приход част от финансиранията се представя в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) към „други доходи от дейността”.

2.20.Пенсионни и други задължения към персонала по социалното и трудово законодателство

Трудовите и осигурителни отношения с работниците и служителите в Групата се основават на разпоредбите на Кодекса на труда и на разпоредбите на действащото осигурително законодателство в България.

Краткосрочни доходи

Краткосрочните доходи за наетия персонал под формата на възнаграждения, бонуси и социални доплащания и придобивки (изискуеми за уреждане в рамките на 12 месеца след края на периода, в който персоналът е положил труд за тях или е изпълнил необходимите условия) се признават като разход в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината), освен ако даден МСФО не изисква тази сума да се капитализира в себестойността на определен актив за периода, в който е положен трудът за тях и/или са изпълнени изискванията за тяхното получаване, и като текущо задължение (след приспадане на всички платени вече суми и полагащи се удръжки) в размер на недисконтираната им сума.

Към датата на всеки финансов отчет Групата прави оценка на сумата на очакваните разходи по натрупващите се компенсируеми отпуски, която се очаква да бъде изплатена като резултат от неизползваното право на натрупан отпуск. В оценката се включват приблизителната преценка за сумите на самите възнаграждения и на вноските по задължителното обществено и здравно осигуряване, които работодателят дължи върху тези суми.

Дългосрочни доходи при пенсиониране

Планове с дефинирани вноски

Основно задължение на Групата като работодател в България е да извършва задължително осигуряване на наетия си персонал за фонд “Пенсии”, допълнително задължително пенсионно осигуряване (ДЗПО), фонд “Общо заболяване и майчинство” (ОЗМ), фонд “Безработица”, фонд “Трудова злополука и професионална болест” (ТЗПБ), фонд “Гарантиране вземания на работниците и служителите” (ГВРС) и здравно осигуряване. Размерите на осигурителните вноски се утвърждават всяка година със Закона за бюджета на ДОО и Закона за бюджета на НЗОК за съответната година. Вноските се разпределят между работодателя и осигуреното лице в съответствие с правилата от Кодекса за социално осигуряване (КСО).

Тези осигурителни пенсионни планове, прилагани от Групата в качеството й на работодател, са планове с дефинирани вноски. При тях работодателят плаща месечно определени вноски в държавните фонд “Пенсии“, фонд “ОЗМ“, фонд “Безработица“, фонд “ТЗПБ“, както и в универсални и професионални пенсионни фондове - на база фиксирани по закон проценти и няма правно или конструктивно задължение да доплаща във фондовете бъдещи вноски в случаите, когато те нямат достатъчно средства да изплатят на съответните лица заработените от тях суми за периода на трудовия им стаж.

Аналогични са и задълженията по отношение на здравното осигуряване.

Към Групата няма създаден и функциониращ частен доброволен осигурителен фонд.

Дължимите от Групата вноски по плановете с дефинирани вноски за социалното и здравно осигуряване се признават като текущ разход в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината), освен ако даден МСФО не изисква тази сума да се

капитализира в себестойността на определен актив, и като текущо задължение в недисконтиран размер, заедно и в периода на полагане на труда и на начислението на съответните доходи на наетите лица, с които доходи вноските са свързани.

Планове с дефинирани доходи

Съгласно Кодекса на труда Групата в качеството й на работодател в България е задължено да изплаща на персонала при настъпване на пенсионна възраст обезщетение, което в зависимост от трудовия стаж в предприятието може да варира между 2 и 6 брутни работни заплати към датата на прекратяване на трудовото правоотношение. По своите характеристики тези схеми представляват нефондирани планове с дефинирани доходи.

Изчислението на размера на тези задължения налага участието на квалифицирани актюери, за да може да се определи тяхната сегашна стойност към датата на консолидирания финансов отчет, по която те се представят в консолидирания отчет за финансовото състояние, а респективно изменението в стойността им, се представя в консолидирания отчет за всеобхватния доход като: а) разходите за текущ и минал стаж, разходите за лихва и ефектите от съкращенията и уреждания се признават веднага, в периода, в който възникнат, и се представят в текущата печалба или загуба, по статия „разходи за персонал“, а б) ефектите от последващите оценки на задълженията, които по същество представляват актюерски печалби и загуби, се признават веднага, в периода, в който възникнат, и се представят към другите компоненти на всеобхватния доход, по статия „последващи оценки на пенсионни планове с дефинирани доходи. Актюерските печалби и загуби произтичат от промени в актюерските предположения и опита.

Към датата на всеки годишен финансов отчет Групата назначава сертифицирани актюери, които издават доклад с техните изчисления относно дългосрочните му задължения към персонала за обезщетения при пенсиониране. За целта те прилагат кредитния метод на прогнозните единици. Сегашната стойност на задължението по дефинираните доходи се изчислява чрез дисконтиране на бъдещите парични потоци, които се очаква да бъдат изплатени в рамките на матуритета на това задължение и при използването на лихвените равнища на държавни дългосрочни облигации с подобен срок, котирани в България, където функционира и самото дружество.

Доходи при напускане

Съгласно местните разпоредби на трудовото и осигурително законодателство в България, дружеството като работодателят има задължение да изплати при прекратяване на трудовия договор преди пенсиониране определени видове обезщетения.

Групата признава задължения към персонала по доходи при напускане преди настъпване на пенсионна възраст, когато е демонстриран обвързващ ангажимент, на база публично анонсиран план, вкл. за преструктуриране, да се прекрати трудовият договор със съответните лица без да има възможност да се отмени, или при формалното издаване на документите за доброволно напускане. Доходи при напускане, платими след повече от 12 месеца, се дисконтират и представят в консолидирания отчет за финансовото състояние по тяхната сегашна стойност.

2.21.Акционерен капитал и резерви

Българска фондова борса АД (дружеството-майка) е акционерно дружество и е задължено да регистрира в Търговския регистър определен размер на акционерен капитал, който да служи като обезпечение на кредиторите на дружеството за изпълнение на техните вземания към него. Акционерите отговарят за задълженията на дружеството-майка до размера на своето акционерно участие в капитала и могат да претендират връщане на това участие само в производство по ликвидация или несъстоятелност. Дружеството-майка отчита основния си капитал по номинална стойност на регистрираните в съда акции.

Съгласно изискванията на Търговския закон и Устава, дружеството-майка е длъжно да формира и фонд Резервен, като източници на фонда могат да бъдат:

- най-малко една десета от печалбата, която се отделя, докато средствата във фонда достигнат една десета част от капитала или по-голяма част, предвидена в Устава;
- средствата, получени над номиналната стойност на акциите при издаването им (премиен резерв);
- други източници, предвидени с определено решение на Общото събрание.

Средствата от фонда могат да се използват само за покриване на годишната загуба и на загуби от предходни години. Когато средствата във фонда достигнат определения в Устава минимален размер, средствата над тази сума могат да бъдат използвани за увеличаване на капитала.

Обратно изкупените собствени акции са представени в консолидирания отчет за финансовото състояние по себестойност (цена на придобиване), като с брутната им покупна цена е намален собственият капитал на Групата. Печалбите или загубите от продажбата на обратно изкупени собствени акции са за сметка на неразпределената печалба и се представят директно в собствения капитал на Групата към компонента “неразпределена печалба”.

Резервът по финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход е формиран от разликата между балансовата стойност на финансовите активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход и техните справедливи стойности към датата на извършване на преоценката. Този резерв се прехвърля към текущите печалби и загуби в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) – за дълговите ценни книжа по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, респ. в натрупани печалби – за капиталовите ценни книжа, в случаите когато финансовите активи се освободят (продадат) от Групата.

2.22. Данъци върху печалбата

Текущите данъци върху печалбата на дружествата в Групата са определени в съответствие с изискванията на българското данъчно законодателство – Закона за корпоративното подоходно облагане. Номиналната данъчна ставка в България за 2020 г. е 10 % (2019 г.: 10%).

Отсрочените данъци върху печалбата се определят чрез прилагане на балансовия метод за определяне на задължението относно всички временни разлики на дружествата в Групата към датата на консолидирания финансовия отчет, които съществуват между балансовите стойности и данъчните основи на отделните активи и пасиви.

Отсрочените данъчни пасиви се признават за всички облагаеми временни разлики, с изключение на тези, породили се от признаването на актив или пасив, който към датата на стопанската операция не е повлиял върху счетоводната и данъчната печалба/(загуба).

Отсрочените данъчни активи се признават за всички намаляеми временни разлики и за неизползваните данъчни загуби до степента, до която е вероятно те да се проявят обратно и да бъде генерирана в бъдеще достатъчна облагаема печалба или да се проявят облагаеми временни разлики, от които да могат да се приспаднат тези намаляеми разлики, с изключение на разликите, породили се от признаването на актив или пасив, който към датата на стопанската операция не е повлиял върху счетоводната и данъчната печалба/(загуба).

Балансовата стойност на всички отсрочени данъчни активи се преглежда към края на всеки отчетен периоди се редуцират до степента, до която е вероятно те да се проявят обратно и да се генерира достатъчно облагаема печалба или проявяващи се през същия период облагаеми временни разлики, с които те да могат да бъдат приспаднати или компенсирани.

Отсрочените данъци, свързани с обекти, които са отчетени като други компоненти на всеобхватния доход или капиталова позиция в консолидирания отчет за финансовото състояние, също се отчитат директно към съответния компонент на всеобхватния доход или балансовата капиталова позиция.

Отсрочените данъчни активи и пасиви се оценяват на база данъчните ставки и основи, които се очаква да се прилагат за периода и типа операции, през които активите се очаква да се реализират, а пасивите - да се уредят (погасят), на база данъчните закони, които са в сила или с голяма степен на сигурност се очаква да са в сила, и по данъчни ставки на държавата (РБългария), в чиято юрисдикция се очаква да се реализира съответният отсрочен актив или пасив.

Отсрочени данъчни активи на едно дружество от Групата се представят нетно срещу отсрочени данъчни пасиви на това дружество, когато то се явява за тях данъчният платец в съответната юрисдикция, и то тогава и само тогава, когато дружеството има законно право да извършва или получава нетни плащания на текущи данъчни задължения или вземания по данък върху дохода.

Към 31.12.2020 г. отсрочените данъци върху печалбата на дружеството са оценени при ставка, валидна за 2020 г., която е в размер на 10% (31.12.2019 г.: 10 %).

2.23.Финансови инструменти

Финансов инструмент е всеки договор, който поражда едновременно както финансов актив в едно предприятие, така и финансов пасив или инструмент на собствения капитал в друго предприятие.

2.23.1Финансови активи

Първоначално признаване, класификация и оценяване

При първоначалното им признаване финансовите активи се класифицират в три групи, според последващата им оценка: по амортизирана стойност; по справедлива стойност през другия всеобхватен доход; и по справедлива стойност през печалбата или загубата.

Групата първоначално оценява финансовите активи по справедлива стойност, а в случай на финансови активи, които не се отчитат по справедлива стойност през печалбата или загубата, се добавят преките разходи по сделката. Изключение са търговските вземания, които не съдържат съществен компонент на финансиране - те се оценяват на база цената на сделката, определена съгласно МСФО 15 и издадената фактура (Приложение 2.15).

Покупките или продажбите на финансови активи, чиито условия изискват доставка на активите в рамките на даден период от време, установен обикновено с нормативна разпоредба или действаща

практика на съответния пазар (редовни покупки), се признават на датата на търгуване (сделката), т.е. на датата, на която дружеството е поело ангажимент да закупи или продаде актива.

Класификацията на финансовите активи при първоначалното им признаване зависи от характеристиките на договорните парични потоци на съответния финансов актив и бизнес модела на дружеството за неговото управление. За да бъде класифициран и оценяван по амортизирана стойност или по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, условията на даден финансов актив трябва да пораждат парични потоци, които представляват "само плащания по главницата и лихвата (СПГЛ)" по неиздължената сума на главницата. За целта се извършва анализ чрез тест на СПГЛ на нивото на инструмент.

Бизнес моделът на Групата за управление на финансовите активи отразява начина, по който Групата управлява финансовите си активи за генериране на парични потоци. Бизнес моделът определя дали паричните потоци произтичат от събирането на договорни парични потоци, на продажба на финансовите активи, или и двете.

Последващо оценяване

За целите на последващото оценяване финансовите активи са класифицирани в три категории:

- Финансови активи по амортизирана стойност
- Финансови активи по справедлива стойност през другия всеобхватен доход с "рециклиране" на кумулативните печалби или загуби (дългови инструменти)
- Финансови активи по справедлива стойност през другия всеобхватен доход без "рециклиране" на кумулативните печалби и загуби (капиталови инструменти)

Класификационни групи

Финансови активи по амортизирана стойност

Групата оценява финансовите активи по амортизирана стойност когато са удовлетворени и двете условия по-долу:

- финансовият актив се държи и използва в рамките на бизнес модел, имащ за цел неговото държане с оглед получаване на договорните парични потоци от него, и
- условията на договора за финансовия актив пораждат парични потоци на конкретни дати, които представляват само плащания на главницата и лихвите върху неиздължената сума на главницата.

Финансовите активи по амортизирана стойност впоследствие се оценяват на база метода на ефективния лихвен процент (ЕЛП). Те подлежат на обезценка. Печалбите и загубите се признават в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината), когато активът бъде отписан, модифициран или обезценен.

Финансовите активи по амортизирана стойност на Групата включват: парични средства и еквиваленти в банки, срочни депозити в банки, търговски и други вземания от контрагенти и трети лица (Приложение 2.15 и Приложение 2.16).

Финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход (дългови инструменти)

Групата оценява дълговите си инструменти по справедлива стойност през другия всеобхватен доход, когато са удовлетворени и двете условия по-долу:

- финансовият актив се държи и използва в рамките на бизнес модел с цел както за събиране на договорните парични потоци, така и за продажбата му, и
- условията на договора за финансовия актив пораждат парични потоци на конкретни дати, които представляват само плащания на главницата и лихвата върху неиздължената сума на главницата.

По отношение на дълговите инструменти по справедлива стойност през другия всеобхватен доход, приходите от лихви, валутната преоценка и загубите от обезценка вкл. и тяхното възстановяване, се признават в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) и се изчисляват по същия начин както тези за финансовите активи по амортизирана стойност. Останалите промени в справедливата стойност се признават в другия всеобхватен доход и респ. в резерв по финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход. При отписване, кумулативната промяна в справедливата стойност, призната в другия всеобхватен доход, се отчита (рециклира) през печалбата или загубата.

Дълговите инструменти по справедлива стойност през другия всеобхватен доход на дружеството включват: държавни ценни книжа, които са представени в статията "финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход " в консолидирания отчет за финансово състояние.

Финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход (капиталови инструменти)

При първоначалното им признаване Групата може да направи неотменим избор да класифицира определени капиталови инструменти като такива, определени по справедлива стойност в другия всеобхватен доход, но само когато те отговарят на определението за собствен капитал съгласно МСС 32 *Финансови инструменти: представяне* и не се държат с цел търгуване. Класификацията се определя на база индивидуално ниво, инструмент по инструмент.

При отписване на тези активи печалбите и загубите от оценка до справедлива стойност, отчетени в другия всеобхватен доход не се рециклират през печалбата или загубата. Дивидентите се признават като "финансови приходи" в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината), когато правото върху плащането бъде установено, с изключение на случаите, когато Групата извлича ползи от тези постъпления като възстановяване на част от цената на придобиване на финансовия актив, в който случай печалбите се отчитат в другия всеобхватен доход. Капиталовите инструменти, определени като такива по справедлива стойност в другия всеобхватен доход, не са обект на тест за обезценка.

Групата е направила неотменим избор да класифицира в тази категория малцинствените си капиталови инвестиции, които тя държи дългосрочно и във връзка със своите бизнес интереси в тези дружества. Те са представени в консолидирания отчет за финансово състояние към статията „финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход ".

Прекласификация на финансови активи

Групата не прекласифицира финансовите си активи след първоначалното им признаване, освен при изключителни обстоятелства, свързани с промяна в бизнес модела за управление им. Прекласификация на финансови активи се прилага перспективно, считано от датата на настъпване на промяната, която е породила като:

а) при прекласификация на финансови активи по амортизирана стойност към финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, справедливата стойност се определя на датата на прекласификацията, и всяка печалба или загуба от разликата между амортизираната стойност и справедливата стойност, се признава в друг всеобхватен доход. Ефективният лихвен процент и оценяването на очакваните кредитни загуби не се коригира в резултат на прекласификацията.

б) при прекласификация на финансови активи по амортизирана стойност към финансови активи по справедлива стойност през печалбата или загубата, справедливата стойност се определя на датата на прекласификацията, и всяка печалба или загуба от разликата между амортизираната стойност и справедливата стойност, се признава в печалбата или загубата.

в) при прекласификация на финансов актив по справедлива стойност през друг всеобхватен доход към финансови активи по амортизирана стойност, справедливата стойност на съответния актив на дата на прекласификацията се приема за негова „намерена" амортизирана стойност. Кумулативната печалба или загуба, натрупана в друг всеобхватен доход, се изписва от собствения капитал (резерв от финансови активи, по справедлива стойност през друг всеобхватен доход) и се коригира за сметка на справедливата стойност на финансовия актив към датата на прекласификацията. Финансовият актив се оценява на датата на прекласификацията все едно винаги е бил отчитан по амортизирана стойност като корекцията засяга друг всеобхватен доход, но не засяга текущата печалба или загуба. Ефективният лихвен процент и оценяването на очакваните кредитни загуби не се коригира в резултат на прекласификацията.

г) при прекласификация на финансов актив по справедлива стойност през друг всеобхватен доход към финансови активи по справедлива стойност през печалба или загубата, този актив продължава да се оценява по справедлива стойност. Натрупаната печалба или загуба в друг всеобхватен доход се рециклира от собствения капитал (резерв от финансови активи, по справедлива стойност през друг всеобхватен доход) в текущата печалбата или загуба

Обезценка на финансови активи

Групата признава коректив (провизия за обезценка) за очаквани кредитни загуби за всички дългови инструменти, които не се отчитат по справедлива стойност през печалбата или загубата. Очакваните кредитни загуби се изчисляват като разлика между договорните парични потоци, дължими съгласно условията на договора, и всички парични потоци, които Групата очаква да получи, дисконтирани с първоначалния ефективен лихвен процент. Очакваните парични потоци включват и паричните потоци от продажбата на държаното обезпечение или други кредитни подобрения, които представляват неразделна част от условията на договора.

Търговски вземания

За изчисляване на очакваните кредитни загуби на *търговските вземания* Групата е избрала и прилага *опростен подход на база матрица за изчисление на очаквани кредитни загуби* и не проследява последващите промени в кредитния им риск. При този подход то признава коректив (провизия за обезценка) въз основа на очакваната кредитна загуба за целия срок на вземанията към всяка отчетна дата.

Съдебни и други вземания

За изчислението на очакваните кредитни загуби по *съдени и други вземания,* Групата прилага общия подход за обезценка, определен от МСФО 9. Съгласно този подход Групата прилага "тристепенен" модел за обезценка въз основа на промени спрямо първоначалното признаване на кредитното качество на финансовия инструмент (актив).

Очакваните кредитни загуби се признават на два етапа:

а. Финансов актив, който не е кредитно обезценен при първоначалното му възникване/придобиване, се класифицира в Етап (Stage) 1. Това са заеми, предоставени: на длъжници с нисък риск от неизпълнение и стабилни като тенденции добри ключови показатели (финансови и нефинансови), редовно обслужвани, и, и без наличие на дължими суми, които са в просрочие. От първоначалното му признаване неговият кредитен риск и качества са обект на непрекъснато наблюдение и анализи. Очакваните кредитни загуби на финансовите активи, класифицирани в Етап 1 се определят на база на кредитни загуби, които са резултат от възможни събития на неизпълнение, които биха могли да настъпят в рамките на следващите 12 месеца от живота на съответния актив (12-месечни очаквани кредитни загуби за инструмента).

б. В случаите, когато след първоначалното признаване на финансов актив, кредитният му риск нарасне значително и в резултат от това неговите качества се влошат, той се класифицира в Етап (Stage) 2. Очакваните кредитни загуби на финансовите активи, класифицирани в Етап 2 се определят за целия оставащ живот (срок) на съответния актив, независимо от момента на настъпването на неизпълнението (очаквани кредитни загуби за целия живот (срок) на инструмента).

В случаите, когато кредитният риск на финансов актив нарасне до ниво, което индикира, че има настъпило събитие на неизпълнение, финансовият актив се счита за обезценен и той се класифицира в Етап (Stage) 3. На този етап се установяват и изчисляват понесените загуби по съответния актив за целия му оставащ живот (срок).

Ръководството на Групата е извършило съответни анализи, на база на които е определило комплекс от критерии за събития на неизпълнение. Един от тях е просрочия на дължими договорни плащания повече от 90 дни, освен ако за определен инструмент не са налице обстоятелства, които правят оборимо това твърдение. Наред с него, се наблюдават и други събития, въз основа на вътрешна и външна информация, които са индикатор, че длъжникът не е в състояние да заплати (възстанови) всички все още дължими от него суми по договор, вкл. като се вземат предвид и всички кредитни улеснения предоставени от Групата.

Парични средства

По отношение на паричните средства в банки, Групата прилага общия подход за изчисление на очакваните кредитни загуби като за определяне на загубата от неизпълнение в параметрите на модела се използва кредитният рейтинг на финансовите институции, в които Групата е депозирала

паричните си средства. За целта се използват рейтингите на банките, определени от международно признати рейтингови фирми като Moody's, Fitch, S&P, BCRA и Bloomberg. На тази база, от една страна, се използват публични данни за PD (вероятности за неизпълнение), реферирящи към рейтинга на съответната банка, а от друга, от промяната на рейтинга на съответната банка, дружеството оценява наличието на завишен кредитен риск. Загубите при неизпълнение се оценяват съобразно наличието на гарантирани и/или обезпечени суми по банковите сметки

Дългови инструменти, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход

По отношение на дълговите инструменти по справедлива стойност през друг всеобхватен доход Групата прилага модел на обезценка на база нисък кредитен риск, базиран на общия подход за изчисление на очакваните кредитни загуби. Към всяка отчетна дата Групата определя дали дълговият инструмент е такъв с нисък кредитен риск като за целта използва цялата разумна и аргументирана информация, без извършване на излишни разходи и/или усилия. При тази оценка Групата преразглежда вътрешния кредитен рейтинг на дълговия инструмент. В определени случаи обаче Групата може да преразглежда даден финансов актив като такъв в неизпълнение, когато вътрешна или външна информация предоставя индикация, че е малко вероятно Групата да получи пълния размер на неиздължените суми по договора, преди да се вземат каквито и да било кредитни подобрения, държани от нея.

Отписване

Финансов актив (или, когато е приложимо, част от финансов актив или част от група от сходни финансови активи) се отписва от консолидирания отчет за финансовото състояние на Групата когато:

- правата за получаване на паричните потоци от актива са изтекли, или
- правата за получаване на парични потоци от актива са прехвърлени или Групата е поела задължението да плати напълно получените парични потоци, без съществена забава, към трета страна чрез споразумение за прехвърляне; при което: или а) Групата е прехвърлила в значителна степен всички рискове и ползи от собствеността върху актива; или б) Групата нито е прехвърлила, нито е запазила в значителна степен всички рискове и ползи от собствеността върху актива, но е прехвърлила контрола върху него.

Когато Групата е прехвърлила правата си за получаване на парични потоци от актива или е встъпила в споразумение за прехвърляне, тя прави оценка на това дали и до каква степен е запазила рисковете и ползите от собствеността. Когато Групата нито е прехвърлила нито е запазила в значителна степен всички рискове и ползи от собствеността върху финансовия актив, нито е прехвърлила контрола върху него, тя продължава да признава прехвърления актив до степента на продължаващото си участие в него. В този случай Групата признава и свързаното с това задължение. Прехвърленият актив и свързаното задължение се оценяват на база, която отразява правата и задълженията, които Групата е запазила.

Продължаващо участие, което е под формата на гаранция върху прехвърления актив, се оценява по по-ниската от: първоначалната балансова стойност на актива и максималната сума на възнаграждението, което може да се изиска Групата да изплати.

2.23.2. Финансови пасиви

Първоначално признаване, класификация и оценяване

Финансовите пасиви на Групата включват търговски и други задължения. При първоначално им признаване обичайно те се класифицират като пасиви по амортизирана стойност.

Първоначално всички финансови пасиви се признават по справедлива стойност, а в случая на заеми и привлечени средства и търговски и други задължения, нетно от пряко свързаните разходи по сделката.

Последващо оценяване

Последващото оценяване на финансовите пасиви зависи от тяхната класификация. Обичайно те се класифицират и оценяват по амортизирана стойност, чрез метода на ефективния лихвен процент.

Отписване

Финансовите пасиви се отписват, когато задължението бъде погасено, или прекратено, или изтече. Когато съществуващ финансов пасив бъде заменен с друг от същия кредитор при по същество различни условия, или условията на съществуващ пасив бъдат съществено променени, тази размяна или модификация се третира като отписване на първоначалния пасив и признаване на нов. Разликата в съответните балансови суми се признава в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

2.23.3. Компенсиране (нетиране) на финансови инструменти

Финансовите активи и финансовите пасиви се компенсират (нетират) и в консолидирания отчет за финансовото състояние се отразява нетната сума, ако съществува приложимо законно право за компенсиране на признатите суми и ако е налице намерение за уреждане на нетна основа, или за едновременно реализиране на активите и уреждане на пасивите.

Това изискване произтича от идеята на реалната стопанска същност на отношенията на Групата с даден контрагент, че при едновременното съществуване на тези две изисквания очакваният фактически бъдещ паричен поток и ползи от тези разчети за предприятието е нетният поток, т.е. нетната сума отразява реалното право или задължение на Групата от тези финансови инструменти - при всички обстоятелства да получи или плати единствено и само нетната сума.

Ако не са налице едновременно и двете условия се приема, че правата и задълженията на Групата по повод тези насрещни разчети (финансови инструменти) не се изчерпват при всички ситуации само и единствено с получаването или плащането на нетната сума.

Политиката за нетирането е свързана и с оценката, представянето и управлението на реалния кредитен и ликвиден риск, свързан с тези насрещни разчети.

Критериите, които се прилагат за установяване на "наличие на текущо и правно приложимо право за нетиране" са:

- да не зависи от бъдещо събитие, т.е да не е приложимо само при настъпване на някакво бъдещо събитие;
- да бъде възможно за упражняване и защитимо с правни способи в хода на (кумулативно):
- обичайната дейност,
- в случай на неизпълнение/просрочие, и
- в случай на неплатежоспособност или несъстоятелност.

Приложимостта на критериите се оценява спрямо изискванията на българското законодателство и установените договорености между страните. Условието за "наличие на текущо и правно приложимо право за нетиране" винаги и задължително се оценява заедно с второ условие - за "задължително намерение за уреждане на тези разчети на нетна база".

2.24. Нетна печалба или загуба на акция

Основната нетна печалба или загуба на акция се изчислява като се раздели нетна печалба или загуба за периода, подлежаща на разпределение между акционерите на дружеството-майка, притежатели на обикновени акции, на средно-претегления брой на държаните обикновени акции за периода.

Средно-претегленият брой акции представлява броят на държаните обикновени акции в началото на периода, коригиран с броя на обратно изкупените обикновени акции и на новоиздадените такива през периода, умножен по средно-времевия фактор. Този фактор изразява броя на дните, през които конкретните акции са били държани, спрямо общия брой на дните през периода.

При капитализация, бонус емисия или разделяне, броят на обикновените акции, които са в обръщение до датата на това събитие, се коригира, за да се отрази пропорционалната промяна в броя на обикновените акции в обръщение така, сякаш събитието се е случило в началото на представения най-ранен период.

Нетна печалба или загуба на акции с намалена стойност не се изчисляват, тъй като няма издадени потенциални акции с намалена стойност.

2.25. Сегментно отчитане

Групата идентифицира своите отчетни сегменти и оповестява информация по сегменти в съответствие с организационната и отчетна структура за управление, използвана от ръководството на компанията-майка. Оперативните сегменти са компоненти на бизнеса, които се оценяват редовно от членовете на ръководството на компанията-майка, вземащи оперативни решения - като се използва финансова и оперативна информация, изготвена конкретно за сегмента, за целите на текущото наблюдение и оценяване на резултатите от дейността (изпълнението) и разпределението на ресурсите на Групата.

Оперативните сегменти на Групата текущо се наблюдават и направляват поотделно, като всеки оперативен сегмент представлява отделна бизнес област, която е носител на различни бизнес ползи и рискове. Оперативните сегменти, по които Групата наблюдава, измерва и контролира рисковете и възвръщаемостта за нея са обособени според основните бизнес дейности, извършвани на Борсата, а именно: а) търговия на финансови инструменти; б) информационно обслужване, в) регистрация и поддържане на емисии финансови инструменти за търговия и г) търговия с ел. енергия.

Информация по оперативни сегменти

Групата използва един измерител – брутен марж (печалба) при оценяването на резултатите в оперативните сегменти и за разпределянето на ресурси между тях. Тя се определя като разлика между сегментните приходи и сегментните разходи, пряко съотносими към съответния сегмент.

Сегментните активи, пасиви, респективно приходи, разходи и резултати включват тези, които са и могат да бъдат директно относими към съответния сегмент, както и такива, които могат да бъдат разпределени на разумна база. Обичайно това са: а) за приходите – приходи от услуги; б) за

разходите – разходите за материали и консумативи, разходите за външни услуги, разходите за амортизации и разходите за възнагражденията на персонала; в) за активите – нематериални активи, търговски вземания, задължения към доставчици, текущи задължения към персонала и за обществено осигуряване. Капиталовите разходи (инвестиции) по бизнес сегменти са отграничими разходи, извършени през периода за придобиване или изграждане на секторни нетекущи активи, които се очаква да бъдат използвани през повече от един период.

Групата управлява имотите, машини и оборудване, нематериалните активи, инвестициите във финансови инструменти, както и данъците на ниво дружество и те не се разпределят на сегментно ниво.

Резултатите от дейности, които се считат за случайни спрямо основните типове операции (дейности) на Групата, както и неразпределяемите приходи, разходи, пасиви и активи, се отчитат отделно в позиция „неразпределени на ниво Група". Тези суми по принцип включват: други доходи от дейността, освен ако не произтичат от дейността на конкретен сегмент, административни разходи, лихвени приходи и разходи, реализирани и нереализирани печалби и загуби от сделки с валута и инвестиции, инвестиции в други дружества, други вземания и разчети по данъци.

Прилаганата счетоводна политика за отчитането по сегменти, се основава на аналогични правила и принципи на тази, използвана от Групата за изготвяне на публичните й отчети по закон.

2.26.Оценяване по справедлива стойност

Някои от активите и пасивите на Групата се оценяват и представят и/или само оповестяват по справедлива стойност за целите на финансовото отчитане. На повтаряща се база, такива са: финансовите активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, финансови активи по амортизирана стойност, определени търговски и други вземания и задължения.

Справедливата стойност е цената, която би била получена при продажбата на даден актив или платена при прехвърлянето на пасив в обичайна сделка между независими пазарни участници на датата на оценяването. Справедливата стойност е изходяща цена и се базира на предположението, че операцията по продажбата ще се реализира или на основния пазар за този актив или пасив, или в случай на липса на основен пазар – на най-изгодния пазар за актива или пасива. Както определеният като основен, така и най-изгодният пазар са такива пазари, до които Групата задължително има достъп.

Измерването на справедливата стойност се прави от позицията на предположенията и преценките, които биха направили потенциалните пазарни участници, когато те биха определяли цената на съответния актив или пасив, като се допуска, че те биха действали за постигане на най-добра стопанска изгода от него за тях.

Групата прилага различни оценъчни техники, които биха били подходящи спрямо спецификата на съответните условия, и за които разполага с достатъчна база от входящи данни, като се стреми да използва в максимална степен наличната публично наблюдаема информация и респ. – да минимизира използването на ненаблюдаема информация. То използва основно приходния подход, като най-често прилаганата оценъчна техника е методът на дисконтираните парични потоци.

Справедливата стойност на всички активи и пасиви, които се оценяват и/или оповестяват в консолидираните финансовите отчети по справедлива стойност, се категоризира в рамките на следната йерархия на справедливите стойности, а именно:

- Ниво 1 – Котирани (некоригирани) пазарни цени на активен пазар за идентични активи или пасиви;
- Ниво 2 – Оценъчни техники, при които се използват входящи данни, които са различни от директно котирани цени, но са пряко или косвено достъпни за наблюдение, вкл. когато котираните цени са обект на значителни корекции; и
- Ниво 3 – Оценъчни техники, при които се използват входящи данни, които в значителната си част са ненаблюдаеми.

Групата прилага основно справедлива стойност Ниво 1 и Ниво 3.

Притежаваните от Групата инвестиции, представляващи дългови ценни книжа с фиксирани или определяеми плащания и фиксирани матуритетни дати (държавните ценни книжа - облигации), класифицирани като финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, се оценяват и представят в консолидирания отчет за финансовото състояние по справедлива стойност (Ниво 1). Политиката на оценяване предвижда избор между по-ниската от двете стойности за съответния вид емисия облигации:

а) за глобалните емисии облигации:

- последна „цена купува" на съответните емисии облигации, публикувана от международни информационни агенции в областта на финансовите инструменти (Reuters или Bloomberg) за последния работен ден от отчетния период (година) и
- „медианната стойност" на поне три допълнителни котировки на последна „цена купува" за последния работен ден от отчетния период (година), получени от активно търгуващи дилъри (български банки и инвестиционни посредници) на съответната емисия облигации.

б) емисии облигации, търгувани на вътрешен пазар:

- последна „цена купува" на съответните емисии облигации, публикувана от международни информационни агенции в областта на финансовите инструменти (Reuters или Bloomberg) за последния работен ден от отчетния период (година) и
- „най-ниската стойност" на поне три допълнителни котировки на последна „цена купува" за последния работен ден от отчетния период (година), получени от активно търгуващи дилъри (български банки и инвестиционни посредници) на съответната емисия облигации.

Притежаваните от Групата капиталови инвестиции, представляващи акции или дялове в капитала на други дружества и предприятия (малцинствено участие), и които не са регистрирани за търговия на българска или чуждестранни борси и не се търгуват на капиталовия пазар (акции на Централен депозитар АД) се оценяват последващо по справедлива стойност, като политиката на оценяване предвижда използване предимно на значима ненаблюдаема изходна информация и данни дотолкова, доколкото релевантна за подобен тип дружества наблюдаема информация няма на разположение (Ниво 3).

За тези активи и пасиви, които се оценяват по справедлива стойност във финансовите отчети на повтаряема база, Групата прави преценка към датата на всеки отчет дали е необходим трансфер в нивата на йерархия на справедливата стойност на даден актив или пасив в зависимост от разполагаемите и използваните към тази дата входящи данни.

В Групата са разработени вътрешни правила и процедури за измерването на справедливата стойност на различните видове активи и пасиви.

Групата използва външна консултантска експертиза за определяне на справедливата стойност на инвестициите в акциите и дяловете в капитала на други дружества и предприятия (малцинствено участие), класифицирани като финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход. Приложението на оценъчните подходи и техники, както и използваните входящи данни за всеки случай на измерване на справедлива стойност, са обект на задължително обсъждане и координиране между ръководството на Групата и външните експерти, както и приемането на издаваните от тях външни оценителски доклади – особено по отношение на съществените предположения и крайните заключения и предложения за размера на справедливата стойност. Оценки на справедливата стойност подлежат на преглед и одобрение от ръководството на Групата.

За целите на финансовото управление ръководството текущо наблюдава и справедливата стойност (Ниво 1) на притежаваните от Групата финансови активи, като следи пазарната конюнктура на местните и международните пазари, общите лихвени нива, текущите пазарни цени на притежаваните емисии, доколкото има такива, както и съответната ликвидност по тях.

На датата на всеки финансов отчет съобразно счетоводната политика на Групата се прави от определено лице общ анализ на предварително събрана информация за движението в стойностите на активите и пасивите, които подлежат на оценка или оповестяване по справедлива стойност, за типа налични данни и възможните фактори за наблюдаваните промени, и се предлага за одобрение пред изпълнителните директори на дружеството -майка подхода за измерване на справедливите стойности на съответните активи и пасиви към тази дата. При необходимост това се консултира изрично с външни оценители.

Резултатите от оценъчния процес на измерване на справедливата стойност се представят на независимите одитори на дружествата в Групата.

За целите на оповестяванията на справедливата стойност, Групата е групирала съответните си активи и пасиви на база тяхната същност, основни характеристики и рискове, както и на йерархичното ниво на справедливата стойност.

2.27. Преценки от определящо значение при прилагане на счетоводната политика на дружеството. Ключови приблизителни оценки и предположения с висока несигурност.

При изготвяне на консолидирания годишен финансов отчет ръководството прави различни преценки, приблизителни оценки и предположения, които оказват влияние върху отчетените приходи, разходи, активи и пасиви по договори и съответстващите им оповестявания. В резултат на несигурността по отношение на тези предположения и приблизителни оценки, е възможно да възникнат съществени корекции в балансовата стойност на засегнатите активи и пасиви в бъдеще, и респ. отчетените разходи и приходи.

2.27.1. Признаване на приходи

Дружеството-майка събира поддържаща такса за регистрирани емисии на финансови инструменти. Към края на всеки отчетен период, ръководството прави специално проучване и анализ на вероятността за събираемостта на този вид приходи, и за случаите, при които има несигурност за входящи парични потоци поради сериозни затруднения на фирмите-платци, особено когато са в ликвидация и/или процедура по несъстоятелност, признаването на прихода се отлага до датата на неговото евентуално реално събиране (плащане от съответната фирма-задължено лице).

Размерът на таксите, дължими по договори с клиенти, за които ръководството е преценило, че съществува вероятност от неплащане и съответно за които не се призна приход, с натрупване за последните три години възлиза на 47 х. лв., в т.ч. такси само към 31.12.2020 г. 24 х. лв. (31.12.2019 г.: 43 х. лв., в т.ч. такси за 2019 г.: 29 х. лв.).

Останалите ключовите преценки и предположения, които оказват съществено влияние върху размера и срока за признаване на приходите от договори с клиенти са оповестени в Приложение 2.7 и са свързани с идентифициране на задълженията за изпълнение, взаимоотношенията приципал – агент, начина на прехвърляне на контрола за всяко отделно задължение за изпълнение и определяне на цената на сделката, в т.ч. на променливите възнаграждения и техния размер.

2.27.2.Очаквани кредитни загуби

Измерването на очакваната кредитна загуба за финансови активи, отчитани по амортизирана стойност (вземания по договори с клиенти, други вземания и парични средства и еквиваленти) и за финансовите активи по справедлива стойност в друг всеобхватен доход (дългови инструменти) е област, която изисква съществени предположения за бъдещи икономически условия и кредитно поведение на клиенти и длъжници (например вероятността контрагентите да не изпълнят задълженията си и произтичащите от тях загуби).

За прилагането на тези изисквания ръководството прави редица важни преценки, като: а) определяне на критерии за идентифициране и оценка на значително увеличение на кредитния риск; б) избор на подходящи модели и предположения за измерване на очакваните кредитни загуби; в) формиране на групи от сходни финансови активи (портфейли) за целите на измерването на очакваните кредитни загуби, г) установяване и оценка за корелацията между историческите проценти на просрочие и поведението на определени макропоказатели, за да се отразят ефектите от прогнозите за тях в бъдеще при изчисленията на очакваните кредитни загуби.

Подход за обезценка на парични средства и еквиваленти

Групата прилага общия подход за изчисление на очакваните кредитни загуби на паричните средства и еквиваленти. За целта тя прилага модел, базиран на кредитния рейтинг на финансовите институции, в които дружествата в Групата са депозирали паричните си средства. Тези кредитни рейтинги са присъдени основно от следните институции: Moody’s, Standard and Poor’s, Fitch, Българска Агенция за Кредитен рейтинг. На тази база, от една страна, се определят показателите за PD (вероятности за неизпълнение), като се използват публичните данни на PD реферирящи към рейтинга на съответната банка, а от друга, чрез промяната на рейтинга на съответната банка от период в период, Групата оценява наличието на завишен кредитен риск. Загубите при неизпълнение се оценяват по формулата за изчисление на очакваните кредитни загуби е: ECL = PD x LGD x EAD, където:

ECL е показателя за очаквани кредитни загуби

PD е показателя за вероятност за неизпълнение

LGD е показателя за загубата при неизпълнение, и

EAD е показателя на сума на експозицията при неизпълнение.

При определянето на LGD се взема предвид наличието на гарантирани и/или обезпечени суми по съответните банкови сметки.

На база на направените анализи, базирайки се на рейтингите на обслужващите банки и реферирящите на тях PD, към 31.12.2020 г. Групата е признала обезценка на парични средства и еквиваленти в размер на 44 х. лв. (31.12.2019 г. 21 х. лв.). (Приложение 21).

Подход за обезценка на дългови инструменти по справедлива стойност през друг всеобхватен доход

Очакваната кредитна загуба е част от негативната промяна в справедливата стойност, дължаща се на увеличен кредитен риск. При определяне на очакваните кредитни загуби от дългови инструменти по справедлива стойност през друг всеобхватен доход групата прилага модел на база нисък кредитен риск и към края на всеки отчетен период. Групата определя дали дълговият инструмент може да бъде преценен като такъв с нисък кредитен риск като за целта преразглежда вътрешния или външния кредитен рейтинг на инструмента. Също така групата преценява дали съществува значително увеличение на кредитния риск, когато плащанията по договора са просрочени над 90 дни. Групата счита даден финансов инструмент като такъв в неизпълнение, когато договорените плащания са в просрочие в продължение на 180 дни.

Притежаваните от групата дългови инструменти по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, представляват български държавни ценни книжа – облигации. При определяне на загубата от неизпълнение за кредитен рейтинг на тези книжа се използва кредитния рейтинг на Република България, присъден основно от следните институции: Moody’s, Standard and Poor’s, Fitch.

На база на направените анализи на кредитния рейтинг на притежаваните от групата дългови ценни книжа и съответстващите PD за тях, ръководството е определило, че очакваните кредитни загуби се доближават до нула и към 31.12.2020 г. и 31.12.2019 г. Групата не е признала обезценка на дългови инструменти по справедлива стойност през друг всеобхватен доход (Приложение 16).

Подход за обезценка на краткосрочни търговски вземания, вкл. от свързани лица

Групата използва опростен подход и матрица за провизиране за изчисление на очакваните кредитни загуби (ОКЗ) за търговските вземания, вкл. вземания от свързани лица. Процентите на провизиране се базират на дните на просрочие.

Матрицата за провизиране първоначално се основава на процентите на несъбираемост, наблюдавани от Групата в исторически план и движението на вземанията по групи просрочия. Групата прецизира матрицата, за да коригира историческия опит с кредитните загуби чрез включване на прогнозна макроикономическа информация. Историческите проценти на просрочия се актуализират към всяка отчетна дата и промените в прогнозните приблизителни оценки се анализират.

Оценката на съотношението между наблюдаваните исторически проценти на неизпълнение, прогнозните икономически условия и очакваните кредитни загуби е съществена счетоводна оценка. Стойността на очакваните кредитни загуби е чувствителна към промени в обстоятелствата и прогнозните условия. Историческите кредитни загуби на дружествата в Групата и прогнозните икономически условия могат да се отклоняват спрямо действителната несъбираемост в бъдеще.

Направените анализи за историческото поведение на търговските вземания през последните три години показват 100% събираемост в рамките на кредитния период, поради което ръководството е определило, че очакваните кредитни загуби за търговските вземания, вкл. от свързани лица, се доближават до нула. Също така не е установена конкретна корелация между поведението на

определени макропоказатели и събираемостта на търговските вземания. На това основание Групата не е признала провизия за обезценка към 31.12.2020 г. и 31.12.2019 г.

Подход за обезценка на други индивидуални вземания

Групата е възприела общия подход за изчисляване на обезценката от очакваните бъдещи кредитни загуби за някои индивидуални вземания, съгласно МСФО 9. За целта дружеството прилага модел на вероятностно претеглени сценарии за събираемост и бъдещи парични потоци, с допускания за загуба при настъпване на събитие на загуба.

При определянето на загубата се вземат предвид всички гарантирани и/или обезпечени и/или застраховани вземания. По този начин, като последна стъпка, използвайки всички тези параметри, и след дисконтиране, се достига до калкулация на оценката на очакваната кредитна загуба за съответния период на съответния финансов актив.

В Етап 1 се включват вземания, които са класифицирани като „редовни" съгласно вътрешно разработена рискова класификационна схема. Това са вземания от длъжници с нисък риск от неизпълнение, редовно обслужване, без значителни влошавания в ключови показатели (финансови и нефинансови), и не са налице дължими суми, които са в просрочие. Очакваната загуба от обезценка за тези вземания се изчислява за следващите 12 месеца и очакването на дружеството за размера на загуба при експозиция в неизпълнение в следващите 12 месеца.

В Етап 2 се включват вземания и предоставени гаранции, които са класифицирани като „съмнителни". Това са вземания и предоставени гаранции, при които е налице установено (на база комплекс от показатели) съществено влошаване на кредитния риск, свързан с длъжника, спрямо първоначалното признаване на експозицията. Очакваната загуба от обезценка за тези вземания се изчислява за целия живот на вземането, които се счита за кредитно-необезценен и очакването на Групата за размера на загуба при експозиция в неизпълнение за целият й жизнен цикъл.

В Етап 3 попадат предоставени вземания, които са класифицирани като „в неизпълненение". Това са вземания, при които вече са налице доказателства, че вземането е вече кредитно-обезценено, т.е. настъпило е кредитно събитие (съгласно приетата политика за състав на събития за неизпълнение). За целта се извършва анализ на система от показатели, използвани като индикатори за настъпили кредитни загуби. Загубата от обезценка се изчислява за размера на загуба при кредитно-обезценена експозиция в неизпълнение за целия й жизнен цикъл.

Обезценки на вземания от банка в несъстоятелност

Към 31.12.2014 г. дружеството-майка е признала обезценка на вземане от банка в несъстоятелност (Приложение 20) в размер на 265 х. лв., представляващи средства по сметки в банката, поставена под специален надзор през м. юни 2014 г.

През 2020 г. по сметките на дружеството-майка е постъпило плащане от масата на несъстоятелността в размер на 23 х. лв. (2019 г.: 31 х.лв.). Към 31.12.2019 г. оставащото вземане в размер на 234 х. лв. е отписано срещу коректива като несъбираемо вземането, поради изтичане на давностният срок от 5 години.

Обезценки на съдени вземания

Групата има съдебно вземане (Приложение 20) от контрагент, в процедура по обявяване в несъстоятелност, с брутен размер 6,747 х. лв. Ръководството е направило анализ, основаващ се на възможността за събиране на вземането като е използвало експертно правно становище по казуса и наличната за контрагента финансова информация. На база на този анализ, ръководството е определено, че съдебното вземане е в Етап 3. Признатата провизия за обезценка за очаквани кредитни загуби към 31.12.2020 г. е размер 2,025 х. лв. (31.12.2019 г.: 1,350 х. лв.)

През 2020 г. на база анализ и преценка на ръководството за бъдещата събираемост на другите вземания е отчетена обезценка за очаквани кредитни загуби общо в размер на 675 х. лв., в т.ч. призната загуба от обезценка за очаквани кредитни загуби на съдебно вземане размер на 675 х. лв (2019 г.: 1,251 х. лв., в т.ч. призната загуба от обезценка за очаквани кредитни загуби на вземане по цесия на депозит от банка в несъстоятелност в размер на 607 х. лв. и призната загуба от обезценка за очаквани кредитни загуби на съдебно вземане размер на 675 х. лв) и реинтегрирана обезценка за очаквани кредитни загуби на вземане от банка в несъстоятелност в размер на 31 х. лв. (Приложение 20).

2.27.3.Оценка на справедливата стойност на капиталови инвестиции

Когато справедливата стойност на капиталовите инвестиции, отчетени в консолидирания отчет за финансовото състояние, не може да бъде получена на база котирани цени на активни пазари, тяхната справедлива стойност се определя чрез използване на други оценъчни модели и техники, включително модела на дисконтираните парични потоци. Използваната входяща информация в тези модели се събира от наблюдавани пазари, където това е възможно, но когато това не може да бъде направено, за определянето на справедливите стойности предполага приложението на определена степен на преценка. Такава преценка включва разглеждането, анализа и оценката за входящите данни като например, за ликвиден риск, кредитен риск и волатилност. Промените в предположенията за тези фактори могат да повлияят върху размера на отчетената справедлива стойност на финансовите инструменти.

По изключение, за капиталови инвестиции в дружества/предприятия от затворен тип, за които е трудно да се намерят данни за аналогови пазарни сделки и/или поради обстоятелството, че бъдещото функциониране на тези дружества е свързано с определени несигурности, за да може да се направят достатъчно разумни и обосновани дългосрочни предположения за изчисляването на справедливата стойност на техните акции чрез други алтернативни оценъчни методи - се оценяват по цена на придобиване когато това е уместно съгласно МСФО 9, обикновено – липсва актуална информация и/или са налице широк обхват възможни оценки, при определени обстоятелства.

Основните ключови предположения и компоненти на оценъчните модели, както и данни за самите справедливи стойности, определени към 31.12.2020 г. и 31.12.2019 г. са оповестени в Приложение 16.

2.27.4.Договори за лизинг

При идентифициране и класифициране на лизинг или на лизингов елемент в даден договор, ръководството на Групата прави редица важни преценки.

- налице ли е договор за лизинг, в т.ч. дали договорът съдържа идентифициран актив и дали по силата на него се прехвърля правото на контрол над използвания актив за съответния срок на договора;

- определяне срока на лизинга
- определяне на диференциалния лихвен процент по договорите за лизинг.

Групата има три споразумения за оперативен лизинг съгласно отменения МСС 17. Тя е направила анализ и е определила, че: а) първото споразумение не отговаря на условията за признаване на актив "право на ползване", доколкото контролът върху идентифицирания актив е съвместен с трето лице, б) второто споразумение също съдържа лизинг, но на база очакванията и намеренията на ръководството за упражняване на опциите за подновяване/прекратяване, договорът е краткосрочен и в) третото споразумение съдържа лизинг, не е краткосрочно, а Групата има контрол над използвания идентифициран актив за съответния срок на договора. Идентифицираният актив по този договор е помещение за колокиране на оборудване на Групата.

При определяне на *срока на лизинга* ръководството е взело предвид неотменимия период на лизинга, заедно с периодите, по отношение на които съществува опция за удължаване, ако е сигурно, че тя ще бъде упражнена, както и периодите, по отношение на които съществува опция за прекратяване, ако е достатъчно сигурно, че тя ще бъде упражнена. По отношение на тези опции и вероятността за тяхното упражняване или не, ръководството е взело предвид редица фактори като: важността на наетия актив за дейността на Групата, разходи, които биха били свързани с прекратяване на договора и определяне на нов актив за нуждите на предприятието, опита до момента с тези активи и с наемодателите и др.п.

Договорът за лизинг, идентифициран от ръководството като такъв, по който се прехвърля контрол над използвания идентифициран актив е сключен за неопределен време. На базата на предположенията, описани по-горе и на база намеренията на ръководството, то е определило, че срокът на договора е 5 г.

При настъпване на важно събитие, или съществено изменение в обстоятелствата, които са под контрола на Групата и засягат сигурността в упражняването на опциите за удължаване/прекратяване, тя прави повторна оценка на срока на договора.

В случаите, в които Групата е лизингополучател и не може непосредствено от договорите да определи лихвения процент, необходим й за дисконтиране на задълженията по лизинг, тя използва диференциалния лихвен процент, който би плащала в случай, че заеме финансови средства, необходими за получаването на актив със сходна стойност на актива „право на ползване", за сходен период от време, при сходно обезпечение и в сходна икономическа среда. За договори, за които Групата няма аналогично финансиране, тя търси наблюдаеми данни като пазарни нива на кредитите и банкова статистика, която е публично достъпна и прави специфични за нея изчисления и корекции, за да отрази собствения си кредитен рейтинг. На тази база, ръководството е приело че диференциален лихвен процент за идентифицирания от него договор за лизинг е 3 %.

Към датата на всеки отчет ръководството на Групата извършва преглед за обезценка на активите „право на ползване". Ако са налице индикатори, че възстановимата стойност е по-ниска от тяхната балансова стойност, то последната се изписва до възстановимата стойност на активите.

2.27.5.Актюерски изчисления

При определяне на сегашната стойност на дългосрочните задължения към персонала при пенсиониране са използвани изчисления на сертифицирани актюери, базирани на предположения

за смъртност, темп на текучество на персонала, бъдещо ниво на работни заплати и дисконтов фактор, които предположения са преценени от ръководството като разумни и уместни за дружеството (Приложение 2.20 и Приложение 23).

2.27.6.Признаване на активи по отсрочени данъци

При признаването на отсрочените данъчни активи от ръководството е оценена вероятността отделните намаляеми временни разлики да имат обратно проявление в бъдеще и възможностите на дружествата в Групата те да генерират в перспектива достатъчно данъчни печалби за тяхното компенсиране срещу тези печалби и/или наличие за съответния период на облагаеми временни разлики.

Към 31.12.2020 г. натрупаните данъчни загуби са в размер на 2,130 х.лв., в т.ч. данъчна загуба, възникнала през 2020 г.: 1,073 х.лв., данъчна загуба, възникнала през 2019 г: .1,020 х.лв. и данъчна загуба, възникнала през 2018 г.: 37 х.лв. (31.12.2019 г.: 1,123 х.лв., в т.ч. данъчна загуба възникнала през 2019 г.: 1,020 х.лв., данъчна загуба, възникнала през 2018 г.: 37 х.лв. и данъчна загуба, възникнала през 2015 г. 66 х. лв.). Ръководството е преценило, че към датата на издаване на настоящия консолидиран финансов отчет, съществува несигурност дали и доколко в рамките на законовия срок за пренасяне на данъчни загуби (5 години), дружествата от Групата ще генерират достатъчна облагаема печалба, поради което е приложен по-консервативен подход.

Към 31.12.2020 г. не са признати активи по отсрочени данъци в размер на 213 х.лв. (31.12.2019 г. – 112 х.лв.), свързани с данъчни загуби. Групата е признала активи по отсрочени данъци във връзка с останалите намаляеми временни разлики, възникващи основно от обезценка на други вземания и амортизации на дълготрайни материални и нематериални активи, доколкото е преценило, че в бъдеще те ще могат да бъдат приспаднати срещу бъдещи печалби или облагаеми временни разлики (Приложение № 2.22 и Приложение № 17).

2.27.7. Придобиване на дъщерно дружество

На 15.02.2018 г. Групата е придобила контрол над дружество Българска независима енергийна борса ЕАД, чрез покупка на 100% от капитала и правата на глас в дружеството. В консолидирания финансов отчет за годината, завършваща на 31.12.2018 г., придобиването е отчетено на база провизорни стойности на определени отчетни обекти при бизнес комбинацията.

През 2019 г. са установени окончателните справедливи стойности на придобитите с бизнескомбинацията нетни активи, общо за 8,716 х. лв. (стойността на нетните активи на придобитото дъщерно дружество в консолидирания годишен финансов отчет за 2018 г. в размер на 3,996 х. лв.).

Подробна информация за направените корекции и признати допълнителни активи и пасиви е представена в Приложение № 30.

3. ПРИХОДИ ОТ ДОГОВОРИ С КЛИЕНТИ

3.1 ИНФОРМАЦИЯ ЗА ВИДОВЕТЕ ПРИХОДИ

Приходите от договори с клиенти по оперативни сегменти и видове услуги включват:	**31.12.2020 BGN'000**	**31.12.2019 BGN'000**
Оперативен сегмент "Търговия с електрическа енергия"	**10,526**	**8,635**
Такси за търговия с електрическа енергия	8,171	6,224
Годишна такса	1,504	1,427
Такси за докладване на данни	342	330
Такси участие	192	84
Такси обучение	74	55
Неустойка	60	-
Такса инициране на търг	-	112
Други такси	183	403
Оперативен сегмент " Регистрация и поддържане на емисии финансови инструменти за търговия"	**618**	**613**
Такси за регистрация на дружества	489	493
Такси за членство	105	108
Такси за промяна на параметри на емисии	24	12
Оперативен сегмент „Информационно обслужване"	**786**	**676**
Такси за информационно обслужване	631	540
Такси за публикуване на съобщения	87	79
Такси за докладване на данни ОМП	52	41
Такси за право на ползване на търговска марка	16	16
Оперативен сегмент „Търговия с финансови инструменти"	**583**	**505**
Комисиони за сделки на Борсата	554	478
Такси за поддържане неприсъствени работни станции	28	26
Финансови санкции на членовете на Борсата	1	1
Общо	**12,513**	**10,429**

	31.12.2020 BGN '000	**31.12.2019 BGN '000**
Сделки от покупко-продажби на електрическа енергия на борсов пазар (Приложение 2.7)		
Приходи от продажби на електрическа енергия	1,338,758	828,710
Разходи за покупка на електрическа енергия	(1,338,758)	(828,710)
Суми, събирани от името на трети лица (Приложение 2.7)		
Приходи от „Цена Задължение към обществото"	20,449	4,438
Разходи за „Цена Задължение към обществото"	(20,449)	(4,438)
	-	**-**

3.2 ЗАДЪЛЖЕНИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ ПО ДОГОВОРИ С КЛИЕНТИ

Задълженията за изпълнение като тип са подробно оповестени в Приложение 2.7.

3.3 САЛДА ПО ДОГОВОРИ С КЛИЕНТИ

	31.12.2020 BGN'000	31.12.2019 BGN'000
Вземания по договори с клиенти (Приложение 19.1)	650	513
Пасиви по договори с клиенти (Приложение 24.2)	29	11

Изменението на вземанията по договори с клиенти и пасивите по договори с клиенти е несъществено.

4. ДРУГИ ДОХОДИ ОТ ДЕЙНОСТТА

Другите доходи от дейността включват:	31.12.2020 BGN'000	31.12.2019 BGN'000
Приходи от финансиране	225	91
Наеми	43	42
Отписани задължения	23	27
Нетни загуби от курсови разлики по търговски вземания и задължения и текущи разплащателни сметки	-	18
Други	-	8
Общо	**291**	**186**

5. РАЗХОДИ ЗА МАТЕРИАЛИ И КОНСУМАТИВИ

Разходите за материали и консумативи включват:	31.12.2020 BGN'000	31.12.2019 BGN'000
Офис консумативи и хигиенни материали	36	24
Гориво и резервни части	14	15
Рекламни материали	1	10
Канцеларски материали	4	7
Общо	**55**	**56**

6. РАЗХОДИ ЗА ВЪНШНИ УСЛУГИ

Разходите за външни услуги включват:	**31.12.2020 BGN'000**	**31.12.2019 BGN'000**
Абонаментни и лицензионни такси	1,782	1,769
Консултантски и други услуги	474	394
Докладване на данни	289	252
Граждански договори	226	129
Поддръжка на офис	150	143
Текущи ремонти	91	10
Счетоводно обслужване	66	38
Комуникации	60	54
Такси членство	38	50
Банкови такси	37	35
Застраховки	30	18
Данъци и такси	12	11
Други	106	53
Общо	**3,361**	**2,956**

Към 31 декември 2020 г. са начислени разходи за задължителен одит на индивидуалните годишни финансови отчети на дружествата от Групата и на консолидирания годишен финансов отчет в размер на 33 хил. лева (31.12.2019 г.: 32 х. лв.). През 2020 г. и 2019 г. не са предоставяни данъчни консултации и други услуги, несвързани с одита от одиторите на отчета по закон.

7. РАЗХОДИ ЗА ПЕРСОНАЛА

Разходите за персонала включват:	**31.12.2020 BGN'000**	**31.12.2019 BGN'000**
Текущи възнаграждения	2,616	2,166
Вноски по социалното и здравно осигуряване върху текущи възнаграждения	320	280
Начислени суми за неизползван отпуск	55	49
Социални придобивки и плащания	35	37
Начислени суми за задължения към персонала при пенсиониране (Приложение 23)	19	18
Начислени суми за социално и здравно осигуряване за неизползван отпуск	6	6
Общо	**3,051**	**2,556**

8. ДРУГИ РАЗХОДИ ЗА ДЕЙНОСТТА

Другите разходи за дейността включват:	**31.12.2020 BGN'000**	**31.12.2019 BGN'000**
Начислени/(възстановени) провизии за очаквани кредитни загуби на други вземания (Приложение 20), нетно	675	1,251
Командировки	28	135
Обучения и семинари	27	17
Представителни мероприятия	23	52
Начислени/(възстановени) провизии за очаквани кредитни загуби по парични средства, нетно (Приложение 21)	23	(45)
(Възстановени)/начислени провизии за очаквани кредитни загуби на търговски вземания (Приложение 19), нетно	-	(8)
Други	23	51
Общо	**799**	**1,453**

9. ФИНАНСОВИ ПРИХОДИ

Финансовите приходи включват:	**31.12.2020 BGN'000**	**31.12.2019 BGN'000**
Приходи от лихви по дългови ценни книжа по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	61	62
Приходи от дивиденти	5	-
Приходи от лихви по депозити и текущи сметки в банки	3	9
Общо	**69**	**71**

10. ФИНАНСОВИ РАЗХОДИ

Финансовите разходи включват:	**31.12.2020 BGN'000**	**31.12.2019 BGN'000**
Разходи за лихви по договори за лизинг	6	-
Загуба при трансфер на инвестиции	2	-
Разходи за лихви по инвестиции в дъщерни дружества	-	14
Други разходи	2	1
Общо	**10**	**15**

11. РАЗХОД ЗА ДАНЪК ВЪРХУ ПЕЧАЛБАТА

Основните компоненти на разхода за данък в печалбата или загубата за отчетните периоди, завършващи на 31 декември , са както следва:

Консолидиран отчет за всеобхватния доход (печалба или загуба за годината)	**31.12.2020**	**31.12.2019**
	BGN'000	**BGN'000**
Данъчна печалба/(загуба) за годината на дружествата от Групата, нетно	6,143	4,559
Текущ разход за данък	722	559
Отсрочени данъци върху печалбата от:		
Възникване и обратно проявление на временни разлики (Приложение 17)	(119)	(136)
Общо разход за данък върху печалбата, отчетен в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината)	**603**	**423**

Равнение на разхода за данък върху печалбата, определена спрямо счетоводния резултат	**31.12.2020 BGN'000**	**31.12.2019 BGN'000**
Консолидирана счетоводна печалба за периода	4,939	3,192
Данък върху печалбата: 10% (2019 г.: 10%)	494	319
От непризнати суми по данъчни декларации	2	36
Ефект от непризнати отсрочени данъчни активи върху данъчна загуба (Приложение 17)	107	68
Общо разход за данък върху печалбата, отчетен в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината)	**603**	**423**

Данъчните ефекти, свързани с другите компоненти от всеобхватния доход са както следва:

	31.12.2020 BGN'000			**31.12.2019 BGN'000**		
	Стойност преди данък	**Икономия от/(Разход за) данък**	**Стойност нетно от данък**	**Стойност преди данък**	**Икономия от/(Разход за) данък**	**Стойност нетно от данък**
Компоненти, които няма да бъдат рекласифицирани в печалбата или загубата						
Последващи оценки на планове с дефинирани пенсионни доходи	14	-	14	(8)	-	(8)
Нетна промяна в справедливата стойност на капиталови инвестиции по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	19	(2)	17	50	(5)	45
Компоненти, които могат да бъдат рекласифицирани в печалбата или загубата						
Нетна промяна в справедливата стойност на дългови ценни книжа по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	(83)	8	(75)	(8)	1	(7)
Общо друг всеобхватен доход за периода	**(50)**	**6**	**(44)**	**34**	**(4)**	**30**

12. ДРУГ ВСЕОБХВАТЕН ДОХОД

Другият всеобхватен доход включва:	**31.12.2020 BGN '000**	**31.12.2019 BGN '000**
Компоненти, които няма да бъдат рекласифицирани в печалбата или загубата		
Последващи оценки на планове с дефинирани пенсионни доходи	14	(8)
Нетна промяна в справедливата стойност на капиталови финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	19	50
Данък върху доходите, свързан с компонентите на другия всеобхватен доход	(2)	(5)
	31	**37**
Компоненти, които могат да бъдат рекласифицирани в печалбата или загубата		
Нетна промяна в справедливата стойност на дългови ценни книжа по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	(83)	(8)
	(83)	**(8)**
Данък върху доходите, свързан с компонентите на другия всеобхватен доход	8	1
	(75)	**(7)**
Общо друг всеобхватен доход за годината	**(44)**	**30**

13. ИМОТИ, МАШИНИ И ОБОРУДВАНЕ

	Сгради		Компютри и офис оборудване		Транспортни средства		Други		Аванси за придобиване на ДМА		Общо	
	2020	**2019**	**2020**	**2019**	**2020**	**2019**	**2020**	**2019**	**2020**	**2019**	**2020**	**2019**
	BGN'000	**BGN'000**	**BGN'000**	**BGN'000**	**BGN'000**	**BGN'000**	**BGN'000**	**BGN'000**	**BGN'000**	**BGN'000**	**BGN'000**	**BGN'000**
Отчетна стойност												
Салдо на 1 януари	**1,669**	**1,669**	**656**	**701**	**136**	**136**	**242**	**241**	**100**	**-**	**2,803**	**2,747**
Придобити	270	-	170	15	100	-	22	1	8	100	570	116
Отписани	-	-	(62)	(60)	-	-	-	-	(106)	-	(168)	(60)
Салдо на 31 декември	**1,939**	**1,669**	**764**	**656**	**236**	**136**	**264**	**242**	**2**	**100**	**3,205**	**2,803**
Натрупана амортизация												
Салдо на 1 януари	**484**	**448**	**599**	**612**	**125**	**114**	**238**	**237**	-	-	**1,446**	**1,411**
Начислена амортизация за периода	112	36	65	47	35	11	1	1	-	-	213	95
Отписана	-		(62)	(60)		-	-	-	-	-	(62)	(60)
Салдо на 31 декември	**596**	**484**	**602**	**599**	**160**	**125**	**239**	**238**	**-**	-	**1,597**	**1,446**
Балансова стойност на 31 декември	**1,343**	**1,185**	**162**	**57**	**76**	**11**	**25**	**4**	**2**	**100**	**1,608**	**1,357**
В т.ч. балансова стойност на активите „право на ползване 31 декември (Приложение 29)	**206**	15	-	-	-	-	-	-	-	-	**206**	15
Балансова стойност на 1 януари	**1,185**	**1,221**	**57**	**89**	**11**	**22**	**4**	**4**	**100**	**-**	**1,357**	**1,336**

Отчетната стойност на напълно амортизираните машини и оборудване, представени в консолидирания отчет за финансовото състояние, ползвани в дейността на дружеството към 31.12.2020 г. е 987 х. лв. (31.12.2019 г.: 1,029 х. лв.).

14. НЕМАТЕРИАЛНИ АКТИВИ

	Лицензии		Програмни продукти		Сайт за интернет търговия		В процес на придобиване		Общо	
	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019
	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000
Отчетна стойност										
Салдо на 1 януари	**5,311**	**5,311**	**836**	**754**	**11**	**11**	**45**	**43**	**6,203**	**6,119**
Придобити	-	-	5	669	-	-	5	2	**10**	**671**
Отписани	-	-	-	(587)	-	-	-	-	**-**	**(587)**
Салдо на 31 декември	**5,311**	**5,311**	**841**	**836**	**11**	**11**	**50**	**45**	**6,213**	**6,203**
Натрупана амортизация										
Салдо на 1 януари	**631**	**301**	**198**	**734**	**7**	**5**	**-**	**-**	**836**	**1,040**
Начислена амортизация за периода	330	330	113	51	2	2	-	-	**445**	**383**
Отписани	-	-	-	(587)	-	-	-	-	**-**	**(587)**
Салдо на 31 декември	**961**	**631**	**311**	**198**	**9**	**7**	**-**	**-**	**1,281**	**836**
Балансова стойност на 31 декември	**4,350**	**4,680**	**530**	**638**	**2**	**4**	**50**	**45**	**4,932**	**5,367**
Балансова стойност на 1 януари	**4,680**	**5,010**	**638**	**20**	**4**	**6**	**45**	**43**	**5,367**	**5,079**

Отчетната стойност на напълно амортизираните нематериални активи, ползвани в дейността на групата към 31.12.2020 г. е 176 х.лв. (31.12.2019 г.: 142 х.лв.).

Лицензиите включват придобита в резултат на бизнес-комбинация лиценз за извършване на дейността „организиране на борсов пазар на електрическа енергия“, издаден с решение № Л-422 от 31.03.2014 г. на ДКЕВР за срок от 10 години.

Справедливата стойност на разграничимите активи и пасиви при придобиването на Българска независима енергийна борса ЕАД (бизнес-комбинация) от Групата са определени от лицензиран оценител към датата на придобиване на дружествата, през 2019 г. Идентифицираните при бизнес комбинациите нематериални активи включват лицензия и програмни продукти. Тяхната балансова стойност към 31 декември е 4,682 х.лв. (31.12.2019 г.: 5,010 х.лв.).

Разходите за придобиване на нематериални активи в размер на 50 х.лв. (31.12.2019 г.: 45 х.лв.) включват разходи за регистрация на търговски марки на ЕС и марки по Мадридската спогодба за територията на Сърбия, Македония, Турция, Албания, Босна и Херцеговина и Черна гора, част от които се регистрират за индекси като наименование на търговско наименование /марка/ с оглед предстояща търговия с енергийни фючърси с финансова доставка.

15. ИНВЕСТИЦИИ В СЪВМЕСТНИ И АСОЦИИРАНИ ДРУЖЕСТВА

15.1 ИНВЕСТИЦИИ В СЪВМЕСТНИ ДРУЖЕСТВА

На 15.04.2014 г. по силата на сключено съвместно споразумение между Българска фондова борса АД, Македонска Борса за ценни книжа АД, Скопие и Загребска Борса АД е учредено съвместно дружество СЕЕ Линк ДОО, Скопие със седалище ул. Орце Николов 75, Скопие, Македония. Съгласно условията на споразумението всяка една от страните притежава 33,33 % от капитала на учреденото дружество. Регистрираният капитал на СЕЕ Линк ДОО, Скопие към 31.12.2020 г. е в размер на 157 х. лв. (31.12.2019 г. - 157 х. лв.).

Към 31 декември балансовата стойност на участията на Групата в съвместни дружества, оценена по метода на собствения капитал, е както следва:

31.12.2020 г.

Съвместно дружество	Предмет на дейност	Държава	Балансова стойност към 31.12.2020	Дял на участието в собствеността
	компютърни услуги и		BGN'000	(%)
СЕЕ Линк ДОО	информационни технологии	Македония	31	33.33

31.12.2019 г.

Съвместно дружество	Предмет на дейност	Държава	Балансова стойност към 31.12.2019	Дял на участието в собствеността
	компютърни услуги и		BGN'000	(%)
СЕЕ Линк ДОО	информационни технологии	Македония	31	33.33

Движението на инвестициите в съвместни дружества е представено по-долу:

	31.12.2020 BGN'000	31.12.2019 BGN'000
Салдо на 1 януари	**31**	**11**
Дял в печалбата/(загубата) за периода годината	-	20
Салдо към 31 декември	**31**	**31**

Таблицата по-долу представя обобщена финансова информация за съвместно дружество СЕЕ Линк ДОО:

Обобщена информация от отчета за финансовото състояние	**31.12.2020 BGN'000**	**31.12.2019 BGN'000**
Текущи активи, в т.ч	128	133
Краткосрочни и други вземания	*46*	*71*
Парични средства и парични еквиваленти	*82*	*62*
Нетекущи активи	30	150
Текущи задължения	(34)	(34)
Финансиране	(30)	(156)
Нетни активи	**94**	**93**

Обобщена информация от отчета за всеобхватния доход	**31.12.2020 BGN'000**	**31.12.2019 BGN'000**
Нетна печалба/(загуба) за годината	(1)	60
Общ всеобхватен доход за годината	**(1)**	**60**

През 2020 г. и 2019 г. Групата няма получени дивиденти от участия в съвместни дружества.

Равнението между обобщената финансова информация за участието на Групата в съвместното дружество и неговата балансова стойност към 31 декември включена в настоящия консолидиран финансов отчет е представено в таблицата по-долу:

СЕЕ Линк ДОО	**31.12.2020 BGN'000**	**31.12.2019 BGN'000**
Нетни активи	94	93
Дял на Групата (%)	33.33%	33.33%
Балансова стойност на инвестицията	**31**	**31**

15.2 ИНВЕСТИЦИИ В АСОЦИИРАНИ ДРУЖЕСТВА

Към 31.12.2020 г. стойността на инвестициите в асоциирани дружества, оценени по метода на собствения капитал включва:

Дружество	**31.12.2020 BGN '000**	**% Участие**	**31.12.2019 BGN '000**	**% Участие**
Клиър Екс АД	206	40.00%	-	
БД Консулти ООД	-	49.98%	-	
Общо	**206**		**-**	

Клиър екс АД

На 21.04.2020 г. Българска фондова борса АД и Централен депозитар АД са учредили Клиър Екс АД (Clear EX) с капитал 100 х. лв. Предметът на дейност на дружеството е извършване на услуги като клирингова къща, във връзка със сделки с електрическа енергия, природен газ и стоки, сключени на организиран пазар, както и други дейности разрешени от закона. Първоначално регистрираният капитал е 100 х.лв., разпределен в 100 000 броя безналични поименни акции с право на глас и с номинална стойност 1 (един) лев. Участията в капитала на дружеството от страна на ЦД АД и БФБ АД са съответно 60% и 40%.

С протокол от Извънредното Общо събрание на акционерите Клиър Екс АД от 16.12.2020 г. е взето решение да се увеличи капитала на дружеството от 100 х. лв. на 500 х. лв. , чрез издаване на нови 400 хиляди броя обикновени поименни безналични акции, всяка една от тях с право на един глас , номинална стойност 1 лев и емисионна стойност 1 лев. С решение в протокол от 15.12.2020 г. на Съвета на директорите на БФБ АД , гласува да запише и придобие, част от новите акции , които съответстват на дела преди увеличението на капитала 40 %, а именно

160,000 броя нови акции , при спазване на предвидените в действуващото законодателство изисквания и ограничения.

Срещу записаните акции Борсата, да направи вноски в общ размер, равен на номиналната стойност на 160 000 лева.

- Парична вноска в размер 140 хил. лева;
- Непарична вноска /апорт/ на притежаваните от БФБ АД 40 броя акции откапитала на Централен Депозитар АД на стойност 20 хил. лева в съответствие със заключението с тройна оценителска експертиза от 08.09.2020 г.;

Допълнително инвестицията е увеличена с преките разходи за юридически консултации свързани с инвестицията в размер на 6 хил. лева. Участията в капитала на дружеството се запазва от страна на ЦД АД и БФБ АД са съответно 60% и 40%.

БД Консулти ООД

На 21.04.2020 г. Българска фондова борса АД и Централен депозитар АД са учредили БД Консулти ООД. Предметът на дейност на БД Консулти ООД включва административно, финансово и деловодно обслужване, както и други дейности разрешени от закона. Капиталът на дружеството е 5 х.лв., разпределен в 5 000 дяла с номинална стойност 1 (един) лев. Участията в капитала на дружеството от страна на ЦД АД и БФБ АД са съответно 50.02% и 49.98%.

Движението на инвестициите в асоциирани дружества е представено по-долу:

	31.12.2020	*31.12.2019*
	BGN '000	*BGN '000*
Салдо на 1 януари	-	-
Придобиване на акции и дялове	208	-
Дял в текущата (загуба) за периода	(2)	-
Дял в другите компоненти на всеобхватния доход	-	-
Салдо на 31 декември	206	-

Делът на Групата в активите, пасивите, приходите и резултатите, изчислени на база годишните финансови отчети на асоциираното дружество е както следва:

31.12.2020 г.	Дял в активите	Дял в пасивите	Дял в приходите	Дял в резултата	Участие
	BGN'000	*BGN'000*	*BGN'000*	*BGN'000*	*%*
Клиър екс АД	200	200	-	-	40.00%
БД Консулти ООД	24	24	22	(2)	49.98 %

Инвестицията в асоциирани дружества към 31 декември 2020 г. не съдържа репутация от придобиването.

Обща информация за асоциираните дружества

Таблицата по-долу представя обобщена финансова информация на асоциираните дружества на Групата.

Финансови показатели	*Клиър екс АД*	*БД Консулти ООД*
Обобщена информация от отчета за финансовото състояние	*31.12.2020 BGN'000*	*31.12.2020 BGN'000*
Активи	499	49
Пасиви	-	49
Нетни активи	499	-

Обобщена информация от отчета за всеобхватния доход	*2020 BGN'000*	*2020 BGN'000*
Приходи	-	45
Нетна загуба за годината	(1)	(5)
Общо всеобхватен доход за годината	(1)	(5)

Равнението между обобщената финансова информация за съществените участия в асоциирани дружества и тяхната балансова стойност към 31 декември, включена в настоящия консолидиран финансов отчет, е представено в таблицата по-долу:

	Клиър екс АД	*БД Консулти ООД*
	31.12.2020 BGN'000	*31.12.2020 BGN'000*
Нетни активи	499	-
Дял на Групата (%)	40.00%	49.98%
Дял на Групата в нетните активи	200	-
Други корекции	6	-
Балансова стойност на инвестицията	206	-

Парични потоци от придобиване на дялове/акции на асоциирани дружества през 2020 г. са в размер на 182 х.лв.

16. ФИНАНСОВИ АКТИВИ ПО СПРАВЕДЛИВА СТОЙНОСТ ПРЕЗ ДРУГ ВСЕОБХВАТЕН ДОХОД

Финансовите активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход включват:

	31.12.2020 BGN'000	31.12.2019 BGN'000
Дългови ценни книжа по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	1,836	1,943
Капиталови инструменти по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	371	374
Общо	**2,207**	**2,317**

Дългови ценни книжа по справедлива стойност през друг всеобхватен доход

Дълговите ценни книжа по справедлива стойност през друг всеобхватен доход включват две емисии държавни ценни книжа - облигации, закупени с премия, издадени от Министерство на финансите на РБългария, както следва:

Емисия	Валута	Дата на издаване	Дата на падеж	Лихва по купон %	Номинал '000	Справедлива стойност '000	31.12.2020 г. Справедлива стойност BGN'000
BG2040210218	Евро	29.10.2010	29.09.2025	5.75%	500 EUR	629 EUR	1,230
BG2040012218	Лева	11.01.2012	11.07.2022	5.00%	550 BGN	606 BGN	606
							1,836

Емисия	Валута	Дата на издаване	Дата на падеж	Лихва по купон %	Номинал '000	Справедлива стойност '000	31.12.2019г. Справедлива стойност
BG2040210218	Евро	29.10.2010	29.09.2025	5.75%	500 EUR	670 EUR	1,310
BG2040012218	Лева	11.01.2012	11.07.2022	5.00%	550 BGN	633 BGN	633
							1,943

Годишният ефективен лихвен процент по облигациите в евро е 3.86 %, а по облигациите в лева 3.32 %. Падежът на купонните плащания на облигациите в евро е два пъти в годината на 29 март и на 29 септември до датата на падежа, а на облигациите в лева - два пъти в годината на 11 януари и на 11 юли до датата на падежа.

Капиталови инструменти по справедлива стойност през друг всеобхватен доход

Към 31.12.2020 Групата притежава инвестиции в капиталови инструменти, оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход - акции и дялове в капитала на други дружества и предприятия (малцинствено участие), както следва:

Дружество	31.12.2020 BGN '000	% Участие	31.12.2019 BGN '000	% Участие
Централен депозитар АД	366	6.21	369	6.61
Сдружение Български инвестиционен форум	5		5	
Общо	**371**		**374**	

Инвестицията в *Сдружение Български инвестиционен форум* е оценена и представена по цена на придобиване.

Таблицата по-долу представя финансовите активи на Групата през друг всеобхватен доход, които се оценяват на повтаряема база по справедлива стойност в консолидирания отчет за финансовото състояние:

Йерархия на справедливите стойности

Финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	**Справедлива стойност 31.12.2020 BGN'000**	**Ниво 1 BGN'000**	**Ниво 3 BGN'000**
Инвестиции в дългови ценни книжа	1,836	1,836	-
Инвестиции в капиталови инструменти	366	-	366
Общо	**2,202**	**1,836**	**366**

Финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	**Справедлива стойност 31.12.2019 BGN'000**	**Ниво 1 BGN'000**	**Ниво 3 BGN'000**
Инвестиции в дългови ценни книжа	1,943	1,943	-
Инвестиции в капиталови инструменти	369	-	369
Общо	**2,312**	**1,943**	**369**

Таблицата по–долу представя равнение между началните и крайните салда на справедливите стойности на Ниво 1 и Ниво 3:

Финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	**Ниво 1**	**Ниво 3**	**Общо**
	BGN'000	**BGN'000**	**BGN'000**
Салдо към 1 януари 2019 година	**1,972**	**319**	**2,291**
Начислен приход от лихва по ефективен лихвен процент, включен в текущата печалба за годината (Приложение 9)	62	-	62
Получена купонна лихва	(83)	-	(83)
Нереализирана печалба/(загуба), включена в друг всеобхватен доход (Приложение 12)	(8)	50	42
Салдо към 31 декември 2019 година	**1,943**	**369**	**2,312**
Начислен приход от лихва по ефективен лихвен процент, включен в текущата печалба за периода (Приложение 9)	60	(22)	38
Получена купонна лихва	(84)	-	(84)
Нереализирана печалба, включена в друг всеобхватен доход (Приложение 12)	(83)	19	(64)
Салдо към 31 декември 2020 година	**1,836**	**366**	**2,202**

Техники за оценяване и значими ненаблюдаеми входящи данни

Таблицата по-долу показва *техниките за оценяване* към 31 декември , използвани при оценките по справедлива стойност на Ниво 3, както и използваните значими ненаблюдаеми входящи данни:

Инвестиции в акции и дялове в капитала на други дружества и предприятия (малцинствено участие)	**Подходи и техники за оценяване**	**Значими ненаблюдаеми входящи данни**
Ниво 3	а. Приходен подход	* прогнозен годишен темп на изменение на свободните парични потоци/приходи
	Оценъчна техника: Метод на дисконтирани парични потоци (FCFE)	*терминален ръст * дисконтова норма

Количествена информация за оценките по справедлива стойност (Ниво 3)

Таблицата по-долу представя количествена информация относно оценките по справедлива стойност, при които са използвани значими ненаблюдаеми входящи данни (Ниво 3):

Техника на оценяване	Ненаблюдаеми входящи данни	Диапазон средно претеглена величина	Взаимовръзка между значимите ненаблюдаеми входящи данни и оценяването по справедлива стойност – чувствителност спрямо ключовите предположения
Дисконтирани парични потоци			Приблизително оценената справедлива стойност би се увеличила (намалила), ако:
	* прогнозен годишен темп на изменение на свободните парични потоци/приходите	* 31.12.2020 г.: (3.0% - 5.1%) (31.12.2020 г.: средно претеглен: 4.4%) (31.12.2019 г.: 2% - 8%) (31.12.2019 г.: средно претеглен: 5.0%)	* прогнозният годишен темп на нарастване на свободните парични потоци е по-висок (по-нисък);
	*терминален ръст	* 31.12.2020 г.: 2.0 % - 3.0% (31.12.2020 г.: средно претеглен: 2.5%) (31.12.2019 г.: 2.0% - 3.0%) (31.12.2019г.: средно претеглен: 2.5%)	* терминалният ръст е по-висок (по-нисък);
	* дисконтова норма	* 31.12.2020 г.: 8.42% (31.12.2020 г.: средно претеглен: 8.42%) (31.12.2019 г.: 9.36%) (31.12.2019 г.: средно претеглен: 9.36 %)	* дисконтовата норма е по-ниска (по-висока).

Анализ на чувствителността

Анализът на чувствителността на справедливата стойност на инвестициите в акции и дялове в капитала на други дружества и предприятия (малцинствено участие) Ниво 3 по отношение на значимите ненаблюдаеми входящи данни, се основава на разумно възможните промени (увеличение или намаление) на всеки отделен от посочените показатели: а)прогнозен годишен темп на изменение на свободните парични потоци; б) терминален ръст; в) дисконтова норма като се приема, че останалите остават непроменени.

Съгласно сключен договор за паричен заем между Българска Фондова Борса АД и Клиър Екс АД, дружеството - майка (Борсата) се задължава да обезпечи полученият заем от Клиър Екс АД с 40 броя обикновени, поименни, безналични акции от капитала на Централен Депозитар АД. Обезпечението е валидно за срока на договора за паричен заем 31 януари 2021 г.

17. АКТИВИ И ПАСИВИ ПО ОТСРОЧЕНИ ДАНЪЦИ

Отсрочените данъци към 31 декември са свързани със следните обекти в консолидирания отчет за финансовото състояние:

Описание на обектите	**временна разлика**	**данък 10%**	**временна разлика**	**данък 10%**
	31.12.2020 BGN'000	**31.12.2020 BGN'000**	**31.12.2019 BGN'000**	**31.12.2019 BGN'000**
Провизии за обезценка за очаквани кредитни загуби на финансови активи и парични средства (Приложение 20 и Приложение 21)	3,284	328	2,586	259
Имоти, машини, оборудване	160	16	120	12
Неизплатени доходи на физически лица, вкл. неизползвани отпуски	247	25	158	16
Дългосрочни задължения към персонала при пенсиониране	107	11	89	9
Общо активи по отсрочени данъци:	**3,798**	**380**	**2,953**	**296**
Нематериални активи при бизнес комбинация	(4,346)	(434)	(4,674)	(467)
Финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	(423)	(42)	(512)	(51)
Общо пасиви по отсрочени данъци:	**(4,769)**	**(476)**	**(5,186)**	**(518)**
Нетни активи/(пасиви) по отсрочени данъци върху печалбата	**(971)**	**(96)**	**(2,233)**	**(222)**

При признаване на отсрочените данъчни активи е взета предвид вероятността отделните разлики да имат обратно проявление в бъдеще и възможностите на дружествата в Групата да генерира достатъчна данъчна печалба.

Общото изменение на активите и пасивите по отсрочени данъци на Групата през съответната финансова година е както следва:

	31.12.2020	**31.12.2019**
	BGN'000	**BGN'000**
Салдо на 1 януари		
в т.ч. Активи по отсрочени данъци	*245*	*146*
в т.ч. Пасиви по отсрочени данъци	*(467)*	*(500)*
Салдо на 1 януари	**(222)**	**(354)**
Признати в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината)	117	136
Признати в други компоненти на всеобхватния доход	9	(4)
Салдо на 31 декември	**(96)**	**(222)**
в т.ч. Активи по отсрочени данъци	*338*	*245*
в т.ч. Пасиви по отсрочени данъци	*(434)*	*(467)*

Изменението в салдото на активите/(пасивите) по отсрочени данъци е както следва:

Отсрочени данъчни активи/(пасиви)	**Салдо на 01.01.2020**	**Признати в печалбата или загубата за годината**	**Признати в други компоненти на всеобхватния доход**	**Салдо на 31.12.2020**
	BGN'000	**BGN'000**	**BGN'000**	**BGN'000**
Провизия за обезценка за очаквани кредитни загуби на финансови активи	259	69	-	328
Имоти, машини, оборудване	12	4	-	16
Неизплатени доходи на физически лица, вкл. неизползвани отпуски	16	9	-	25
Дългосрочни задължения към персонала при пенсиониране	9	2	-	11
Нематериални активи при бизнес комбинация	(467)	33	-	(434)
Финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	(51)	-	9	(42)
Общо	**(222)**	**117**	**9**	**(96)**

Отсрочени данъчни активи/(пасиви)	**Салдо на 01.01.2019**	**Признати в печалбата или загубата за годината**	**Признати в други компоненти на всеобхватния доход**	**Салдо на 31.12.2019**
	BGN'000	**BGN'000**	**BGN'000**	**BGN'000**
Провизия за обезценка за очаквани кредитни загуби на финансови активи	162	97	-	259
Имоти, машини, оборудване	11	1	-	12
Неизплатени доходи на физически лица, вкл. неизползвани отпуски	14	2	-	16
Дългосрочни задължения към персонала при пенсиониране	6	3	-	9
Нематериални активи при бизнес комбинация	(500)	33	-	(467)
Финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	(47)	-	(4)	(51)
Общо	**(354)**	**136**	**(4)**	**(222)**

В консолидирания отчет за финансовото състояние към 31.12.2020 г. не са признати отсрочени данъчни активи в размер на 213 х.лв. (31.12.2019 г.: 112 х.лв.), свързани с данъчни загуба за пренасяне на дружествата в Групата. Срокът за пренасяне на намаляемите данъчни разлики, възникнали в резултат на данъчни загуби е пет годишен от годината на възникването им и изтича, както следва:

Общ размер на данъчна загуба за пренасяне BGN '000	Година на възникване	Срок
1,073	2020 г.	2025 г.
1,020	2019 г.	2024 г.
37	2018 г.	2023 г.
2,130		

18. ДЪЛГОСРОЧНО ПРЕДПЛАТЕНИ РАЗХОДИ

Дългосрочно предплатените разходи включват разходи за настройване и осигуряване на достъп до платформи за търговия и интеграция към системите на партньори във връзка с пазарните сегменти и услугите, предоставяни от дъщерно дружество БНЕБ ЕАД и към 31 декември са както следва:

	31.12.2020 BGN'000	31.12.2019 BGN'000
Нетекуща част	312	343
Текуща част (Приложение 20)	80	109
Общо	**392**	**452**

19. ТЪРГОВСКИ ВЗЕМАНИЯ

19.1 ВЗЕМАНИЯ ОТ КЛИЕНТИ

Вземанията от клиенти в размер на 650 х .лв. (31.12.2019 г.: 513 х. лв.) включват вземания за дължими такси за оказани услуги съгласно правилника на БФБ и БНЕБ (комисиони за сделки, такси за: регистрация, интернет и он - лайн търговия и информационно обслужване и други), които се заплащат обичайно при получаване на услугата и/или в рамките на 2-5 дни след издаване на фактурата (вземания по договори с клиенти).

Обичайният кредитен период (обичайната обращаемост на вземанията) е до 30 дни. Вземанията са безлихвени.

Вземанията от клиенти са деноминирани в следните валути:

	31.12.2020 BGN'000	31.12.2019 BGN'000
В лева	303	277
В евро	347	236
Общо	**650**	**513**

19.2 ВЗЕМАНИЯ ОТ КОНТРАГЕНТИ ЗА ЕЛЕКТРИЧЕСКА ЕНЕРГИЯ

Вземанията от контрагенти за електрическа енергия включват:

	31.12.2020 BGN'000	31.12.2019 BGN'000
Търговски вземания от сделки за покупко-продажба на електрическа енергия (Приложение 2.7), брутен размер	611	3,029
Провизия за обезценка за очаквани кредитни загуби	-	-
Търговски вземания от сделки за покупко-продажба на електрическа енергия, нетно	**611**	**3,029**

- Вземанията от контрагенти за електрическа са възникнали от сделки за продажба на електрическа енергия на организирания борсов пазар на електрическа енергия, за които дъщерно дружество БНЕБ ЕАД като оператор на борсовия пазар се явява посредник (агент) (Приложение 2.7).
- Обичайната обращаемост на вземанията е до 30 дни. Вземанията са безлихвени, в лева.

Групата прилага опростения подход на МСФО 9 за измерване на очаквани кредитни загуби по вземанията от контрагенти за електрическа енергия, като признава очаквани загуби за целия срок на инструмента за всички вземания от контрагенти за електрическа енергия (Приложение 2.27).

Движението на коректива за обезценка за очаквани кредитни загуби е представено в таблицата по-долу:

	31.12.2020 BGN'000	31.12.2019 BGN'000
Салдо в началото на годината	**-**	**(8)**
Реинтегрирана обезценка	-	8
Салдо в края на годината	**-**	**-**

20. ДРУГИ ВЗЕМАНИЯ И ПРЕДПЛАТЕНИ РАЗХОДИ

Другите вземания и предплатени разходи включват:

	31.12.2020 BGN'000	31.12.2019 BGN'000
Съдебни вземания	*6,747*	*6,747*
Провизия за обезценка по очаквани кредитни загуби на съдебни вземания (Приложение 2.27)	*(2,025)*	*(1,350)*
Съдебни вземания, нетно	4,722	5,397
Платени аванси	264	180
Предплатени разходи	149	215
Разчети за гаранции и предоставени депозити	64	53
Вземане по цесия на депозит от банка в несъстоятелност (Приложение 2.27)	*1,214*	*1,214*
Провизия за обезценка по очаквани кредитни загуби на вземане по цесия на депозит от банка в несъстоятелност	*(1,214)*	*(1,214)*
Вземане по цесия, нетно	-	-
Данъци за възстановяване	-	2,191
Други вземания	25	15
Други вземания, нетно	**5,224**	**8,051**

Съдебните вземания с брутна стойност 6,747 х. лв. първоначално са възникнали през периода м. септември – м. октомври 2018 г. съгласно Договор за участие на борсов базар на електрическа енергия и не са били уредени в срок и съгласно Правилата за работа на организиран борсов пазар, Правилата за поведение на борсов пазар и Правилата за сетълмент, приети от оператора на борсовия пазар на електрическа енергия. На 14.11.2018 г. длъжникът е подал молба в Търговския регистър за откриване производство по несъстоятелност.

Поради това обстоятелство и на база на наличната към края на съответния отчетен период информация относно финансово състояние на длъжника, в консолидирания финансов отчет за Групата е отчела загуба от обезценка за очаквани кредитни загуби, както следва: а) в консолидирания отчет за всеобхватния доход за 2020 г. в размер на 675 х. лв. и б) в консолидирания отчет за всеобхватния доход за 2019 г. - в размер на 675 х. лв. (Приложение 2.27 и Приложение 8). Признатата загуба от обезценка за очаквани кредитни загуби с натрупване към 31.12.2020 г. е в размер на 2,025 х. лв. (31.12.2019 г.: 1,350 х. лв.) За всяка отчетна година ръководството е формирало своята преценка за събираемостта на вземането и респ. решение за признаване на обезценка на база експертно правно становище по казуса.

Предплатените разходи включват:	31.12.2020 BGN'000	31.12.2019 BGN'000
Текуща част на дългосрочно предплатени разходи (Приложение 18)	80	109
Аванси за услуги	49	75
Абонамент	9	18
Застраховки	7	10
Допълнително здравно застраховане	4	3
Общо	**149**	**215**

Към 31.12.2020 г. другите вземания включват *вземане по договор за цедиране* на вземане по депозит в банка, поставена първоначално под специален надзор през месец юни 2014 г. и в последствие обявена в несъстоятелност през м. април 2015 г. с брутен размер 1,214 х.лв.

Първоначалната стойност на придобитите вземания по договор за цесия е в размер на 1,314 х.лв. и номинал – 1,752 х.лв. Получените от Групата плащания по договора за цесия са в размер на 100 х.лв.

Договорът за цесия съдържа специфични прекратителни условия, в случай на бъдещи събития, независещи от Групата, и които биха могли да настъпят във връзка с особеностите на казуса по промените в статута на банката и произтеклите от това множество цесионни сделки, и потенциална възможност от оспорване и отмяна на извършената цесия и прихващане от страна на синдиците на банката. Прекратителните условия имат обратно действие и при настъпването им Групата дължи на цесионера връщане на получените плащания от продажната цена на прехвърленото вземане, а цесионерът дължи обратно прехвърляне на цедираното вземане.

През 2017 година от синдиците на банката е предявен иск срещу цесионера за обявяване за недействително на извършеното прихващане и цесия с Групата. Образувано е съдебно дело, по което към датата на издаване на този консолидиран финансов отчет няма постановено решение на съда. В допълнение на това не са налице нови обстоятелства по делото. Същевременно се очаква и решение по образуваното конституционно дело № 9 от 2020 год., чийто предмет – прилагането на оспорен нормативен акт, е пряко свързан със съдебния спор.

Предвид тези обстоятелства, както и съдържащите се в договора за цесия специфични прекратителни условия, и нарасналата потенциална възможност от оспорване и отмяна на извършената цесия и прихващане от страна на синдиците на банката, в консолидирания отчет за всеобхватния доход Групата е отчела загуба от обезценка по отношение на това вземане както следва: а) в консолидирания отчет за всеобхватния доход за 2018 г. - в размер на 607 х.лв.; и б) в консолидирания отчет за всеобхватния доход за 2019 г. - в размер на 607 х.лв. (Приложение 2.27 и Приложение 8). За всяка отчетна година ръководството е формирало своята преценка за събираемостта на вземането и респ. решение за признаване на обезценка на база експертно правно становище по казуса.

През октомври 2020 г. синдиците на КТБ АД , е възстановена сума от масата на несъстоятелността в размер на 23 х. лева на дружеството майка -Борсата.

През юни 2019 г. синдиците на КТБ АД , е възстановена сума от масата на несъстоятелността в размер на 31 х. лева.

Данъците за възстановяване включват:	**31.12.2020 BGN'000**	**31.12.2019 BGN'000**
ДДС	-	2,191
Корпоративен данък	-	-
Общо	**-**	**2,191**

Движението на коректива за обезценка по очаквани кредитни загуби на другите вземания е представен в таблицата по-долу:

	31.12.2020 BGN'000	31.12.2019 BGN'000
Салдо в началото на годината	**(2,564)**	**(1,547)**
Реинтегрирана обезценка	-	31
Начислена през периода обезценка	(675)	(1,282)
Отписана обезценка	-	234
Салдо в края на годината	**(3,239)**	**(2,564)**

21. ПАРИЧНИ СРЕДСТВА И ПАРИЧНИ ЕКВИВАЛЕНТИ

Паричните средства и паричните еквиваленти включват:	31.12.2020 BGN'000	31.12.2019 BGN'000
Парични средства по текущи разплащателни сметки	*175,102*	*109,387*
Депозити с оригинален матуритет до 12 месеца	*991*	-
Парични средства в каса	*5*	*5*
Общо парични средства, брутен размер	176,098	109,392
Провизия за обезценка за очаквани кредитни загуби	(44)	(21)
Паричните средства и паричните еквиваленти, нетно:	**176,054**	**109,371**

Паричните средства и еквиваленти са деномирина в следните валути:

	31.12.2020 BGN'000	31.12.2019 BGN'000
Парични средства и парични еквиваленти, нетно от обезценка		
в лева	170,841	108,967
във валута	5,213	404
	176,054	**109,371**

Лихвените равнища по депозитните сметки са от 0.20 % до 0.40 % в зависимост от сумите по депозитните сметки, вида на валутата и пазарните условия.

Лихвените равнища по разплащателните сметки са до 0.10 % в зависимост от сумите по разплащателните сметки, вида на валутата и пазарните условия.

Движението на коректива за обезценка по очаквани кредитни загуби на паричните средства е представен в таблицата по-долу:

	31.12.2020 BGN'000	31.12.2019 BGN'000
Салдо в началото на годината	**(21)**	**(66)**
Реинтегрирана обезценка	21	66
Начислена през периода обезценка	(44)	(21)
Салдо в края на годината	**(44)**	**(21)**

22. КАПИТАЛ И РЕЗЕРВИ

	31.12.2020 BGN'000	31.12.2019 BGN'000
Основен акционерен капитал	6,583	6,583
Обратно изкупени акции	(90)	-
Резерв по финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	387	460
Други резерви	3,555	3,353
Неразпределена печалба	12,749	8,788
Общо	**23,184**	**19,184**

Основен капитал

Към 31.12.2020 г. регистрираният акционерен капитал на Българска фондова борса АД възлиза на 6,583 х. лв. (31.12.2019 г.: 6,583 х. лв.), разпределен в 6,582,860 напълно платени обикновени поименни акции с право на глас с номинална стойност на акция: 1 лев.

Акциите на дружеството-майка са регистрирани за търговия на Българска фондова борса АД.

Към 31.12.2020 г. издадените и напълно платени обикновени акции на дружеството са 6,582,860 бр. (31.12.2019 г.: 6,582,860 бр.) , а стойността на основния капитал – 6,583 х.лв. (31.12.2019 г.: 6,583 х. лв.).

Към 31.12.2020 г. основният капитал на Българска фондова борса АД е в размер на 6,582,860 лв., като от тях 3,295,000 лв. се притежават от Министерство на финансите.

На проведено годишното общо събрание на акционерите на Борсата на 30.07.2020 г. е взето решение за обратно изкупуване на акции от капитала на Българска фондова борса АД от страна на Българска независима енергийна борса ЕАД (еднолично контролирано дружество от БФБ), считано от 15.12.2020 г. Това изкупуване е приравнено, съгласно Търговския закон, на придобиване на собствени акции.

Към 31.12.2020 г. Българска независима енергийна борса ЕАД, е придобила 20 000 броя акции на Българска фондова борса АД с номинална стойност 1 лев за 1 акция или общо 20 хил.лева номинална стойност и цена на придобиване 4.5 лева за акция или общо в размер на 90 хил.лева по цена на придобиване от обратното изкупуване на акции от капитала на Българска Фондова Борса АД. В допълнение на това на 30.12.2020 г. Българска независима енергийна борса ЕАД е закупила допълнително 40 000 броя акции с цена на придобиване 4.90 лв. за акция или общо в размер 196 хил. лева, които към 31.12.2020 г. все още не са отразени в регистъра на Централния депозитар по партидата на Българска фондова борса АД. Същите са отразени на 04.01.2021 г.

Информацията за обратното изкупуване е докладвана своевременно до Комисията за финансов надзор, регулирания пазар и обществеността, на основание чл. 17, §1, във вр. с чл. 7 от Регламент №596/2014 на ЕП и на Съвета, както и чл.111, ал.8 и чл. 100 т., ал. 3 и 4 от ЗППЦК.

Обратно изкупени собствени акции от дъщерното дружество Българска Независима Енергийна Борса ЕАД са закупени 20,000 броя с номинална стойност 1 лев за акция или общо номинална стойност в размер на 20 х. лева и цена на придобиване в размер на 90 х. лева.

Резервите **включват:**

	31.12.2020 BGN'000	31.12.2019 BGN'000
Законови резерви	658	658
Допълнителни резерви	2,897	2,695
Резерв по финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	387	460
Общо	**3,942**	**3,813**

Законовите резерви в размер на 658 х.лв. (31.12.2019 г: 658 х.лв.) включват изцяло сумите за фонд „Резервен“, формирани от разпределение на печалбата на дружеството-майка.

Допълнителните резерви в размер на 2,897 х. лв. (31.12.2019 г.: 2,695 х. лв.) са формирани от разпределение на печалбите по решение на акционерите и/или по решение на дружеството-майка. Те могат да бъдат използвани за разпределение на дивиденти, както и за увеличение на основния капитал и/или за покриване на загуби.

Дружеството-майка разпределя и изплаща дивиденти на основание отмяна на забраната за разпределяне на дивидент от отменения чл.21, ал.2 от ЗППЦК (ДВ бр.86 от 2006 г.) и промяна в Устава на дружеството-майка и по решение на Общото събрание.

Движението на допълнителните резерви е както следва:

Допълнителни резерви	31.12.2020 BGN'000	31.12.2019 BGN'000
Салдо на 1 януари	**2,695**	**2,487**
Разпределение на печалбата на компанията-майка	202	208
Салдо на 31 декември	**2,897**	**2,695**

Резервът по финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход към 31.12.2020 г. в размер на 387 х.лв. (31.12.2019 г.: 460 х. лв.) е формиран от ефектите от последваща оценка на финансовите активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход.

През 2020 г. преоценъчният резерв на апортирани 40 бр. акции на Централен депозитар АД при увеличение на капитала на Клиър екс АД, е отнесен в неразпределена печалба.

Движението на резерва по финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход е както следва:

	31.12.2020 BGN'000	31.12.2019 BGN'000
Салдо на 1 януари	**460**	**422**
Нетен доход от преоценки на финансови активи, оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	(64)	42
Данък върху дохода по преоценките на финансови активи, оценявани по справедлива стойности през друг всеобхватен доход	6	(4)
Отнасяне на преоценъчен резерв на финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход в неразпределена печалба при апорт на акции	(15)	-
Салдо на 31 декември	**387**	**460**

Движението на компонента „*неразпределена печалба*" е както следва:

Натрупани печалби и загуби	31.12.2020 BGN'000	31.12.2019 BGN'000
Салдо на 1 януари	**8,788**	**6,442**
в т.ч. актюерски загуби от последващи оценки на планове с дефинирани доходи	*(44)*	*(36)*
Разпределение за допълнителните резерви	(202)	(208)
Разпределение на печалбата за дивидент	(202)	(207)
Отнасяне на преоценъчен резерв на финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход в неразпределена печалба при апорт на акции	15	-
Печалба за годината	4,336	2,769
Актюерски печалби/(загуби) от последващи оценки	14	(8)
Салдо на 31 декември	**12,749**	**8,788**
в т.ч. актюерски загуби от последващи оценки на планове с дефинирани доходи	*(34)*	*(44)*

Неразпределената печалба към 31.12.2020 г. включва призната актюерска печалба/(загуба), отчетена при последващи оценки на планове с дефинирани пенсионни доходи в съответствие с МСС 19 в размер на 34 х.лв. (31.12.2019 г.: 44 х.лв.).

С решение на годишното общо събрание на акционерите на компанията - майка, проведено на 30.07.2020 г., печалбата за 2019 г. общо в размер на 404 х.лв. се разпределя, както следва: 202 х.лв. за допълнителни резерви на дружеството и 202 х.лв. за изплащане на дивидент.

С решение на годишното общо събрание на акционерите на компанията-майка, проведено на 18.06.2019 г., печалбата на компанията-майка за 2018 г. общо в размер на 415 х.лв. е разпределена, както следва: 208 х.лв. за допълнителни резерви и 207 х.лв. за изплащане на дивидент.

Основна нетна печалба на акция	**31.12.2020 BGN'000**	**31.12.2019 BGN'000**
Средно претеглен брой акции	6,582,040	6,582,860
Нетна печалба за годината (BGN'000)	4,336	2,769
Основна нетна печалба на акция (BGN)	**0.66**	**0.42**

Групата не изчислява показателя „основна нетна печалба на акция с намалена стойност", тъй като няма емитирани акции с намалена стойност.

23. ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ ПЕРСОНАЛА ПРИ ПЕНСИОНИРАНЕ

Дългосрочните задължения към персонала при пенсиониране включват сегашната стойност на задължението на дружествата в Групата за изплащане на обезщетения на лица от наетия персонал към датата на консолидирания отчет за финансово състояние при настъпване на пенсионна възраст.

Съгласно Кодекса на труда в България всеки служител има право на обезщетение в размер на две брутни заплати при пенсиониране, а ако е работил при същия работодател 10 години през последните 20 години от трудовия му стаж, обезщетението е в размер на шест брутни заплати към момента на пенсиониране. Това е план с дефинирани доходи *(Приложение 2.20).*

За определяне на тези задължения дружеството е направило актюерска оценка, като е ползвало услугите на сертифициран актюер.

Изменението в сегашната стойност на задълженията към персонала при пенсиониране е както следва:

	31.12.2020 BGN '000	**31.12.2019 BGN '000**
Сегашна стойност на задълженията на 1 януари	**134**	**108**
Разход за лихви за годината	1	1
Разход за текущ стаж за годината	18	17
Ефекти от последващи оценки за годината, в т.ч.:	(15)	8
Актюерски (печалби)/загуби от корекции, дължащи се на минал опит	*(3)*	-
Актюерски (печалби)/загуби от промени във финансовите предположения	*(12)*	*8*
Сегашна стойност на задължението на 31 декември	**138**	**134**

Начислените суми в консолидирания отчет за всеобхватния доход по дългосрочни доходи на персонала при пенсиониране са както следва:

	31.12.2020 BGN'000	**31.12.2019 BGN'000**
Разход за текущ стаж	18	17
Разход за лихви	1	1
Компоненти на разходите по планове с дефинирани доходи, признати в печалбата или загубата (Приложение 7)	**19**	**18**
Ефекти от последващи оценки на задълженията към персонала при пенсиониране:		
(Печалби), възникнали от корекции, дължащи се на опита	(3)	-
(Печалби)/загуби, възникнали от промени във финансовите предположения	(11)	8
Компоненти на разходите по планове с дефинирани доходи, признати в други компоненти на всеобхватния доход (*Приложение 12*)	**(14)**	**8**
Общо:	**5**	**26**

При определяне на настоящата стойност към 31.12.2020 г. са направени следните актюерски предположения:

- за определяне на дисконтовия фактор е използвана норма на база годишен лихвен процент в размер на 0.5 % (2019 г.: 0.6 %). Направеното предположение се базира на данните за доходността на емисиите на дългосрочните ДЦК с 10-годишен матуритет;
- предположението за бъдещото ниво на работните заплати се базира на предоставената информация от ръководството на дружествата от групата и е в размер от 5 % до 10 % годишен ръст спрямо предходния отчетен период (2019 г.: от 5 % до10 % годишен ръст);
- смъртност – по таблицата за смъртност на НСИ за общата смъртност на населението на България за периода 2017 г. - 2019 г. (2019 г.: по таблицата за смъртност на НСИ за периода 2016 г. - 2018 г.);
- темп на текучество – между 0 и 8 % за компанията – майка и между 0 и 16 % за дъщерни дружества в зависимост от пет обособени възрастови групи (2019 г.: между 0 и 8 %).

Този план с дефинирани доходи създава експозиция на Групата към следните рискове: инвестиционен, лихвен, риск свързан с дълголетието и риск свързан с нарастването на работните заплати. Ръководството на Групата ги определя по следния начин:

- за инвестиционния – доколкото това е нефондиран план, Групата следва да наблюдава и текущо балансира предстоящите плащания по него с осигуряването на достатъчен паричен ресурс. Историческият опит, а и структурата на задължението, показват, че необходимият по години ресурс не е съществен спрямо обичайно поддържаните ликвидни средства;
- за лихвения - всяко намаление на доходността на ДЦК с подобна срочност води до увеличение на задължението по плана;
- за риска, свързан с дълголетието - сегашната стойност на задължението към персонала при пенсиониране се изчислява прилагайки най-добрата преценка и актуална информация за смъртността на участниците в плана.

Увеличението на продължителността на живота би повлияло за евентуално увеличение на задължението. През последните години се наблюдава относителна устойчивост на този показател; и

- за риска, свързан с нарастването на работните заплати - сегашната стойност на задължението към персонала при пенсиониране се изчислява прилагайки най-добрата преценка за бъдещото нарастване на работните заплати на участниците в плана. Такова увеличение би довело до увеличение на задължението на плана.

Анализът на чувствителността на основните актюерски предположения се основава на разумно възможните промени в тези предположения към края на отчетния период като се приема, че останалите остават непроменени.

Ефектите от изменението (увеличение или намаление) с 0.5 % на:

а. ръста на заплатите

б. дисконтовата норма

в. текучество

върху сумата на отчетените разходи за текущ стаж и лихви за 2019 г. и респ. върху сегашната стойност на задължението за изплащане на дефинирани доходи при пенсиониране, са оценени както следва:

	31.12.2020 година		**31.12.2019 година**	
	Увеличение BGN '000	**Намаление BGN '000**	**Увеличение BGN '000**	**Намаление BGN '000**
Изменение на ръста на заплатите	1	(1)	1	(1)
Изменение на дисконтовата норма	5	(5)	7	(6)
Изменение в текучеството	-	-	-	-

Ефекти върху размера на отчетеното задължение от промяна на основните предположения:

	31.12.2020 година		**31.12.2019 година**	
	Увеличение BGN '000	**Намаление BGN '000**	**Увеличение BGN '000**	**Намаление BGN '000**
Изменение на ръста на заплатите	-	-	-	-
Изменение на дисконтовата норма	(5)	6	(6)	7
Изменение в текучеството	(5)	4	(7)	6

Средно претеглената дюрация на задълженията за изплащане на дефинирани доходи на персонала е от 10.2 г. до 21.1 г. (2019 г.: от 12.4 г. до 24.8 г.).

Очакваните плащания на обезщетения при пенсиониране по плана с дефинирани доходи за следващите пет години са както следва:

Прогнозни плащания	**Пенсиониране по възраст и стаж BGN '000**
Плащания през 2021 г.	32
Плащания през 2022 г.	-
Плащания през 2023 г.	-
Плащания през 2024 г.	-
Плащания през 2025 г.	-
	32

Няма очаквани плащания на обезщетения при пенсиониране, свързани с болест през следващите пет години.

24. ТЪРГОВСКИ И ДРУГИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ

24.1 ПОЛУЧЕНИ ГАРАНЦИОННИ ДЕПОЗИТИ ОТ КОНТРАГЕНТИ

Получените гаранционни депозити от контрагенти в размер на 56,010 х.лв. (31.12.2019 г.: 52,163 х.лв.) представляват депозити за участие на борсов пазар за гарантиране изпълнение на задълженията на всеки търговски участник при сделките за покупко-продажба на електрическа енергия, по които дъщерното дружество БНЕБ ЕАД е посредник (агент) и за които то носи финансовия риск. Депозитите се възстановяват при прекратяване на регистрацията на борсовия пазар, и при условие че търговският участник няма финансови задължения към него. При наличие на изискуеми финансови задължения на търговския участник към БНЕБ, наличното обезпечение се усвоява до размера на дължимото.

24.2 ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ ДОСТАВЧИЦИ

Задълженията към доставчици в размер на 716 х.лв. (31.12.2019 г. 1,235 х.лв.) са текущи и са за получени услуги за 2020 г., а към 31.12.2019 г. за закупен през периода софтуер, във връзка с внедряване на новата платформа за търговия Т7.

24.3 ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ КОНТРАГЕНТИ ЗА ЕЛЕКТРИЧЕСКА ЕНЕРГИЯ

Задълженията към контрагенти за електрическа енергия включват:

	31.12.2020 BGN'000	**31.12.2019 BGN'000**
Търговски задължения за покупко-продажба на електрическа енергия (Приложение 2.7)	70,062	30,847
Авансово платени суми за покупка на електрическа енергия (Приложение 2.7)	39,006	25,697
Общо	**109,068**	**56,544**

25. ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ ПЕРСОНАЛА И СОЦИАЛНОТО ОСИГУРЯВАНЕ

Задълженията към персонала и социалното осигуряване включват:	**31.12.2020 BGN'000**	**31.12.2019 BGN'000**
Задължения за неизползвани компенсируеми отпуски	175	118
Текущи възнаграждения	85	83
Задължения към социално и здравно осигуряване, свързани с текущи задължения	45	44
Задължения към социално и здравно осигуряване за компенсируеми отпуски	23	19
Общо	**328**	**264**

26. ЗАДЪЛЖЕНИЯ ЗА ДАНЪЦИ

Задълженията за данъци включват:	**31.12.2020**	**31.12.2019**
	BGN'000	**BGN'000**
Данък върху добавена стойност	1,429	8
Акциз	146	86
Корпоративен данък	49	58
Данъци върху доходите на физическите лица	36	28
Данъци върху разходите	8	6
Общо	**1,668**	**186**

Данъчните задължения на дружествата от групата са текущи.

До датата на издаване на настоящия консолидиран отчет в дружествата от Групата са извършени ревизии и проверки, както следва:

Дружество-майка

- по ДДС – до 30.04.2004 г.
- пълна данъчна ревизия – към 31.12.2002 г.
- от Национален осигурителен институт – до 30.06.1999 г.

Дъщерни дружества

Българска независима енергийна борса ЕАД

- по ДДС – до 30.11.2020 г.
- пълна данъчна ревизия – няма
- от Национален осигурителен институт – няма

Сервиз финансови пазари ЕООД

- по ДДС – няма
- пълна данъчна ревизия – към няма
- от Национален осигурителен институт – няма

Данъчна ревизия се извършва в петгодишен срок от изтичане на годината, през която е подадена данъчната декларация за съответното задължение. Ревизията потвърждава окончателно данъчното задължение на съответното дружество-данъчно задължено лице, освен в изрично предвидените от законодателството случаи.

27. ДРУГИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ

Другите задължения включват:

	31.12.2020 BGN'000	31.12.2019 BGN'000
Текуща част на задължения по лизинг (Приложение № 29)	90	4
Пасиви по договори с клиенти (Приложение № 3)	29	11
Задължения за дивиденти	29	18
Задължение по получен краткосрочен заем	18	-
Други задължения	-	10
Общо	**166**	**43**

Пасивите по договори с клиенти включват основно предплатените за информационно обслужване, регистрация и поддръжка на регистрация на Основен пазар (BSE) и Алтернативен пазар (BaSE) за 2020 г. (респ. 2019 г.), които се плащат съгласно Тарифата на Борсата.

Задълженията за дивиденти в размер на 29 х.лв. (31.12.2019 г.: 18 х.лв.) представляват неизплатени дивиденти на акционери от разпределение на печалбата за 2019 г., 2018 г., 2017 г., 2016 г. Към 31.12.2020 г., респ. 31.12.2019 г. са възстановени на Българска фондова борса АД неизплатените суми от дивиденти за 2019 г., респ. 2018 г. от Централен Депозитар АД и Банка ДСК АД.

Към 31.12.2020 г. задължението по *получен краткосрочен заем* в размер на 18 х.лв. е по сключен договор между Българска фондова борса АД и Клиър Екс АД. Като обезпечение по този заем Българска Фондова Борса АД е предоставила 40 броя обикновени , поименни, безналични акции от капитала на Централен Депозитар АД (Приложение 18). Българска Фондова Борса АД се задължава да върне паричният заем, а Клиър Екс АД поема безусловен и неотменяем ангажимент да прехвърли акциите предмет на обезпечението в срока до 31.01.2021 година.

28. ПРАВИТЕЛСТВЕНИ ФИНАНСИРАНИЯ

Към 31 декември получените финансирания са както следва:

	31.12.2020 BGN'000	31.12.2019 BGN'000
Дългосрочна част	191	242
Краткосрочна част	151	151
Общо	**342**	**393**

Дъщерното дружество е бенефициент по Програма Хоризонт 2020. Програмата представлява финансов инструмент за научни изследвания и иновации в рамките на инициативата на ЕС Европейски съвет по иновации. Програмата се управлява от Генерална дирекция научни изследвания и иновации на Европейската комисия.

Проектите, в които БНЕБ ЕАД е участник са следните:

- FLEXITRANSTORE - Интегрирана платформа за повишена гъвкавост в интелигентни преносни мрежи със съоръжения за съхранение и голямо проникване на възобновяема енергия, период Октомври 2017 – Октомври 2021 г. Дружеството участва като консултант по проекта.
- INTERRFACE - Проектът разработва и експлоатира интегрирана паневропейска архитектура за мрежови услуги, която ще е интерфейс, който да позволява безпроблемна и координирана работа на всички заинтересовани страни, период ноември 2018 – ноември 2022 г.
- FARCROSS – програма улесняваща регионалното трансгранично предаване на електрическа енергия чрез иновации, период октомври 2019 – октомври 2023. Дружеството участва като консултант по проекта.
- TRINITY – трансмисионна система, подобряваща регионалните граници, чрез пазар на интелигентни технологии, период октомври 2019 – октомври 2023. Дружеството участва като консултант по проекта.

Таблицата по-долу показва получените и усвоени средства за финансирани проекти за покриване на текущи разходи:

	31.12.2020 BGN'000	31.12.2019 BGN'000
1 януари	**393**	**-**
Получени средства	174	484
Признат приход от финансиране за текуща дейност (Приложение 4)	(225)	(91)
31 декември	**342**	**393**

Краткосрочната част от финансираниятa ще бъде призната като текущ приход през следващите 12 месеца от датата на консолидирания отчет за финансовото състояние.

29. ЛИЗИНГ

Активи и пасиви, признати в консолидирания отчет за финансовото състояние

В консолидирания отчет за финансовото състояние са представени следните обекти и суми, свързани с договори за лизинг:

Активите „право на ползване“ са включени в консолидирания отчет за финансово състояние към имоти, машини и оборудване (Приложение 13).

	Сгради	
	2020	***2019***
	BGN '000	***BGN '000***
Отчетна стойност		
Салдо на 1 януари	**18**	**18**
Увеличения/придобити	270	-
Салдо на 31 декември	**288**	**18**
Натрупана амортизация		
Салдо на 1 януари	**3**	**-**
Начислена амортизация за годината	79	3
Салдо на 31 декември 2019	**82**	**3**
Балансова стойност на 1 януари (Приложение 13)	**15**	**18**
Балансова стойност на 31 декември (Приложение 13)	**206**	**15**

Задълженията по лизинг към 31 декември са както следва:

	31.12.2020	**31.12.2019**
	BGN'000	**BGN'000**
1 януари	**15**	**18**
Увеличения	270	-
Начислена лихва	7	1
Плащания	(83)	(4)
31 декември, в т.ч.:	**209**	**15**
Дългосрочна част	119	11
Краткосрочна част	90	4

Разходи, признати в консолидирания отчет за всеобхватния доход

	Приложения	***2020***	***2019***
		BGN'000	***BGN'000***
Разходи за амортизации на активи „право на ползване“ (МСФО 16)	13	79	3
Разходи за лихви по задължения за лизинг – МСФО 16 (включени във финансовите разходи)	10	6	1
Разходи, свързани с краткосрочни лизингови договори (отчитани по МСФО 16)	6	32	35
Приходи от отдаване под наем на движимо и недвижимо имущество	4	45	42

Общият изходящ паричен поток по договори за лизинг към 31.12.2020 г. е в размер на 114 х. лева., в т.ч. парични потоци, свързани с краткосрочни лизингови договори 36 х. лева.

Общият изходящ паричен поток по договори за лизинг през 2019 г. е в размер на 39 х. лева., в т.ч. парични потоци, свързани с краткосрочни лизингови договори 35 х. лева.

30. ПРИДОБИВАНЕ НА ДЪЩЕРНО ДРУЖЕСТВО

На 15.02.2018 г. Групата е придобила е 100% от капитала на дъщерно дружество БНЕБ ЕАД. Предметът на дейност на придобитите дъщерни дружества е оповестен в *Приложение 1.2.2.*

Първоначалното счетоводно отчитане на бизнес-комбинацията не е приключено до края на отчетната година 2018 г.), през която се е осъществила комбинацията и Групата е отчела придобиването за първи на база провизорни стойности на определени отчетни обекти. През 2019 г. Групата е направила ретроспективна корекция на провизорно отчетените суми на придобитите нетни активи на дъщерното дружество до окончателно определените им справедливи стойности, признати са допълнително пасиви, и се е формирал финалният ефект от сделката – печалба от придобиването.

Балансовата и справедливата стойност на нетните активи при придобиване на дъщерното дружество и направените корекции на провизорното отчитане *(Приложение 2.3 и Приложение 2.27)* са представени по-долу:

	Балансова стойност BGN '000	*Провизорна оценка (предварително определена справедлива стойност) BGN '000*	*Корекции BGN '000*	*Коригирана оценка (окончателно определена справедлива стойност) BGN '000*
Имоти, машини и оборудване *(Приложение 13)*	49	49	-	49
Нематериални активи *(Приложение 14)*	16	16	5,301	5,317
Дългосрочно предплатени разходи *(Приложение 18)*	501	501	-	501
Търговски и други вземания	42,334	42,334	(1)	42,333
Парични средства и парични еквиваленти	37,295	37,295	(56)	37,239
Търговски и други задължения	(76,206)	(76,206)	-	(76,206)
(Пасиви)/Активи по отсрочени данъци *(Приложение 17)*	7	7	(524)	(517)
Общо нетни активи	**3,996**	**3,996**	**4,720**	**8,716**

Цената на инвестицията при придобиването на дъщерните дружества, възникналата репутация към датите на сделката по придобиване на контрол от самото дружество-майка са следните:

Цена на придобиване	Провизорно отчитане	Корекция	Окончателно отчитане
	BGN '000	*BGN '000*	*BGN '000*
Сегашна стойност на договореното възнаграждение	5,244	(61)	5,183
Справедлива стойност на придобитите нетни активи	(3,996)	(4,720)	(8,716)
Репутация / (Печалба) от придобиване на дъщерни дружества	**1,248**	**(4,781)**	**(3,533)**

Изходящите парични потоци от придобиване на контрол са както следва:

Парични потоци при придобиване на контрол	Провизорно отчитане	Корекция	Окончателно отчитане
	BGN '000	*BGN '000*	*BGN '000*
Платени парични средства за придобиване на контрол	4,368	-	4,368
Парични средства и парични еквиваленти в придобитите дружества преди обезценка за очаквани кредитни загуби	(37,295)	-	(37,295)
Входящ паричен поток при придобиване на контрол, нетно	**(32,927)**	**-**	**(32,927)**

31. СЕГМЕНТНО ОТЧИТАНЕ

Сегментното отчитане в Групата е организирано на база основните бизнес дейности, извършвани от дружествата в Групата: а) търговия с финансови инструменти; б) информационно обслужване, в) регистрация и поддържане на емисии ценни книжа за търговия и г) търговия с електрическа енергия.

Статиите на приходите, разходите и резултата на бизнес сегментите, определени в дружеството включват:

	Търговия с финансови инструменти		Информационно обслужване		Регистрация и поддържане на емисии финансови инструменти за търговия		Търговия с електрическа енергия		Общо	
	2020 BGN'000	**2019 BGN'000**	**2020 BGN'000**	**2019 BGN'000**	**2020 BGN'000**	**2019 BGN'000**	**2020 BGN'000**	**2019 BGN'000**	**2020 BGN'000**	**2019 BGN'000**
Приходи по сегменти	**583**	**505**	**788**	**676**	**618**	**613**	**10,524**	**8,635**	**12,513**	**10,429**
Разходи за материали и консумативи	(10)	(9)	(9)	(8)	(10)	(10)	(22)	(28)	(51)	(55)
Разходи за външни услуги	(688)	(607)	(204)	(193)	(248)	(260)	(1,980)	(1,792)	(3,120)	(2,852)
Разхода за амортизации	(94)	(40)	-	-	-	-	(339)	(360)	(433)	(400)
Разходи за персонал	(402)	(407)	(460)	(324)	(396)	(256)	(1,313)	(1,124)	(2,571)	(2,111)
Други разходи	(16)	(16)	(21)	(21)	(17)	(18)	(117)	(55)	(171)	(110)
Общо оперативни разходи	**(1,210)**	**(1,079)**	**(694)**	**(546)**	**(671)**	**(544)**	**(3,771)**	**(3,359)**	**(6,346)**	**(5,528)**
Резултат на сегмента	**(627)**	**(574)**	**94**	**130**	**(53)**	**69**	**6,753**	**5,276**	**6,167**	**4,901**
Неразпределени оперативни доходи от дейността									291	186
Неразпределени оперативни разходи от дейността									(1,576)	(1,971)
Печалба от оперативна дейност									**4,882**	**3,116**
Финансови приходи									69	71
Финансови разходи									(10)	(15)
Печалба от съвместни дружества									-	20
(Загуба) от асоциирани дружества									(2)	-
Печалба преди данък върху печалбата									**4,939**	**3,192**
Разход за данък върху печалбата									(603)	(423)
Нетна печалба за периода									**4,336**	**2,769**

Активите и пасивите на бизнес сегментите включват:

	Търговия с финансови инструменти		Информационно обслужване		Регистрация и поддържане на емисии финансови инструменти за търговия		Търговия с електрическа енергия		Общо	
	2020 BGN'000	**2019** BGN'000	**2020** BGN'000	**2019** BGN'000	**2020** BGN'000	**2019** BGN'000	**2020** BGN'000	**2019** BGN'000	**2020** BGN'000	**2019** BGN'000
Активи по бизнес сегменти										
Търговски вземания	2	1	237	170	1	2	611	1,705	851	1,878
Други вземания	-	-	-	-	-	-	4,722	5,397	4,722	5,397
Активи на сегмента	**2**	**1**	**237**	**170**	**1**	**2**	**5,333**	**7,102**	**5,573**	**7,275**
Неразпределени активи									186,600	123,349
Общо активи									**192,173**	**130,624**
Пасиви по бизнес сегменти										
Търговски и други задължения	276	460	27	21	-	10	165,078	109,824	165,381	110,315
Задължения към персонала и социалното осигуряване	17	31	7	32	12	27	158	159	194	249
Пасиви на сегмента	**293**	**491**	**34**	**53**	**12**	**37**	**165,236**	**109,983**	**165,575**	**110,564**
Неразпределени пасиви									3,414	876
Общо пасиви									**168,989**	**111,440**

Групата има капиталови разходи, свързани с бизнес сегмент Търговия с финансови инструменти. Покупка на софтуер от DBAG , във връзка с преминаването към новата система за търговия T 7 и закупеният софтуер за надзор Scila.

Към 31.12.2020 г. има отчетени разходи за амортизация на нематериален актив (НМА), свързани с преминаването към новата система за търговия T 7 и системата за надзор SCILA общо в размер 94 хил. лева (31.12.2019 г. : 40 хил. лева),свързани с бизнес сегмент търговия с финансови инструменти на дружеството – майка Борсата.

Към 31.12.2020 г. има отчетени разходи за амортизация НМА в размер на 339 хил. лева (31.12.2019 г. 206 хил. лева), свързани с бизнес сегментите на дъщерното дружество БНЕБ ЕАД.

Към 31.12.2020 г. няма отчетени непарични разходи, различни от амортизации, свързани с бизнес сегменти (31.12.2019 г.: няма).

Групата управлява имотите, машини и оборудване, инвестициите оценявани по справедлива стойности инвестициите, оценявани по амортизирана стойност, както и данъците на групово ниво и те не се разпределят на сегментно ниво.

Дружеството-майка и дъщерните дружества от Група Българска Фондова Борса извършват своята дейност само на територията на Република България, а съвместното дружество оперира на територията на Република Македония.

Към 31.12.2020 г. Групата е реализирала приходи от български клиенти в размер на 11,921 х. лв. (31.12.2019 г.: 9,467 х. лв.), а приходите от чуждестранни клиенти са в размер на 592 х. лв. (31.12.2019 г.: 962 х. лв.).

Общите приходи от сделки с най-големите клиенти на дружествата от Групата и съответния бизнес сегмент са както следва:

		31.12.2020 BGN'000	**%**	**бизнес сегмент**
Клиент 1	български клиент	1,808	12%	търговия с електрическа енергия
Клиент 2	български клиент	591	4%	търговия с електрическа енергия
Клиент 3	български клиент	500	3%	търговия с електрическа енергия
Клиент 1	чуждестранен клиент	586	4%	информационно обслужване
Клиент 2	български клиент	74	0%	търговия с финансови инструменти
Клиент 3	български клиент	66	0%	търговия с финансови инструменти
Клиент 4	български клиент	61	0%	търговия с финансови инструменти
		31.12.2019 BGN'000	**%**	**бизнес сегмент**
Клиент 1	български клиент	1,372	13%	търговия с електрическа енергия
Клиент 2	български клиент	478	5%	търговия с електрическа енергия
Клиент 1	чуждестранен клиент	493	5%	информационно обслужване
Клиент 2	български клиент	440	4%	търговия с финансови инструменти
Клиент 3	български клиент	67	1%	търговия с финансови инструменти
Клиент 4	български клиент	55	1%	търговия с финансови инструменти
Клиент 5	български клиент	53	1 %	търговия с финансови инструменти

32. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК

В хода на обичайната си дейност Групата може да бъде изложена на различни финансови рискове, най-важните от които са: пазарен риск (включващ валутен риск, риск от промяна на справедливата стойност и ценови риск), кредитен риск, ликвиден риск и риск на лихвено-обвързаните парични потоци. Общото управление на риска е фокусирано върху прогнозиране на резултатите от определени области на финансовите пазари за постигане на минимизиране на потенциалните отрицателни ефекти, които биха могли да се отразят върху финансовите резултати и състояние на дружеството. Политиката в тази област е свързана с извършването на оценки на пазарните обстоятелства във връзка с направените инвестиции и формите за поддържане на ликвидните средства. Част от прилаганите механизми са свързани и с анализ и търсене на приложими решения по отношение определянето на адекватни цени на услугите, предлагани от Групата. Основният стремеж при управлението на рисковете е недопускането на неоправданата им концентрация.

Управлението на риска в Групата се осъществява текущо от оперативното ръководство на дружествата съгласно политиката, определена от Съвета на директорите на дружеството-майка. Съветът на директорите е приел основни принципи на общото управление на финансовия риск, на базата на които са разработени конкретните процедури за управление на отделните специфични рискове, като валутен, ценови, лихвен, кредитен и ликвиден, и за риска при използването на недеривативни инструменти.

Категории финансови инструменти:

Финансови активи	**31.12.2020 BGN '000**	**31.12.2019 BGN '000**
Финансови активи оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	**2,207**	**2,317**
Дългови инструменти, оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	1,836	1,943
Капиталови инструменти оценявани по справедлива стойност през ДВД	371	374
Финансови активи по амортизирана стойност	**182,101**	**118,363**
Вземания от клиенти	650	513
Вземания от контрагенти за електрическа енергия	611	3,029
Съдебни вземания	4,722	5,397
Разчети за гаранции и предоставени депозити	64	53
Парични средства и парични еквиваленти	176,054	109,371
Общо	**184,308**	**120,680**

Финансови пасиви	**31.12.2020 BGN '000**	**31.12.2019 BGN '000**
Финансови пасиви по амортизирана стойност	**127,044**	**84,278**
Получени гаранционни депозити от контрагенти за електрическа енергия	56,010	52,163
Задължения към доставчици	716	1,235
Задължения към контрагенти за електрическа енергия	70,062	30,847
Задължения за дивиденти	29	18
Задължения по лизинг	209	15
Задържение по получен краткосрочен заем	18	-
Общо	**127,044**	**84,278**

32.1. Пазарен риск

а. Валутен риск

Групата не е изложена на валутен риск, защото почти всички нейни операции и сделки са деноминирани в български лева и/или евро, доколкото последното е с фиксиран курс спрямо лева по закон.

б. Ценови риск

Групата е изложена на ценови риск по отношение на притежаваните от нея ценни книжа, класифицирани като финансови активи по справедлива стойност през другия всеобхватен доход, вкл. и поради концентрация в типа книжа. Ръководството оценява като цяло този риск като нисък поради консервативния характер на инвестициите - основно в български държавни ценни книжа. Ръководството е установило процедури за текущо наблюдение на промените в цените, доходността и матуритетната структура на притежаваните държавни ценни книжа, и респ. предприемане на своевременни мерки и действия при наличие на индикатори за по-трайни негативни тенденции, особено сега в обстановката на световната икономическа криза, респ. текущи и задълбочени анализи на обслужването на вътрешния дълг и възможностите за обслужване в бъдеще от страна на българската държава.

Ръководството на Групата не е разглеждало възможността за инвестиции в корпоративни дългови инструменти поради неприемливия кредитен риск и ниската ликвидност. Поради дългия срок до падежа и потенциалната възможност през следващите 5 години да се наложи ползване на средствата инвестирани в дългосрочни ДЦК, ръководството е приело те да се класифицират „финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход (дългови инструменти)", което налага периодична преоценка на тези активи и съответно отчитане на ефектите от нея в отделен преоценъчен резерв (през друг всеобхватен доход) към капитала на дружествата в Групата.

Към датата на изготвяне на отчета ръководството счита, че средствата инвестирани в дългосрочни ДЦК не са непосредствено необходими за извършването на оперативната дейност на дружествата в Групата.

32.2.Кредитен риск

Финансовите активи на Групата са концентрирани в следните групи: парични средства (текущи сметки и срочни депозити), инвестиции, оценявани по амортизирана стойност, инвестиции, оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход (държавни ценни книжа и малцинствено участие в други предприятия), търговски и други вземания.

Кредитният риск е свързан с риска някой от контрагентите на Групата да не бъде в състояние да изпълни изцяло и в обичайно предвидените срокове задълженията си към него. Търговските вземания са представени в консолидирания отчет за финансовото състояние в нетен размер, след приспадане на начислените обезценки по очаквани кредитни загуби. Обезценки са направени където и когато са били налице събития, идентифициращи загуби от несъбираемост съгласно предишен опит

Групата няма значителна концентрация на кредитен риск, тъй като дружествата в Групата извършва специализиран вид услуги на своите клиенти, които са основно инвестиционни посредници, банки и търговци на ел. енергия в България.

Допълнително, клиентите имат добро финансово състояние, дълга история и търговско сътрудничество с дружествата в Групата и не допускат нарушения при спазването на кредитните условия съгласно правилника за дейността й по отношение изплащането на дължимите такси за услугите, предоставени от дружествата в Групата. Едновременно с това през 2020 г. , както и през 2019 г. с цел повишаване на ефикасността на управлението на кредитния риск за вземания от контрагенти от продажба на ел. енергия, се изисква авансово плащане от контрагентите.

При държаните дългосрочни дългови инструменти с емитент Република България, съществува кредитен риск, но се приема, че поради високия кредитен рейтинг на суверена на този етап кредитният риск е нисък.

Политиката на Групата е да извършва продажбите си при условията на незабавно плащане – основно такси за борсовата търговия, които се заплащат в срок от два до пет дни при сетълмента на сделката. Събираемостта на вземанията се контролира текущо и стриктно от отделите за регистрации, търговия и финансовите отдели на дружествата в Групата, съгласно установената политика на съответното дружество. За целта ежедневно се прави преглед на откритите позиции по клиенти, както и получените постъпления, като се извършва равнение и анализ. Таксите за първоначална регистрация и поддържане на регистрация от страна на клиентите се заплащат преди да бъдат допуснати до активна търговия.

За ограничаване на риска относно паричните средства и предоставени депозити политика на Групата е да ги разпределя по текущи и депозитни сметки с различен срок в различни финансови институции в България.

Паричните, включително разплащателни операции, са ограничени до банки с добра репутация и ликвидност.

Кредитното качество на финансовите активи е посочено в таблицата по-долу:

Финансови активи **31.12.2020**	**Просрочени** **BGN '000**	**С ненастъпил падеж** **BGN '000**	**Без матуритет** **BGN '000**	**Общо** **BGN '000**
Финансови активи оценявани по справедлива стойност през ДВД	-	**1,836**	**371**	**2,207**
Дългови инструменти, оценявани по справедлива стойност през ДВД	-	1,836	-	1,836
Капиталови инструменти, оценявани по справедлива стойност през ДВД	-	-	371	371
Финансови активи по амортизирана стойност	**4,722**	**2,252**	**175,127**	**182,101**
Търговски и други вземания	4,722	1,261	64	6,047
Парични средства и парични еквиваленти	-	991	175,063	176,054
ОБЩО:	**4,722**	**4,088**	**175,498**	**184,308**

Финансови активи **31.12.2019**	**Просрочени** **BGN '000**	**С ненастъпил падеж** **BGN '000**	**Без матуритет** **BGN '000**	**Общо** **BGN '000**
Финансови активи оценявани по справедлива стойност през ДВД	**-**	**1,943**	**374**	**2,317**
Дългови инструменти, оценявани по справедлива стойност през ДВД	-	1,943	-	1,943
Капиталови инструменти, оценявани по справедлива стойност през ДВД	-	-	374	374
Финансови активи по амортизирана стойност	**5,397**	**3,542**	**109,424**	**118,363**
Търговски и други вземания	5,397	3,542	53	8,992
Парични средства и парични еквиваленти	-	-	109,371	109,371
ОБЩО:	**5,397**	**5,485**	**109,798**	**120,680**

32.3.Ликвиден риск

Ликвидният риск се изразява в негативната ситуация Групата да не бъде в състояние да посрещне безусловно всички свои задължения съгласно техния падеж. Тя провежда консервативна политика по управление на ликвидността, чрез която постоянно поддържа оптимален ликвиден запас парични средства, добра способност на финансиране на стопанската си дейност, осъществява постоянно контролно наблюдение на фактическите и прогнозни парични потоци по периоди напред и поддържане на равновесие между матуритетните граници на активите и пасивите на дружеството. Групата генерира и разполага с достатъчно собствени

оборотни средства и няма необходимост от привлечени средства за извършване на оперативната си дейност. Текущо матуритетът и своевременното осъществяване на плащанията се следи от финансовите отдели на дружествата в Групата, като се поддържа ежедневна информация за наличните парични средства и предстоящите плащания. Свободните средства се инвестират в срочни депозити при банки, с обичаен оригинален матуритет от 1-12 месеца, считани за сравнително нискорискови инструменти, при относително висока доходност.

Към 31 декември финансовите недеривативни пасиви на дружествата в Групата и към двете дати на консолидирания отчет за финансовото състояние основно са с до един месец остатъчен матуритет спрямо договорения.

32.4.Риск на лихвоносните парични потоци

Като цяло Групата има значителна част лихвоносни активи. Приходите и оперативните парични потоци са стабилни, предвидими и относително слабо зависими от промените в пазарните лихвени равнища, доколкото основната част от лихвоносните активи са с фиксиран лихвен процент – инвестиции, държани до падеж - облигации (деноминирани в евро), инвестиции на разположение за продажба (държавни ценни книжа в лева и евро) и предоставени срочни депозити в банки (в лева и в евро).

31 декември 2020	**Фиксиран лихвен % BGN '000**	**Плаващ лихвен % BGN '000**	**Безлихве-ни BGN '000**	**Общо BGN'000**
Финансови активи				
Финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	**1,836**	**-**	**371**	**2,207**
Дългови инструменти, оценявани по справедлива стойност през ДВД	1,836	-	-	1,836
Капиталови инструменти, оценявани по справедлива стойност през ДВД	-	-	371	371
Финансови активи по амортизирана стойност	**991**	**175,058**	**6,052**	**182,101**
Търговски и други вземания	-	-	6,047	6,047
Парични средства и парични еквиваленти	991	175,058	5	176,054
	2,827	**175,058**	**6,423**	**184,308**
Финансови пасиви				
Финансови пасиви по амортизирана стойност	209	-	126,835	127,044
	209	**-**	**126,835**	**127,044**

31 декември 2019

	Фиксиран лихвен % BGN '000	Плаващ лихвен % BGN '000	Безлихвени BGN '000	Общо BGN'000
Финансови активи				
Финансови активи оценявани по справедлива стойност през ДВД	**1,943**	**-**	**374**	**2,317**
Дългови инструменти, оценявани по справедлива стойност през ДВД	1,943	-	-	1,943
Капиталови инструменти, оценявани по справедлива стойност през ДВД	-	-	374	374
Финансови активи по амортизирана стойност	**-**	**109,366**	**8,997**	**118,363**
Търговски и други вземания	-	-	8,992	8,992
Парични средства и парични еквиваленти	-	109,366	5	109,371
	1,943	**109,366**	**9,371**	**120,680**
Финансови пасиви				
Финансови пасиви по амортизирана стойност	15	-	84,263	84,278
	15	**-**	**84,263**	**84,278**

32.5.Управление на капиталовия риск

С управлението на капитала Групата цели да създава и поддържа възможности то да продължи да функционира като действащо предприятие и да осигурява съответната възвръщаемост на инвестираните средства на акционерите и стопански ползи на другите заинтересовани лица от и участници в неговия бизнес, както и да поддържа оптимална капиталова структура.

И през 2020 г. стратегията на ръководството на Групата е да се работи изцяло със собствени средства, генерирани от стопанската му дейност, без да ползва привлечени заемни средства. Тя остава непроменена спрямо 2019 г.

Групата текущо наблюдава осигуреността и структурата на капитала си. Характерното за нея е, че тя традиционно финансира дейността си от собствените си генерирани печалби и чрез своите акционери, без използване на дългов капитал.

	31.12.2020 BGN '000	31.12.2019 BGN '000
Общо дългов капитал, т.ч.:	168,989	111,440
Задължения (Общо пасиви)	168,989	111,440
Намален с паричните средства и парични еквиваленти	(176,054)	(109,371)
Нетен дългов капитал	**(7,065)**	**2,069**
Общо собствен капитал	23,184	19,184
Общо нетен дълг и собствен капитал	16,119	21,253
Съотношение на задлъжнялост	**(0,44)**	**0,10**

Справедлива стойност

Концепцията за справедливата стойност предполага реализиране на финансови инструменти чрез продажба, на база позицията, предположенията и преценките на независими пазарни участници на основен или най-изгоден за даден актив или пасив пазар. За своите финансови активи и пасиви Групата приема като основен пазар финансовите пазари в България – БФБ, големите търговски банки – дилъри и за определени специфични инструменти – директни сделки между страните. В повечето случаи, обаче, особено по отношение на финансовите активи, държани до падеж, търговските вземания, търговските задължения и депозитите, Групата очаква да реализира тези финансови активи и чрез тяхното цялостно обратно изплащане или респ. погасяване във времето. Затова те се представят по тяхната амортизируема стойност.

Справедливата стойност на финансовите инструменти по справедлива стойност през другия всеобхватен доход, търгувани на активни фондови пазари се базира на котирани „цени купува", оповестена от пазарния оператор посредством официални средства към края на отчетния период. Справедливата стойност на финансовите инструменти, които не се търгуват на достатъчно активни пазари се определя и/или потвърждават чрез оценъчни методи, които се базират на различни оценъчни техники и предположения на ръководството, направени на база пазарните условия към края на отчетния период, вкл. котировки на фондови пазари (дневни и усреднени).

Също така голямата част от финансовите активи и пасиви са или краткосрочни по своята същност (търговски вземания, търговски задължения и краткосрочни задължения към други контрагенти), или са отразени в консолидирания отчет за финансовото състояние по пазарна стойност (предоставени безсрочни и срочни банкови депозити) и поради това тяхната справедлива стойност е приблизително равна на балансовата им стойност. Изключение от правилото за последваща оценка по справедлива стойност се прилага относно част от капиталовите инвестиции, представляващи участия в други предприятия, за които няма пазар и обективни условия за определяне по достоверен начин на тяхната справедлива стойност, поради което те са представени по цена на придобиване (себестойност).

Ръководството на Групата счита, че при съществуващите обстоятелства представените в консолидирания отчет за финансовото състояние оценки на финансовите активи и пасиви са възможно най-надеждни, адекватни и достоверни за целите на финансовата отчетност.

33. СВЪРЗАНИ ЛИЦА И СДЕЛКИ СЪС СВЪРЗАНИ ЛИЦА

Основен собственик

Държавата чрез Министерство на финансите притежава 50,05 % от акциите в основния акционерен капитал на Борсата и упражнява контрол върху финансовата и оперативната политика на дружеството-майка.

Асоциирани дружества

Дружеството-майка притежава 40 % от капитала на Клиър Екс АД (Clear EX), което е асоциирано дружество, считано от 21.04.2020 г. Също така дружеството-майка притежава и 49.98 % от капитала на БД КОНСУЛТ ООД, което е асоциирано дружество, считано от 21.04.2020 г.

Съвместно дружество

Дружеството-майка притежава 33.33 % от капитала на СЕЕ Линк ДОО, Скопие, което е съвместно дружество, считано от 15.04.2014 г. като осъществява съвместен контрол върху финансовата и оперативната му политика.

Предприятие с квалифицирано участие от страна на държавата

Държавата чрез Министерство на финансите притежава пряко 43.7 % от акциите в основния акционерен капитал на Централен депозитар АД и притежава значително влияние. Последното е свързано лице с дружеството-майка и съответно с дружествата от Групата, доколкото и в двете дружества държавата има квалифицирано участие. Българска фондова борса АД от своя страна също е акционер в Централен депозитар АД с 6.21 % акционерно участие към 31.12.2020 г. (31.12.2019 г.: 6.61 %). (Приложение 16)

Предприятия, в които лице от ключовия управленски персонал на дружеството-майка едновременно взема участие в ръководството му като изпълнителен директор/управител, т.е има управленска власт в това предприятие

Към 31.12.2020 г. предприятия, които имат подобна свързаност са: „Юробанк България" АД, „Булстрад Живот Виена Иншурънс Груп", Сдружение СК „ДФС-Локомотив София", „И Ар Би Пропърти Сервисиз София", „СФБ Капиталов пазар" АД, „Инфоком" АД, „СИПКА" ЕООД, „Импакт Оценители" ООД „Бенчмарк Груп" АД, „Крам МБ" АД, „Бенчмарк Финанс" АД, „ЛПБ Инвестиции" ООД, „ЛНБ Трейдинг" ЕООД, „В и В Интернешънъл" ООД, „БМ КРЕДИТ ГРУП"ООД, „Централен депозитар" АД (предприятие с квалифицирано участие от страна на държавата), „Българска независима енергийна борса" АД (дъщерно дружество).

Към 31.12.2019 г. предприятия, които имат подобна свързаност са: „Юробанк България" АД, „Булстрад Живот Виена Иншурънс Груп", Сдружение СК „ДФС-Локомотив София", „И Ар Би Пропърти Сервисиз София", „СФБ Капиталов пазар" АД, „Инфоком" АД, „СИПКА БИО" ЕООД, „Бенчмарк Груп" АД, „Крам МБ" АД, „Бенчмарк Финанс" АД, „ЛПБ Инвестиции" ООД, „ЛНБ Трейдинг" ЕООД, „В и В Интернешънъл" ООД, „БМ КРЕДИТ ГРУП"ООД, „Централен депозитар" АД (предприятие с квалифицирано участие от страна на държавата), „Българска независима енергийна борса" АД (дъщерно дружество).

Сделки със свързани лица

Общият размер на сделките със свързани лица са, както следва:

Продажби на свързани лица	**Свързано лице**	**31.12.2020 BGN '000**	**31.12.2019 BGN '000**
Такса сделки, такса членство, такса интернет търговия	Бенчмарк Финанс АД	42	28
Договор за паричен заем	Клиър Екс АД	18	
Такса сделки, такса членство, такса интернет търговия	Юробанк България АД	3	4
Такса поддържане ЦК	Министерство на финансите	2	
Общо		**65**	**32**

Доставки от свързани лица	**Свързано лице**	**31.12.2020 BGN '000**	**31.12.2019 BGN '000**
Такса членство	СИИ Линк Скопие	-	16
Информационно обслужване	Централен депозитар АД	3	6
Такса услуги и комисионни	Юробанк България АД	1	-
Общо		**4**	**22**

Разчети със свързани лица

Разчетните взаимоотношения със свързани лица включват вземания по продажби към 31.12.2020 г.: 1 х. лв. (31.12.2019 г: 3 х. лв.).

Групата има открити разплащателни сметки в „Юробанк България" АД. Наличните към 31.12.2020 г. парични средства по сметки в банката са 41,904 х. лв. (31.12.2019 г. 24,243 х. лв.).

Възнаграждения на ключовия управленски персонал

Съставът на ключовия управленски персонал на Групата е оповестен в *Приложение 1.1*.

Заплатите и другите краткосрочни доходи на ключовия управленски персонал към 31.12.2020 г. възлизат на 495 х. лв. (31.12.2019 г.: 480 х. лв.), в т.ч.:

Текущи възнаграждения	479 х. лв. (31.12.2019 г.:	411 х. лв.)
Обезщетение при напускане	- х. лв. (31.12.2019 г.:	48 х. лв.)
Осигуровки	16 х. лв. (31.12.2019 г.:	21 х. лв.)

34. УСЛОВНИ АКТИВИ И ПАСИВИ

Към 31 декември 2020 г. и към 31 декември 2019 г. групата няма условни активи и пасиви.

На 30 юли 2019 г. е изплатена последната вноска по задължението на Българска Фондова Борса АД, относно договор за покупка на акциите на Българска независима енергийна борса ЕАД. Договора за банковата гаранция е прекратен.

35. СЪБИТИЯ СЛЕД КРАЯ НА ОТЧЕТНИЯ ПЕРИОД

Вписване на Съвета на директорите на БФБ в Търговския регистър

На свое заседание от 21.01.2021 г. Комисията за финансов надзор е одобрила членовете на Съвета на директорите на Българска фондова борса АД, избрани на проведеното на 10.12.2020 г. Извънредно общо събрание на акционерите на БФБ. Промяната е вписана в Търговския регистър на 29.01.2021г.

Промяна на Тарифата на таксите БФБ

Във връзка с взето решение на заседание на Съвета на директорите на БФБ, съгласно Протокол № 75 от 08.12.2020 г., за промяна в тарифата за таксите на БФБ, считано от 01.01.2021 г. е в сила нова Тарифа на таксите на БФБ.

Първо IPO на пазара за растеж BEAM

На 21.01.2021 г. бе осъществено първото IPO на пазара за растеж на малки и средни компании BEAM на Българска фондова борса. Първичното публично предлагане на технологичната компания Биодит премина с грандиозен успех. Над 2,6 пъти бяха презаписани акциите на компания по време на аукциона. БФБ допусна до търговия временна емисия акции, издадена от Биодит с цел осъществяване на първично публично предлагане на до 1 милион обикновени безналични акции. Номиналната стойност на една акция е 1.00 /един/ лев.

На 12.02.2021 г. Българска фондова борса сключи споразумение и ще партнира на Panthera Solutions в страната ни. Консултантската компания е европейски лидер в областта на специализираните финансови и инвестиционни обучения. В резултат на договореностите между двете компании българските експерти, които биха искали да повишат квалификацията си до най-високите стандарти в индустрията ще имат достъп до 16 обучителни курса през годината в 4 основни области – човешки и изкуствен интелект, приложна етика и устойчивост.

Предстоящите обучения надграждат конвенционалните знания в областта с модерни аспекти като използване на приложни поведенчески похвати, моделиране с big data и създаване на иконометрични модели, измерване на когнитивното разнообразие в инвестиционните екипи, структуриране и due diligence на зелени облигации и много други. Партньорството с Panthera Solutions е част от цялостната политика на БФБ за повишаване на финансовата и инвестиционна култура в страната ни.

Промяна в правилника на БФБ

Във връзка с промени в нормативната уредба, считано от 16.02.2021 г. е в сила изменен Правилник за дейността на Българска фондова борса АД. Измененията в правилника са одобрени с Решение № 61 – ФБ от 28.01.2021 г. на Комисията за финансов надзор. Правилникът на БФБ АД (в сила от 16.02.2021 г.) може да бъде намерен на интернет страницата на Борсата**.**

Изкупуване на акции на БФБ АД от негово дъщерно дружество

Във връзка с решение на общото събрание на акционерите на Българска фондова борса АД от 30.07.2020 г. за изкупуване на акции от капитала на БФБ от страна на Българска независима енергийна борса ЕАД (еднолично контролирано дружество от БФБ), през 2021 г. продължи процесът по изкупуването на акции. Планирано е до 31.12.2021 г. да бъдат изкупени до 240 000 броя акции с право на глас от капитала на БФБ при спазване на законовите ограничения по чл. 111, ал. 5 от ЗППЦК за максимален годишен обем.

В периода от 01.01.2020 г. до датата на настоящия консолидиран финансов отчет са изкупени акции на БФБ от негово дъщерно дружество както следва:

На 30.12.2021 г.: 50,000 бр. акции с единична цена 4.90 лв., вписани в Регистъра на Централен депозитар на 04.01.2021 г.

На 22.01.2021 г.: 50,000 бр. акции с единична цена 4.90 лв.

На 25.01.2021 г.: 1,000 бр. акции с единична цена 4.80 лв.

На 28.01.2021 г.: 120 бр. акции с единична цена 4.47 лв.

На 02.02.2021 г.:	19	бр.	акции с единична цена	4.88 лв.
На 03.02.2021 г.:	11,183	бр.	акции с единична цена	4.88 лв.
На 04.02.2021 г.:	3,648	бр.	акции с единична цена	4.88 лв.
На 05.02.2021 г.:	15,150	бр.	акции с единична цена	4.88 лв.
На 10.02.2021 г.:	1,062	бр.	акции с единична цена	4.84 лв.
На 11.02.2021 г.:	8,938	бр.	акции с единична цена	4.82 лв.
На 11.03.2021 г.:	10,000	бр.	акции с единична цена	4.90 лв.
На 16.03.2021 г.:	1,100	бр.	акции с единична цена	4.96 лв.
На 18.03.2021 г.:	230	бр.	акции с единична цена	4.96 лв.
На 19.03.2021 г.:	1,100	бр.	акции с единична цена	4.96 лв.
На 22.03.2021 г:	400	бр.	акции с единична цена	4,96 лв.
На 19.04.2021г.:	12, 865	бр.	акции с единична цена	6,00лв.

Информацията за изкупуването на акциите е разкрита своевременно до Комисията за финансов надзор, регулирания пазар и обществеността, на основание чл. 17, §1, във вр. с чл. 7 от Регламент №596/2014 на ЕП и на Съвета, както и чл.111, ал.8 и чл. 100 т., ал. 3 и 4 от ЗППЦК.

Няма други значими събития, настъпили между отчетната дата и датата на приемане на индивидуалния финансов отчет, които да изискват корекция и/или допълнително оповестяване.